

MINISTERUL
EDUCAȚIEI ȘI
CERCETĂRII

DANIELA BARBU

VIORICA-BELLA DORIN

NINA MIHAI

DANIELA MÎNZU

CĂTĂLINA LUIZA NEAGU

EDUCAȚIE , SOCIALĂ

Manual pentru clasa a VIII-a

EDITURA CD PRESS
www.cdpress.ro

Acest manual școlar este proprietatea Ministerului Educației și Cercetării.
Manualul a fost aprobat prin ordinul ministrului educației și cercetării nr. 5615/23.09.2020.
Acest manual școlar este realizat în conformitate cu programa școlară
aprobată prin OM nr. 3393/28.02.2017.

116.111 – numărul
de telefon de asistență
pentru copii

Ministerul Educației și Cercetării

DANIELA BARBU VIORICA-BELLA DORIN
NINA MIHAI DANIELA MÎNZU CĂTĂLINA LUIZA NEAGU

Educație socială

Manual pentru clasa a VIII-a

EDITURA CD PRESS
www.cdpress.ro

EDUCAȚIE SOCIALĂ.
Manual pentru clasa a VIII-a

Editor: dr. Costin DIACONESCU

Redactor: Aura GÎGĂ

Layout, tehnoredactare: Simona Ioana Radu-Iacobini,
Corina Ioana VOINEA

Grafică: Simona Ioana Radu-Iacobini

Coordonator tehnic și IT: Răzvan SOCOLOV

Referenți de specialitate:

Prof. gr. I Mariana MANOLE, Liceul Tehnologic Elie Radu, București
Prof. univ. dr. Valentina ZAHARIA, Decan – Facultatea de Marketing,
Universitatea Creștină Dimitrie Cantemir, București

Credite foto/ilustrații:

Dreamstime; Wikimedia Commons – Domeniu Public

Credite video:

Videoblocks, Audioblocks

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
Educație socială : manual pentru clasa a VIII-a / Daniela Barbu,
Viorica-Bella Dorin, Nina Mihai, - București : CD Press, 2020

ISBN 978-606-528-519-4

I. Barbu, Daniela
II. Dorin, Viorica-Bella
III. Mihai, Nina

316

ISBN: 978-606-528-519-4

© Copyright CD PRESS 2020

Această lucrare, în format tipărit și electronic, este protejată de legile române și internaționale privind drepturile de autor, drepturile conexe și celelalte drepturi de proprietate intelectuală. Nicio parte a acestei lucrări nu poate fi reprodusă, stocată ori transmisă, sub nicio formă (electronic, fotocopiare etc.), fără acordul expres al Editurii CD PRESS.

Editura CD PRESS

București, str. Logofătul Tăutu nr. 67, sector 3, cod 031212
Tel.: 021.337.37.17, 021.337.37.27, 021.337.37.37 Fax: 021.337.37.57
e-mail: office@cdpress.ro • www.cdpress.ro • Editura CD PRESS

Comenzi:

✉ manuale@cdpress.ro • ☎ 021.337.37.37

🌐 www.cdpress.ro

EDITURA CD PRESS
www.cdpress.ro
REVISTE • CARTE ȘCOLARĂ •
MANUALE DIGITALE • DOTĂRI ȘCOLARE

Prima alegere în domeniul produselor și al proiectelor
educaționale românești de calitate pentru școală și familie

Scanează codul și consultă catalogul
complet de titluri al Editurii CD PRESS.

Inspectoratul Școlar al Județului/Municipiului
Școala/Colegiul/Liceul

ACEST MANUAL A FOST FOLOSIT DE:

Anul	Numele elevului	Clasa	Anul școlar	Aspectul manualului*	
				format tipărit	
				la primire	la predare
1					
2					
3					
4					

*Pentru precizarea aspectului manualului se va folosi unul dintre următorii termeni: **nou, bun, îngrijit, neîngrijit, deteriorat.**

- Cadrele didactice vor verifica dacă informațiile înscrise în tabelul de mai sus sunt corecte.
- Elevii nu vor face niciun fel de însemnări pe manual.

Deșteaptă-te, române!

de Andrei Mureșanu

Deșteaptă-te, române, din somnul cel de moarte,
În care te-adânciră barbarii de tirani!
Acum ori niciodată, croiește-ți altă soarte,
La care să se-nchine și cruzii tăi dușmani.

Acum ori niciodată, să dăm dovezi la lume
Că-n aste mâni mai curge un sânge de roman
Și că-n a noastre piepturi păstrăm cu fală-un nume
Triumfător în lupte, un nume de Traian!

.....
Priviți, mărețe umbre, Mihai, Ștefan, Corvine,
Româna națiune, ai voștri strănepoți,
Cu brațele armate, cu focul vostru-n vine,
„Viață-n libertate ori moarte!” strigă toți.

Preoți, cu crucea-n frunte! căci oastea e creștină,
Deviza-i libertate și scopul ei preasânt!
Murim mai bine-n luptă, cu glorie deplină,
Decât să fim sclavi iarăși în vechiul nost' pământ!

Cuprins

Despre disciplina EDUCAȚIE SOCIALĂ	5
Prezentarea manualului de EDUCAȚIE SOCIALĂ ...	6
Proiecte pentru EDUCAȚIE ECONOMICO-FINANCIARĂ	8
Competențe generale și specifice	9
Pași către EDUCAȚIA ECONOMICO-FINANCIARĂ	
Recapitulare inițială	10
Antrenament inițial	12
I. Cetățeanul – producător și consumator responsabil	14
1. Sunt consumator responsabil	16
<i>Calitatea de consumator de bunuri și servicii</i>	
2. Cunosc și respect drepturile și responsabilitățile consumatorului	18
<i>Drepturi și responsabilități ale consumatorului.</i>	
<i>Protecția consumatorului</i>	
3. Cine furnizează bunuri și servicii?	20
<i>Producătorul. Producerea de bunuri și servicii</i>	
4. Vreau să fiu antreprenor	22
<i>Spiritul antreprenorial – Inițiativă și risc</i>	
Proiect – Campania <i>Sunt consumator: Am drepturi și responsabilități!</i>	24
Sinteză	28
Evaluare	29
II. Rolul banilor în viața noastră	30
1. Să vorbim despre bani	32
<i>Forme actuale ale banilor</i>	
2. Ce rol au banii?	34
<i>Valoarea și funcțiile banilor</i>	
3. Valoarea monetară a LEULUI	36
<i>Moneda națională a României</i>	
4. Cum se pot efectua plățile?	38
<i>Mijloace și instrumente de plată: numerar, card, internet și mobile banking</i>	
Proiect – Expoziția de monedă din școala mea	40
Sinteză	44
Evaluare	45
III. Bugetul – Planul de acțiune pentru realizarea unui scop	46
1. Ce îmi trebuie? Ce îmi doresc?	48
<i>Alegerea unui scop. Nevoi versus dorințe</i>	
2. Ce și cine mă ajută să-mi realizez scopul?	50
<i>Resurse necesare pentru atingerea unui scop</i>	
3. Bugetul familiei	52
<i>Venituri și cheltuieli ale familiei</i>	
4. Bugetul personal	54
<i>Venituri și cheltuieli personale</i>	
Proiect – Scopul meu – CLUBul NOSTRU	56
Sinteză	60
Evaluare	61
IV. Relația consumatorului cu instituțiile bancare și financiare nebankare	62
1. Ce este o bancă și ce oferă aceasta?	64
<i>Produse și servicii bancare</i>	
2. Ce facem cu economiile?	66
<i>Mijloace moderne de economisire. Economiiile copiilor</i>	
3. Alegerea băncii potrivite intereselor mele	68
<i>Contractul bancar – condiții contractuale</i>	
4. Alegerea băncii potrivite intereselor mele	70
<i>Avantaje și riscuri</i>	
5. Ce rol au asigurările în viața noastră?	72
<i>Produse și servicii de asigurare</i>	
6. Alegerea ofertelor de investire a economiilor	74
<i>Avantaje și riscuri în raport cu instituțiile financiare nebankare</i>	
Proiect – Primul meu Ghid financiar	76
Sinteză	80
Evaluare	81
V. Antrenat(ă) pentru succes financiar	82
Sinteză la finalul clasei a VIII-a	84
Sinteza proiectelor din clasa a VIII-a	86
Evaluare finală	88
Provocări financiare	90
Recomandări pentru gestionarea responsabilă a banilor tăi și ai familiei tale	92
Dicționar economico-financiar	94
Educația economico-financiară ... răspunsuri	96

Despre disciplina **EDUCAȚIE SOCIALĂ**

EDUCAȚIE ECONOMICO-FINANCIARĂ

Educația economico-financiară reprezintă oportunitatea de a învăța cum funcționează banii, cum să îi administrezi eficient, cum să îi înmulțești, cât să cheltuiești în funcție de priorități, când și cât să economisești, când și dacă este nevoie să te îndatorezi. Lecțiile și proiectele la care vei participa te vor ajuta:

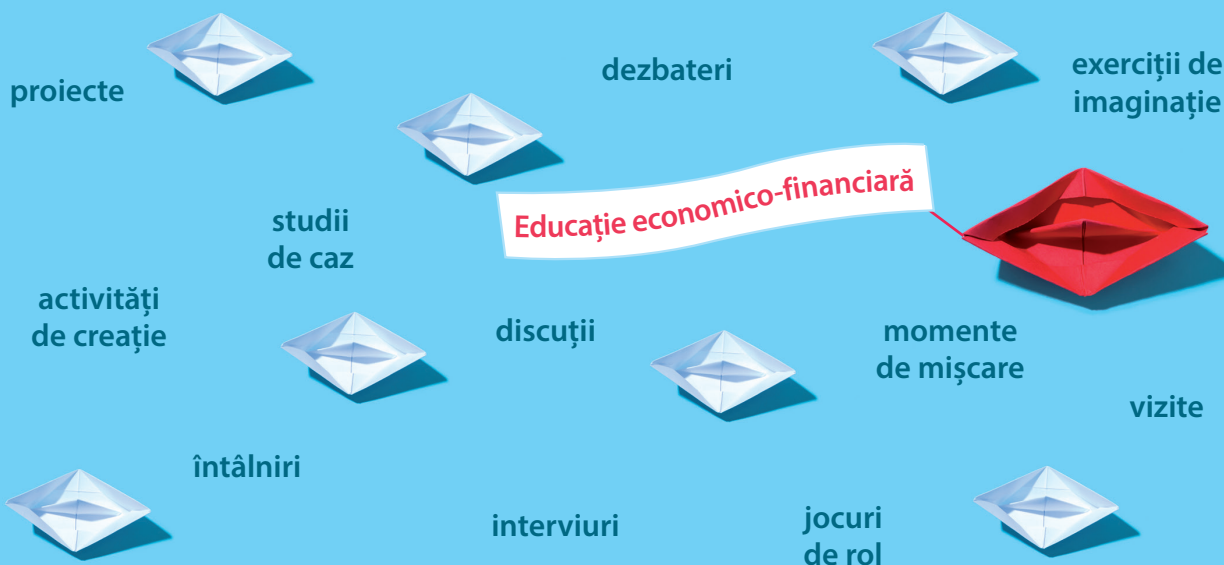
- ✓ să înveți care este valoarea banilor;
- ✓ să devii responsabil/responsabilă în ceea ce privește câștigarea și cheltuirea banilor;
- ✓ să iei decizii importante cu privire la produsele și serviciile pe care le achiziționezi;
- ✓ să-ți cunoști drepturile și responsabilitățile în calitate de consumator;

**Educație
economico-
financiară**

- ✓ să investești și să economisești responsabil;
- ✓ să afli cum să transformi în viitor o pasiune, un scop personal, într-o afacere de succes;
- ✓ să devii un adult cu un comportament financiar responsabil și independent;
- ✓ să îți organizezi inteligent banii și viitorul.

La ora de **EDUCAȚIE SOCIALĂ – Educație economico-financiară** vei învăța într-o manieră atractivă și interesantă, interacționând cu ceilalți colegi în cadrul unor:

Prezentarea manualului de **EDUCAȚIE SOCIALĂ**

EDUCAȚIE ECONOMICO-FINANCIARĂ

MANUALUL TIPĂRIT

Pagini de prezentare a unității de învățare

Numărul și titlul unității de învățare

3 UNITĂȚI

Bugetul – planul de acțiune pentru realizarea unui scop

DESCOPERĂ NOI CONCEPTE!

- venit
- datorie
- resurse
- venituri
- cheltuieli
- buget de familie
- buget personal
- economisire
- consum

EXERCESĂ ZĂ COMPETENȚE ÎN DOMENIUL ECONOMICO-FINANCIAR!

- Veți diferenția nevoile de dorințe.
- Veți înțelege importanța resurselor pentru aflarea acestor surse.
- Veți formula scopuri personale.
- Ți veți planifica banii cu ajutorul bugetului.
- Veți descoperi modalități de economisire.

PARTICIPĂ LA PROIECTUL:

Scopul meu - CLUBUL NOSTRU

Veți învăța cum să transformați un scop personal într-unul al grupului de colegi.

Descoperă la paginile 56-59 cum va poți implica în acest proiect.

Provocare

Palatul Casei de Depuneri, Consemnatații și Economie, cunoscut ca **Palatul CEC** este o clădire monument de pe Calea Victoriei a cărei construcție a fost finalizată în anul 1910. De-a lungul timpului, CEC-ul s-a implicat în educația economico-financiară a populației, oferind soluții de economisire. Palatul CEC se află în:

- a. Cămin
- b. Iași
- c. București

Noi concepte-cheie a căror însemnătate o vei afla pe parcursul unității

Invitație de participare la proiectul care se va derula pe parcursul unității

Noi competențe în domeniul economico-financiar pe care le vei dezvolta implicându-te în activitățile propuse

O provocare care stârnește curiozitatea și a cărei rezolvare te orientează către esența unității de învățare

Pagini de învățare

Numărul, titlul și subtitlul lecției

2 UNITĂȚI

Ce facem cu economiile?

Mijloace moderne de economisire. Economiiile copiilor

Reper economic-financiar

Economia reprezintă ceea ce rămâne după ce din resursele financiare ale unei persoane sau familii, se scade cheltuielile.

Economiiile se pot investi într-o afacerie sau se pot păstra. Pentru siguranță și câștigul din dobândă, ele se pot plăti la bancă.

Operația prin care se depune o sumă la bancă reprezintă **deschiderea unui cont bancar**. În cont se păstrează depozitul bancar.

Tipuri de depozite bancare:

Depozitul la vedere

- Ai acces oricând la sumele depuse.
- Venitul dobândit este scăzut.

Depozit la termen cu dobândă:

a. **simplu** - se acordă la sfârșitul fiecărei perioade;

b. **compus sau cu capitalizare** - se adaugă la depozitul inițial la sfârșitul fiecărei perioade;

- Suma se depune pentru un termen prestabilit.
- Dobânda este mai mare, deoarece luna este înnobită și reînnoită.

Exersează responsabilitatea economic-financiar!

1. Citește poveștile de mai sus. Explică mesajele transmise.
 - Găsește pe internet alte povești despre economisire. Ce mesaje transmi? Argumentează!
2. Lucrează în perechi, pentru a găsi împreună cel puțin trei argumente în favoarea plății economiilor la bancă, nu acasă.
 - Cere argumentele fiecărei perechi în grupul clasei.
 - Alcătuiește o listă cu toate argumentele comune pe care le ai descoperit.
3. Două bănci propun următoarele oferte privind depozitele pentru copii.

Oferta 1	Oferta 2
• Rata dobânzii este fixă pe toată perioada de contabilitate a depozitului (2,30% la 12 luni)	• Dobânda este de 2,50% pe an calculându-se din prima zi a deschiderii depozitului.
• Remunerarea parțială presupune pensatiz.	• Remunerarea parțială presupune pensatiz.
• Contul poate fi alimentat prin serviciul internet Banking.	• Contul poate fi alimentat și prin serviciul internet Banking.

Info + Mă inspir!

Fondul de Garantare a Depozitelor Bancare (FGDB)

Sumele pe care le ai încredințat unei bănci pentru a fi păstrate sunt în siguranță. Dacă un Fond de Garantare al Depozitelor din sistemul bancar, care de obicei asigură depozitul la banca în care ai depus banii, are probleme financiare sau este lichidat, atunci banca în care ai depus banii îți va plăti suma depusă la acea bancă în termen de cel mult șase luni. Pe site-ul FGDB (http://www.fgdb.ro) poți afla mai multe.

Antrenament economico-financiar

Completează Portofoliul personal cu informații importante pe care le vei utiliza în activitățile adresate lucrătorilor bancari în situații în care ai deschide un cont bancar pentru economisire, adreșat copiilor.

Reguli:

- Responsabilitate pentru economisire în timpul perioadei de economisire
- În manualul digital

Conturile de economii pentru copii

Băncile au cuprins în oferta lor posibilitatea constituirii unor **depozite pentru copii**, chiar dacă ei nu sunt majori.

Scopul este acela ca, la împlinirea vârstei de 18 ani, tânărul să poată avea o sumă de bani pe care să o poată folosi pentru studiile ulterioare, pentru a începe o afacere etc.

Cum poți deschide primul tău cont de economii?

1. Mergi cu unul dintre părinți sau tutore la banca pe care ai ales-o.
2. Prezentezi lucrătorului bancar actul de identitate al adulțului și certificatul de naștere.
3. Cereți lucrătorului bancar să deschidă un cont pe numele tău.

Ale informații moderne de economisire pot fi:

- a. **fondurile de investiții** - oferă câștiguri mai mari decât dobânda, dar au și riscuri.
- a. **persoale private** - sunt contribuții la un fond din care se primesc pensii suplimentare, valică în plus față de cele plătite de stat.

4. Imaginați-vă că pește 6 luni ai vrea să îți cumperi o bicicletă care costă 500 de lei. Acum depui de suma de 400 de lei. Lunar, poți economisi maximum 15 lei. Cereți următoarele variante, apoi alege varianta potrivită. Înnota avantajele așteptate.

- a. Alegeți mai mult timp până vei economisi diferența necesară.
- b. Apelați la părinți, cu condiția să le restituiți banii din economisimile tale.
- c. Constituiți un depozit bancar de 400 de lei, pe termen și la dobândă anuală de 5%. Calculați dobânda simplă în câștig.

5. Lucrați în echipă cu 3-4 colegii voștri. Imaginați-vă că sunteți reprezentanții unei bănci și că realizați un afiș publicitar de prezentare a unui cont de economii pentru copii. Alegeți o denumire potrivită pentru produsul bancar promov și un motto atractiv. Prezentajul alegeți în diada.

6. În graficul următor se prezintă evoluția sumei pe care tu ai depus-o la banca pentru 3 ani.

An	Suma
0	1000
1	1050
2	1100
3	1150

Analizați graficul și răspunde la următoarele întrebări:

- a. Ce sumă ai depus la bancă?
- b. Cât ai bucat dobândă în fiecare an? Dar la sfârșitul celor 3 ani?
- c. Ce tip de depozit bancar ai constituit? Argumentează!
- d. Ce te de dobândă ai primi pentru depozitul tău bancar?

Exersezi responsabilitatea economic-financiară!

Valorizează cunoștințele și experiența personală pentru a descoperi practici din sfera domeniului economico-financiar.

Acceptă provocarea de a analiza situațiile selectate. Observă și interpretează imaginile însoțite uneori de scurte prezentări sau citate sugestive pentru tema lecției.

Antrenament economico-financiar

Conectează-te cu evenimente, locuri, documente. Implică-te în scurte experiențe de exersare a responsabilității economico-financiare care îți vor îmbogăți Portofoliul personal.

Reper economico-financiar

Accesează cunoștințe și practici din domeniul economico-financiar prin succinta incursiune în clarificarea conceptelor importante și înțelegerea clasificărilor și a conținuturilor prezentate.

Info + Mă inspir!

Găsește inspirație în poveștile profesionale ale unor personalități de succes, în informațiile utile pentru un comportament responsabil în domeniul economico-financiar.

În manualul digital Descoperă scurte titluri ale unor fișe din manualul digital.

Pagini de sinteză și evaluare

Schemă recapitulativă

Sintetizează și aprofundează, cu ajutorul schemelor logice, cunoștințele pe care le-ai acumulat pe parcursul unității de învățare și concluziile pe care le-ai desprins pentru domeniul economico-financiar.

Bugetul – planul de acțiune pentru realizarea unui scop

Sinteză

- Analizează, în grupul clasei, conexiile dintre principalele noțiuni studiate în cadrul acestei unități, pe baza schemei următoare:

- Completează schema cu:
 - tipuri de nevoi identificate la nivelul unei persoane;
 - exemplu de venituri din activități independente;
 - exemplu de cheltuieli pentru consum.
- Discută în pereche, apoi prezintă cel puțin trei argumente referitoare la importanța întocmirii bugetului personal și a celului de familie.
- Priveste imaginea de mai sus, apoi dispunde la scrierea unei scenarii, oferind două exemple. În ce situație este un autoturism o necesitate? Dar o dorință?

Bugetul – planul de acțiune pentru realizarea unui scop

Evaluare

- Alege varianta corectă de răspuns. Încercuiește litera corespunzătoare răspunsului potrivit fiecărei afirmații.

I. Reprezintă o nevoie primară: a. autoalimentarea; b. încușcarea socială; c. hrana.	III. Reclama este o modalitate: a. de creșterea veniturilor; b. de creșterea a cheltuielilor; c. de scădere a veniturilor.
II. Deținea permisului de conducere auto este o nevoie pentru: a. un tânăr de 18 ani; b. un șofer de taxi; c. un copil.	IV. Cu ajutorul bugetului personal, o persoană își estimează: a. veniturile; b. cheltuielile; c. veniturile și cheltuielile.
- Asociază literele de venuri cu exemple concrete. Realizează pe rând corespondența dintre simbolurile alinate în cele două coloane:

Tipuri de venuri	Exemple de venuri
I. moștenire	a. salariul de familie
II. finanțare	b. manualul școlar
III. umane	c. o landă
IV. informaționale	d. salariul
V. de timp	e. mobilul
- Obține imaginea, apoi dispune următoarele scenarii.
- La ce tip de nevoi face referință, conform Piramidei lui Maslow?
- Numește alte două categorii de venituri.
- Analizează datele din graficele următoare care prezintă veniturile și cheltuielile unei familii pe parcursul unei luni, apoi răspunde cerințelor.

Venituri (lei)	Cheltuieli (lei)
1000	1000
1500	1500
2000	2000
2500	2500
3000	3000
3500	3500
4000	4000
4500	4500
5000	5000
- Stabilește valoarea totală a veniturilor și cea a cheltuielilor.
- Calculează diferența dintre veniturile și cheltuieli.
- Mentionează tipul de buget al familiei (excedent, echilibrat sau deficitar).
- Oferă o recomandare făcută de familie pentru gestionarea responsabilă a bugetului, în funcție de tipul bugetului identificat.

Autoevaluare

Total ex. 1: 2 puncte
 I. – 0,50 puncte
 II. – 0,50 puncte
 III. – 0,50 puncte
 IV. – 0,50 puncte

Total ex. 2: 2,5 puncte
 I. – 0,50 puncte
 II. – 0,50 puncte
 III. – 0,50 puncte
 IV. – 0,50 puncte
 V. – 0,50 puncte

Total ex. 3: 1,5 puncte
 I. – 0,50 puncte
 II. – 0,50 puncte
 III. – 0,50 puncte
 IV. – 0,50 puncte

Total ex. 4: 3 puncte
 I. – 2 x 0,50 = 1 punct
 II. – 0,50 puncte
 III. – 0,50 puncte
 IV. – 1 punct

Se acordă 1 punct din oficiu.
Total: 10 puncte

Răspunde cerințelor formulate prin itemii de evaluare pentru a-ți putea aprecia singur(ă) progresul în învățarea practicilor economico-financiare de bază. Alege variante de răspuns, stabilește corespondențe între concepte, răspunde la întrebări pe baza unor imagini, completează enunțuri sau scrie un scurt text, cu referire la tematica unității de învățare.

Exersează individual și în grup noile competențe pe care le-ai dezvoltat. Valorifică în viața de zi cu zi abilitățile, atitudinile și practicile responsabile în domeniul economico-financiar.

Autoevaluare!

Calculează punctajul obținut pentru fiecare item, prin verificarea corectitudinii răspunsurilor la pagina 96 sau prin consultare cu profesorul și colegii.

MANUALUL DIGITAL

- planșe ilustrate explicative
- fișe de lucru

- secvențe video

- jocuri interactive

Descoperă în manualul digital activități multimedia interactive de învățare (AMII) legate de tema fiecărei lecții. Acestea sunt evidențiate în varianta digitală și în cea tipărită prin simbolurile următoare:

- Manualul digital reprezintă un pachet de instrumente digitale, un ghid de acțiune în domeniul financiar. Te invită la analize și experiențe bazate pe cunoștințele anterioare, cu rol de aprofundare a noilor informații și de exersare a competențelor dezvoltate.
- Bogat în informații, trimiteri on-line, studii de caz, citate, aplicații interactive, secvențe video etc., manualul digital deschide o lume nouă pentru exersarea primelor competențe în domeniul financiar.
- O parte dintre activitățile propuse în manualul digital sunt indicate în manualul tipărit, la rubrica *În manualul digital*. Acestea te orientează către fișe standard pentru *Jurnal*, *Portofoliu* sau *Proiecte*.

Proiecte pentru EDUCAȚIE ECONOMICO-FINANCIARĂ

Participă la proiecte!

Pe parcursul acestui an școlar, te invităm să participi la patru proiecte ce îți vor oferi oportunitatea de a manifesta inițiativă și responsabilitate în raport cu anumite teme economico-financiare, specifice școlii și comunității din care faci parte:

1. Campania

Sunt consumator: Am drepturi și responsabilități!
(paginile 24-27)

2. Expoziția de monedă din școala mea

(paginile 40-43)

3. Proiectul Scopul meu – CLUBul NOSTRU

(paginile 56-59)

4. Publicația Primul meu Ghid financiar

(paginile 76-79)

De ce este important să te implici în proiecte?

- Proiectele propuse te ajută să devii responsabil/responsabilă, în raport cu modul în care iei decizii în domeniul economico-financiar, decizii pe care le transpui în practică, ulterior.
- Participarea la aceste proiecte îți oferă posibilitatea să te exprimi, să lucrezi în echipă, să-ți exersezi calitatea de lider și/sau bun colaborator pentru colegii tăi.
- Prin implicarea în proiectele propuse, ai ocazia să îți pui în practică ideile, să-ți evidențiezi calitățile personale și să te exprimi prin intermediul talentelor și al abilităților pe care le deții.
- Proiectele propuse sunt ușor de parcurs, urmărind algoritmul celor patru pași:

I. Alegerea temei proiectului

II. Elaborarea fișei de proiect

III. Derularea proiectului

IV. Evaluarea proiectului și diseminarea rezultatelor

De asemenea, participarea la activitățile propuse în aceste proiecte îți deschide calea către noi proiecte, urmare a valorificării experiențelor la care ai luat parte. Astfel, vei putea schimba ceva în familia, școala și comunitatea ta, în privința practicilor economico-financiare, chiar dacă nu ești adult.

Te invităm să participi la activitățile propuse într-o manieră interactivă, prin care vei dezvolta cunoștințe, aptitudini și atitudini necesare gestionării în viitor a bugetului personal și al familiei!

Completează Jurnalul proiectului!

Este o modalitate de a reflecta asupra activității derulate pe parcursul proiectelor. Astfel, vei putea valorifica experiențele pentru noi proiecte, dar, mai ales, pentru manifestarea inițiativei și a responsabilității economico-financiare.

Dezvoltă Portofoliul personal!

Construiește pe parcursul anului școlar *Portofoliul personal*, valorificând produsele realizate în cadrul lecțiilor sau al proiectelor la care ai participat: fișe, postere, pliante, texte, chestionare, citate, diplome, fotografii, mărturii etc.

Valorifică mini-proiectul: Repere culturale pentru educație financiară!

- Apreciază patrimoniul cultural al României, valorificând imaginile și provocarea de pe paginile de deschidere a unităților de învățare.
- Aceste pagini îți vor aduce în atenție clădiri de patrimoniu și monumente reprezentative pentru sediile unor instituții cu activitate în domeniul economico-financiar.
- Află mai multe informații despre aceste repere culturale, cu ajutorul fișelor din manualul digital.
- Completează *Portofoliul personal* cu alte repere (clădiri, monumente) care vorbesc despre istoria educației economico-financiare în țara noastră. De exemplu, poți avea în vedere clădiri de patrimoniu din localitatea ta, în care se află sediul unor instituții financiare. Solicită sprijinul profesorilor de istorie, geografie etc.

Competențe generale și specifice

Lecțiile de *Educație socială – Educație economico-financiară* din acest an școlar reprezintă o valoroasă oportunitate de a-ți exercita drepturile și responsabilitățile în calitate de consumator avizat, de a-ți gestiona banii cu responsabilitate, facilitând dezvoltarea următoarelor competențe:

1. Raportarea critică la fapte, evenimente, idei, procese din viața personală și a diferitelor grupuri și comunități, prin utilizarea unor achiziții specifice domeniului social

1.1. Utilizarea corectă a termenilor specifici educației economico-financiare cu referire la fapte/evenimente economico-financiare

1.2. Asumarea calității de consumator avizat de bunuri și servicii, de servicii financiare, care își exercită drepturile și responsabilitățile

1.3. Manifestarea interesului pentru identificarea unor modalități de economisire și pentru reducerea risipei de resurse financiare

2. Cooperarea pentru realizarea unor activități și pentru investigarea unor probleme specifice diferitelor grupuri și comunități, prin asumarea unor valori și norme sociale și civice

2.1. Întocmirea, prin lucru în echipă, a unui buget lunar al familiei/personal în scopul exersării bunei gestionări a veniturilor

2.2. Participarea, prin derularea unui proiect pe teme economico-financiare, la investigarea unor probleme specifice grupurilor și comunităților de apartenență

3. Participarea responsabilă la luarea deciziilor, prin exercitarea spiritului de inițiativă și întreprinzător, respectiv prin manifestarea unui comportament social, civic și economic activ

3.1. Elaborarea unui plan de acțiune personal/al familiei, manifestând inițiativă și responsabilitate

3.2. Alegerea responsabilă a unor produse de economisire/de creditare, a unor mijloace de plată prin compararea avantajelor și riscurilor acestora

Pași către EDUCAȚIA ECONOMICO-FINANCIARĂ

Recapitulare inițială

1. Vacanța de vară s-a încheiat. În urma ei rămân povești frumoase pe care, probabil, abia aștepti să le împărtășești colegilor. Observă imaginile, apoi răspunde întrebărilor:

- La ce activități participă adolescenții?
- Unde au loc aceste activități?
- Ce costuri presupun aceste activități?
- Ce produse (obiecte) folosesc adolescenții din cele două imagini?
- De unde consideri că au adolescenții bani pentru a participa la activități?

2. Amintește-ți principalele activități la care ai participat pe timpul verii, apoi discută în grupul clasei, pe baza întrebărilor:

- La ce activități ai participat?
- Unde au avut loc acestea?
- Cât timp au durat?
- Cine te-a însoțit?
- De ce obiecte ai avut nevoie pentru a participa la aceste activități (*exemplu: un rucsac, o bicicletă etc.*)?
- Ai avut nevoie de resurse financiare (bani) pentru a participa la aceste activități? Dacă da, cum le-ai obținut?

3. Amintește-ți despre un produs (un obiect) pe care l-ai achiziționat pe parcursul vacanței, precum adolescenta din imaginea următoare, apoi răspunde cerințelor.

- Prezintă produsul, pe scurt.
- Estimează valoarea (prețul) acestuia.
- L-ai cumpărat direct din magazin sau on-line?
- Cum ai procedat când l-ai cumpărat: l-ai analizat, ai comparat mai multe oferte, ai citit descrierea acestuia sau l-ai plătit direct?
- Cum ai efectuat plata: cu numerar sau cu card?
- Produsul corespunde descrierii de pe etichetă sau de pe site-ul de unde l-ai achiziționat?
- Cum ai fi procedat dacă, odată ajuns/ajunsă acasă ai fi constatat că produsul cumpărat nu corespundea descrierii și așteptărilor tale?
- Ți cunoști drepturile în calitate de cumpărător? Menționează 1-2 drepturi.

4. Ai călătorit în vacanța de vară sau cu altă ocazie în țări din Europa sau de pe alt continent? Gândește-te la acea călătorie, apoi răspunde cerințelor. Elevii care nu au călătorit, vor lucra în grup cu alți colegi, se vor informa de pe internet sau se vor inspira din filme.

- Prezintă denumirea țării și a capitalei acesteia.
- Numește moneda pe care ai folosit-o pentru a face plăți: euro, dolari etc.
- Menționează dacă ai putut utiliza aceeași monedă pe care o folosești în România.
- Precizează când ai putut plăti cu numerar și când ai putut utiliza cardul.

5. Ai participat pe parcursul vacanței la activități în familie sau în afara acesteia, pentru care ai fost plătit/plătită?

- Descrie activitatea.
- Menționează câți bani ai câștigat.
- Precizează ce ai făcut cu banii: i-ai păstrat sau i-ai cheltuit? Cum ai luat această decizie: singur/singură sau cu ajutorul unui adult?

- Ai participat și la activități de voluntariat, adică fără să fii remunerat/remunerată? Prezintă o astfel de activitate și emoțiile pe care le-ai trăit.

6. Ai aflat din primele pagini ale manualului că, pe parcursul acestui an școlar, vei studia elemente de *educație economico-financiară*, la disciplina *Educație socială*. Gândește-te la acest domeniu al educației economico-financiare, apoi completează primele două coloane ale tabelului următor. La finalul anului școlar, întoarce-te la acest tabel și completează ultima coloană.

ȘTIU! Ce știu despre educația economico-financiară?	VREAU SĂ ȘTIU! Ce vreau să aflu pe parcursul anului școlar?	AM ÎNVĂȚAT! Ce am învățat nou despre acest domeniu?

7. Formulează un obiectiv pe care ți-l propui pentru clasa a VIII-a. Poate avea legătură cu rezultatele obținute la școală, cu un talent pe care vrei să-l dezvolți, cu o activitate la care vrei să participi, cu un obiect pe care vrei să-l construiești sau unul pe care vrei să-l achiziționezi etc.

- Gândește-te la resursele de care ai nevoie pentru a realiza acest obiectiv personal, precum: bani, sprijinul cuiva, diverse materiale, timp, informații etc.
- Scrie aceste gânduri pe o fișă, într-un text de maximum o pagină căruia să-i găsești un titlu potrivit. Adu-gă fișa în *Portofoliul personal*.
- Menționează la finalul anului școlar dacă ți-ai realizat obiectivul sau nu.

Pași către EDUCAȚIA ECONOMICO-FINANCIARĂ

Antrenament inițial

1. Observă imaginile, citește enunțurile care le însoțesc și apelează la experiența personală. Menționează dacă persoanele din imagini au un comportament responsabil. **Selectează DA, dacă aprobi comportamentul persoanelor, și NU, dacă nu ești de acord cu acest comportament. Explică fiecare alegere a ta.**

I. Emil cumpără un iaurt care nu are termenul de valabilitate menționat.

DA

NU

II. Ioana refuză să cumpere o pereche de pantofi sport dezlipiți.

DA

NU

III. Anca citește eticheta, înainte să cumpere produsul alimentar.

DA

NU

IV. Vânzătorul este amabil cu clienta sa, prezentându-i mai multe tipuri de pâine.

DA

NU

V. Vânzătoarea refuză să servească un client pentru că adresează prea multe întrebări.

DA

NU

2. Victor a comandat on-line mai multe produse, printre care:

- rechizite de care avea nevoie pentru un proiect urgent;
- o pereche de căști fără fir pentru că se plictisise de cele cu fir;
- două huse pentru telefonul nou, deoarece nu s-a hotărât care îi place mai mult;
- o curea pentru ceas, cea veche fiind ruptă.

După ce a făcut comanda, și-a dat seama că, la livrare, nu va putea plăti suma necesară pentru toate produsele.

I. Cum îi recomanzi să procedeze? *Selectează varianta de răspuns care ți se pare potrivită.*

- a. Să împrumute bani pentru a plăti toate produsele.
- b. Să anuleze comanda pentru anumite produse.
- c. Să renunțe la rechizite.

II. Explică alegerea ta, oferind cel puțin două argumente.

III. Transmite-i un mesaj potrivit lui Victor, astfel încât să gestioneze responsabil banii pe care îi are.

3. Imaginează-ți că primești un dar neașteptat de ziua ta din partea colegilor invitați: un card cu 800 lei. Prezintă într-un text de maximum o pagină cum ai utiliza banii. Vei avea în vedere:

- I. menționarea modului de utilizare a banilor;
- II. justificarea alegerii/alegerilor făcute;
- III. formularea unui titlu potrivit.

Cât de mult trebuie să te antrenezi pentru un comportament economico-financiar responsabil?

- Verifică la pagina 96 corectitudinea unor răspunsuri, împreună cu un coleg/o colegă.
- Compară răspunsurile tale cu ale colegului/colegei.
- Dacă considerați potrivit, puteți să vă calculați punctajul obținut, cu ajutorul rubricii alăturate de autoevaluare.
- Apreciază, pe o scară de la 1 la 100, ce experiență ai în domeniul economico-financiar.

0 Hașurează cât consideri potrivit! | 100

Ești pregătit/pregătită să descoperi o parte dintre secretele universului economico-financiar? Te invităm în această nouă experiență!

Autoevaluare

Total ex. 1: 5 puncte

I. II. III. IV. V. – 0,50 puncte (alegere) + 0,50 puncte (explicație) = 1 punct

Total ex. 2: 2 puncte

I. – 0,50 puncte
II. – 0,50 puncte x 2 = 1 punct
III. – 0,50 puncte

Total ex. 3: 2 puncte

I. – 0,50 puncte
II. – 1 punct
III. – 0,50 puncte

Se acordă 1 punct din oficiu.

Total: 10 puncte

Cetățeanul – producător și consumator responsabil

EXERSEAZĂ COMPETENȚE ÎN DOMENIUL ECONOMICO-FINANCIAR!

- Vei face diferența dintre bunuri și servicii.
- Îți vei cunoaște mai bine drepturile și responsabilitățile în calitate de consumator.
- Vei ști unde să te adresezi atunci când îți sunt încălcate drepturile.
- Vei învăța ce înseamnă spirit antreprenorial.

DESCOPERĂ NOI CONCEPTE!

- *agent economic*
- *consumator*
- *producător*
- *bunuri*
- *servicii*
- *protecția consumatorului*
- *drepturile consumatorului*
- *responsabilitățile consumatorului*
- *spirit antreprenorial*

Provocare

În ce oraș se află **ROMEXPO**, cel mai important centru expozițional din România, locul în care, anual, peste 6.200 de firme participă la târguri de bunuri și servicii?

- a.** Timișoara **b.** București **c.** Cluj

PARTICIPĂ LA PROIECTUL:

Campania *Sunt consumator: am drepturi și responsabilități!*

Vei promova drepturile și responsabilitățile consumatorilor.

Descoperă la paginile 24-27 cum te poți implica în acest proiect.

Sunt consumator responsabil

Calitatea de consumator de bunuri și servicii

Repere economico-financiare

Consumatorul este persoana care utilizează bunuri și servicii în scopul satisfacerii nevoilor personale.

Bunul reprezintă orice lucru util și necesar oamenilor pentru asigurarea existenței și bunăstării lor.

Bunuri	
Libere – pot exista în natură, relativ nelimitate, gratuite. <i>Exemplu: aerul</i>	Economice - limitate cantitativ, necesită costuri. <i>Exemplu: telefonul</i>

Produsul este un bun material rezultat dintr-un proces de muncă.

Serviciul reprezintă o activitate prestată în folosul sau în interesul cuiva.

Tipuri de servicii:

- **servicii de distribuție:** transport, comerț, comunicații, stocare;
- **servicii de producție** (de afaceri): publicitate, contabilitate;
- **servicii sociale** (sau colective): sănătate, educație, apărare;
- **servicii personale:** alimentație publică, turism, reparații, îngrijire personală;
- **servicii financiare:** conturi bancare, credite, ipoteci și asigurări.

Exersez responsabilitatea economico-financiară!

1. Observă imaginile, consultă rubrica *Repere*, apoi discută în grupul clasei.

- Care dintre imagini prezintă bunuri și care prezintă servicii?
- Care dintre persoanele prezentate în imagini au calitatea de consumatori?

2. Pornind de la exemplele oferite la rubrica *Repere*, precizează câte două denumiri de bunuri libere și bunuri economice.

3. În coloana **A** sunt prezentate domeniile unde găsim servicii, iar în coloana **B**, categoriile de servicii. Asociază fiecărei cifre din coloana **A**, litera corespunzătoare din coloana **B**.

A. Domenii	B. Servicii
I. servicii de distribuție	a. asigurări
II. servicii financiare	b. educație
III. servicii personale	c. motivație
IV. servicii sociale	d. publicitate
V. servicii de producție	e. transport
	f. turism

4. Completează tabelul următor, conform indicațiilor. Discută apoi, în grupul clasei, pentru a găsi soluții întrebării date.

5 servicii utilizate de familia mea pe parcursul unei săptămâni	5 bunuri utilizate de familia mea pe parcursul unei săptămâni
<i>Exemplu: curățătorie</i>	<i>Exemplu: produse pentru gustarea de la școală</i>
...	...

Diferențe între bunuri și servicii

Bunuri	Servicii
• au aspect material • pot fi confecționate • pot fi analizate înainte de cumpărare • pot fi depozitate • consumul este precedat de producție • clientul nu participă la procesul de producție	• sunt imateriale • pot fi prestate • nu pot fi analizate anterior prestării lor • nu pot fi depozitate • prestarea și consumul sunt concomitente • clientul poate participa la prestarea serviciului

Comportamentul consumatorilor de bunuri și servicii este influențat de o serie de factori, cum ar fi:

Factori	Exemple
culturali	cultura, clasa socială
sociali	grupul de prieteni, familia, tendințele în modă
personali	vârsta, ocupația, stilul de viață, părerea despre sine
psihologici	motivația, convingerile și atitudinea

• Ce soluții propui pentru reducerea cheltuielilor legate de procurarea acestor bunuri și servicii? *Exemplu: Preparăm în casă fursecurile pentru gustarea de la școală.*

5. Discută în grupul clasei despre consumul moderat și responsabil, pornind de la următoarea situație, împărtășită de un adolescent:

De Crăciun, părinții mei cumpără foarte multe produse alimentare. O mare parte ajunge la coșul de gunoi, deoarece expiră sau nu este pe placul nostru. Atunci mă gândesc la oamenii nevoiași ...

- De ce este important să consumăm cu măsură?
 - Cum influențează mediul deșeurile care nu se pot recicla?
 - Ce alte consecințe generează consumul iresponsabil?
 - Cum putem limita consumul excesiv de bunuri și servicii?
- 6.** Analizează tabelul de la rubrica *Repere*, discută în pereche, informează-te în mediul on-line, apoi stabilește încă două diferențe între bunuri și servicii. Există asemănări între bunuri și servicii? Menționează cel puțin una.

7. Lucrează împreună cu 3-4 colegi/colege. Alegeți un bun și un serviciu pe care le utilizați frecvent. Prezentați care sunt factorii care vă influențează în alegerea acestora, pornind de la cele patru categorii:

culturali

sociali

personali

psihologici

- Care dintre factori vă influențează mai mult?
- Ce puteți îmbunătăți pentru a deveni consumatori responsabili?

Info + Mă inspîr!

Fii consumator responsabil! La achiziționarea unui bun/produs, consumatorul trebuie:

1. să citească eticheta;

2. să verifice termenul de valabilitate;

3. să solicite bonul fiscal/factura și să le păstreze.

Antrenament economico-financiar

Asociația pentru Protecția Consumatorilor Info-Cons

Este o organizație neguvernamentală care apără drepturilor și interesele legitime ale consumatorilor. Accesează site-ul asociației (<https://www.infocons.ro/>) pentru a afla mai multe informații despre calitatea de cumpărător de bunuri și servicii.

Adaugă în *Portofoliul personal* o listă a principalelor caracteristici ale unui consumator responsabil.

■ Fișa: Cum interpretăm datele de identificare ale unui bon fiscal?

În manualul digital

Cunosc și respect drepturile și responsabilitățile consumatorului

Drepturi și responsabilități ale consumatorului. Protecția consumatorului

Ioana și-a cumpărat o cămașă pe care și-o dorea de mult timp. Pentru că se grăbea, nu a probat-o și nici nu a privit-o cu atenție.

Când a ajuns acasă, a constatat că pe cămașă era o pată ce părea rezistentă și îi lipsea un nasture de la mânecă.

Atunci și-a dat seama că nu și-a asumat **responsabilitățile** de consumator, dar nu s-a descurajat, deoarece s-a gândit la **drepturile** pe care le are.

Astfel, s-a hotărât să returneze produsul.

Repere economico-financiare

Conform Autorității Naționale pentru Protecția Consumatorilor (ANPC), consumatorii au mai multe drepturi:

DE A FI PROTEJAȚI împotriva riscului de a achiziționa un bun sau de a primi un serviciu care ar putea să le prejudicieze viața, sănătatea sau securitatea ori să le aducă atingere drepturilor și intereselor legitime.

DE A FI INFORMAȚI complet, corect și precis, asupra caracteristicilor esențiale ale bunurilor și serviciilor, precum și de a fi educați în calitatea lor de consumatori.

DE A AVEA ACCES la o gamă variată de produse și servicii de calitate.

DE A SE ORGANIZA în asociații ale consumatorilor, în scopul apărării drepturilor și intereselor lor.

DE A FI DESPĂGUBIȚI pentru pagubele generate de calitatea necorespunzătoare a produselor și serviciilor, folosind mijloacele prevăzute de lege.

DE A REFUZA încheierea contractelor care cuprind clauze abuzive, conform prevederilor legale în vigoare.

DE A NU LI SE INTERZICE de către un agent economic să obțină un beneficiu prevăzut în mod expres de lege.

Exersezi responsabilitatea economico-financiară!

1. Observă imaginea de mai sus, citește situația prezentată, apoi răspunde cerințelor.

a. Poate returna Ioana cămașa? Își poate recupera banii? În ce condiții?

b. Ioana nu a luat bonul fiscal atunci când a cumpărat produsul. Ce se întâmplă în această situație?

c. A cui consideri că este vina pentru această situație: a Ioanei, a vânzătorului sau a fabricantului produsului? Explică alegerea ta.

d. Ce responsabilități ale consumatorului nu și-a asumat Ioana? Ce responsabilități are un consumator de bunuri și servicii? Completează lista de la rubrica *Repere*.

e. Ce drepturi are adolescenta în calitate de consumator?

f. Ție ce drepturi îți sunt respectate, în mod frecvent, în calitatea ta de consumator?

g. Prezintă o situație concretă în care ți s-a încălcat un drept al consumatorului.

2. Completează lista drepturilor consumatorilor, menționate la rubrica *Repere*, cu alte drepturi pe care le consideri importante. *Exemplu: dreptul de alegere a bunurilor și serviciilor dorite.* Motivează alegerile tale.

3. Citește enunțurile și alege varianta pe care o consideri corectă.

1. Produsul pe care îl cumperi trebuie să fie:

a. de calitate;

b. ieftin;

c. conform descrierii.

Printre responsabilitățile consumatorului se numără următoarele:

- să plătească prețul produsului/serviciului;
- să verifice integritatea și calitatea produsului/serviciului

Autoritatea Națională pentru Protecția Consumatorilor (ANPC)

este o instituție de control a statului cu atribuții de inspecție și control asupra agenților economici. Are ca obiectiv principal protecția intereselor economice și de siguranță ale consumatorilor.

Un consumator nemulțumit de calitatea unui produs/serviciu poate face o reclamație/sesizare.

- **Când?** Numai după ce a încercat rezolvarea amiabilă a problemei cu agentul economic care a furnizat produsul sau a prestat serviciul.
- **Unde?** La *Comisariatul Județean pentru Protecția Consumatorilor*, în funcție de locul în care își desfășoară activitatea agentul economic reclamat.
- **Cum?** În format scris. Se transmite electronic sau se depune personal.
- **Ce termen?** Se rezolvă în termenul legal (conform prevederilor *O.G. nr. 27/2002*), dacă este însoțită de toate documentele necesare: factură fiscală, bon fiscal sau chitanță, contract, certificat de garanție sau alte documente, după caz.

II. Dacă produsul achiziționat nu corespunde descrierii ai dreptul:

- a. să-l returnezi;
- b. să-l repari singur;
- c. să cumperi altul.

III. La achiziționarea unui produs, trebuie să primești:

- a. o pungă pentru transport;
- b. un formular de reclamație;
- c. bonul fiscal sau factura fiscală.

IV. Un consumator nemulțumit de calitatea unui produs/serviciu poate face reclamație la:

- a. Inspectoratul de Poliție Județean;
- b. Comisariatul Județean pentru Protecția Consumatorilor;
- c. Poliția Locală.

4. Participă, în pereche, la un joc de rol generat de următoarea situație: *Un consumator dorește remedierea defecțiunii unui storcător de fructe al cărui termen de garanție este depășit.* Personajele principale sunt agentul economic și consumatorul.

- Găsiți împreună soluția problemei.
- Considerați că soluția găsită încalcă drepturile consumatorului?

5. Ce semnificație are pentru tine expresia *protecția consumatorului*?

Realizează, în grup, un nor de cuvinte (*word cloud*) din domeniul protecției consumatorului.

Info + Mă inspir!

În 1960 se înființează **IOCU – Organizația Internațională a Uniunilor de Consumatori**, care își propunea să reprezinte pe plan internațional interesele consumatorilor. Din 1995, aceasta devine **Consumers International**.

Drepturile consumatorilor au fost menționate pentru prima dată în **Carta Drepturilor Consumatorilor**, concepută ca un mesaj adresat Congresului American de către președintele Statelor Unite ale Americii, J. F. Kennedy, la data de 15 martie 1962. Această dată este recunoscută ca fiind **Ziua Mondială a Drepturilor Consumatorilor**.

Antrenament economico-financiar

Accesează on-line informațiile privind produsele periculoase transmise prin **Sistemul RAPEX (Sistemul European de Alertă Rapidă în cazul bunurilor de consum periculoase)**.

- Fișa: Model de reclamație pentru semnarea încălcării dreptului de consumator la achiziția unui telefon

În manualul digital

Cine furnizează bunuri și servicii?

Producătorul. Producerea de bunuri și servicii

Repere economico-financiare

Există mai multe **categorii de agenți economici**, adică persoane sau firme care desfășoară activități economice:

- **Producătorul** este agentul economic care are ca obiect de activitate producerea de bunuri.
- **Distribuitorul** asigură distribuirea unor produse sau a unor servicii contra cost.
- **Comerciantul** este agentul economic care efectuează activități de comerț (vânzare-cumpărare).
- **Prestatorul** furnizează o activitate/ un serviciu.

Agentul economic este obligat:

- să ofere numai produse sau servicii sigure, care corespund caracteristicilor declarate;
- să se comporte în mod corect în relațiile cu consumatorii;
- să nu folosească practici comerciale abuzive.

Producția este procesul prin care se realizează bunuri și servicii capabile să satisfacă nevoile și dorințele consumatorilor.

Exersează responsabilitatea economico-financiară!

1. Observă, apoi asociază imaginile de mai sus cu categoriile de agenți economici corespunzătoare, menționate la rubrica *Repere*. Descrie pe scurt activitatea desfășurată în fiecare imagine.
2. Stabilește ce statut au personajele subliniate din situațiile următoare, apoi răspunde cerințelor, în grupul clasei.

Producător sau consumator?		
<u>Mihai</u> a creat un joc pe calculator. Acesta a fost descărcat de pe internet de mai mulți <u>tineri</u> .	<u>Mara</u> iubește designul vestimentar. <u>Adolescentele</u> adoră să cumpere rochiile create de ea.	<u>Luca</u> a pictat un tablou pe care l-a vândut la <u>Târgul de Crăciun</u> unuia dintre <u>profesorii</u> săi.

- a. Personajele desemnate drept producători pot avea calitatea de consumatori? Oferă exemple în acest sens.
 - b. Tu sau membrii familiei tale aveți calitatea de producători? Ce produceți în mod obișnuit? Prezintă procesul prin care produceți acele bunuri sau servicii.
3. Alege un produs pe care îl utilizezi, care îți place foarte mult. Descoperă în mediul on-line cum se produce acesta. Reflectează asupra procesului de producție. Află dacă producerea acestuia afectează calitatea mediului sau dacă presupune un consum excesiv de resurse.

Printre preocupările producătorilor se numără:

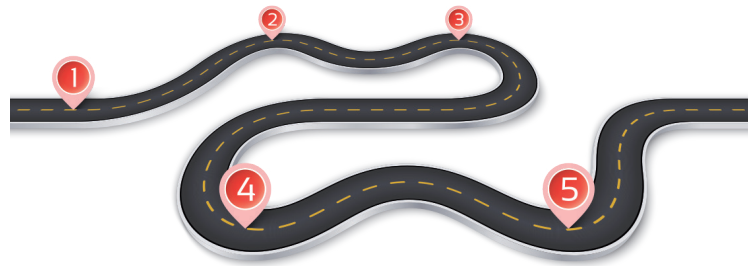
- să creeze noi bunuri și servicii care prezintă interes pentru consumatori;
- să stabilească modul de organizare a activității;
- să ia decizii cu privire la resursele utilizate;
- să își asume riscuri;
- să dea dovadă de autonomie în acțiune, de creativitate și originalitate.

Principalele forme de abuz practicate de producători:

- vânzarea de produse perimate;
- vânzarea de produse necorespunzătoare calitativ;
- vânzarea de produse periculoase;
- clauze abuzive în contractul de vânzare (clauze de declinare a responsabilității comerciantului etc.);
- publicitate mincinoasă, înșelătoare;
- vânzarea de produse cu denumiri asemănătoare unor branduri cunoscute;
- lipsa prețului și a caracteristicilor de pe eticheta produsului;
- lipsa avertizărilor cu privire la potențialele riscuri pentru consumator.

4. Parcurge principalele forme de abuz practicate de către producătorii de bunuri și servicii.

a. Așază, pe indicatoarele amplasate pe „autostrada abuzurilor”, 5 dintre formele de abuz practicate de producători.

b. Prezintă un moment din experiența ta sau a cunoștințelor tale în care ai/ați fost victima/victimele unei astfel de situații. Cum ai reacționat? Cum ai procedat? La cine ai apelat?

5. Participă la concursul **Top 5 idei de succes**.

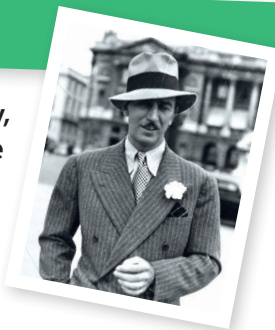
- Prezintă în maximum 10 rânduri cea mai bună idee de produs sau serviciu de succes, gândindu-te la ceva care îți place, la care te pricepi sau care crezi că ar avea succes.
- Prezintă ideea colegilor, însoțită de un desen sau o schiță.
- Alegeți, prin vot liber exprimat în grupul clasei, cele mai bune cinci idei.
- Gândește-te dacă ideea ta este realizabilă și cum ai putea să o pui în practică, în viitor. Cine te-ar putea ajuta? De ce resurse ai avea nevoie?

Info + Mă inspir!

Poveste de succes cu Walt Disney, producător de desene animate de scurtmetraj

Înșușirea oricărui întreprinzător de succes este abilitatea acestuia de a reveni în urma faptului că ideile i-au fost respinse. Este și cazul lui Walt Disney, care a fost inițial concediat din poziția de ilustrator, pe motiv că e netalentat.

În următorii trei ani, Disney s-a mutat la Hollywood și a început să producă desene animate de scurtmetraj pentru distribuitorii de filme. Mai târziu, a înființat compania Walt Disney, care a devenit liderul industriei de divertisment.

Antrenament economico-financiar

- Urmărește calendarul târgurilor de bunuri și servicii din localitatea ta sau din localitățile învecinate și vizitează unul dintre aceste târguri cu familia sau cu grupul de colegi. Identifică bunuri și servicii care îți sunt utile. Informații suplimentare poți obține la adresa: <https://ccir.ro/targuri-si-expozitii-din-romania/>
- Urmărește emisiunea **Cum se fabrică?** pe canalul de televiziune Discovery, pentru a descoperi procesul de fabricare a unor produse.

■ Fișa: *Citește eticheta! Ferește-te de produsele falsificate!*

În manualul digital

Vreau să fiu antreprenor

Spiritul antreprenorial – Inițiativă și risc

Bill Gates este co-fondatorul *Microsoft*. A fost fascinat din copilărie de computere, urmându-și pasiunea cu implicare. Consideră că pentru a atinge succesul nu este suficient să ai o idee bună, ci trebuie să muncești tot timpul pentru a o pune în aplicare.

„Cei mai nemulțumiți clienți ai tăi reprezintă cea mai mare sursă de învățare.”

Elon Musk este cunoscut ca fondator al companiilor *Tesla Motors* și *SpaceX*. Compania sa a lansat o rachetă ce a trimis primul vehicul comercial pe *Stația Spațială Internațională*. Printre planurile sale se numără inventarea unui sistem de transport revoluționar și noi modalități de a folosi energia în mod inteligent.

„Când eram student am vrut să fiu implicat în lucruri care vor schimba lumea. Acum sunt.”

Repere economico-financiare

Spiritul antreprenorial reprezintă capacitatea de a vedea oportunități acolo unde alții văd probleme, dublată de acțiunea perseverentă pentru rezolvarea lor, ceea ce duce la realizarea de profit.

Antreprenoriatul este legat de:

independența financiară	securitatea veniturilor

Surse de finanțare a unei afaceri pot fi:

- **Economiile personale.** Multe afaceri mici sunt începute cu ajutorul economiilor sau al altor resurse personale.
- **Prietenii și familia.** Mulți antreprenori caută resurse private precum prietenii sau familia, atunci când încep o afacere.
- **Băncile.** Cea mai comună sursă de finanțare, băncile și uniunile de credit, acordă împrumut dacă scopul afacerii este realizabil.
- **Firmele cu capital de risc.** Ajută la extinderea unei afaceri, în schimbul proprietății parțiale.
- **Fondurile europene nerambursabile.** Pot susține inițiativele antreprenoriale prin diverse programe.

Exersează responsabilitatea economico-financiară!

1. Citește prezentările de mai sus, apoi discută în grupul clasei.
 - a. De ce consideri că aceste persoane se numesc antreprenori?
 - b. Descrie pe scurt ce înseamnă pentru tine să ai spirit antreprenorial.
2. Ce calități consideri că au antreprenorii prezentați anterior? Lucrează în pereche cu colegul tău/colega ta, negociați cinci astfel de calități și apoi așezați-le pe panoul antreprenorului de succes.

3. **Daniel Dines** este un antreprenor român care a creat *UiPath*, una dintre cele mai valoroase companii fondate în București, fiind recunoscută în plan internațional. *UiPath* este specializată în cea mai nouă tehnologie la nivel global: dezvoltarea de roboți software care efectuează automat sarcini repetitive în locul oamenilor.
 - a. Alături de 3-4 colegi, descoperiți în mediul on-line alte povești de succes ale antreprenorilor români.
 - b. Prezentați poveștile în grupul lărgit al clasei.
 - c. Ce povești te-au impresionat? Ce povești te-au inspirat?

Riscul în afaceri reprezintă o situație sau un factor care ar putea avea un impact negativ asupra activității sau profitului unei anumite firme.

Există două **tipuri de risc** care trebuie luate în considerare.

- **Riscurile externe:** sunt factorii din afara afacerii (taxele mari, creșterea prețurilor, încetinirea creșterii economice).
- **Riscurile interne:** vin din interiorul afacerii (datoriile, lipsa muncitorilor calificați etc.).

Recomandări pentru a începe o afacere

- Găsești o idee.
- Identifici piața țintă (potențialii consumatori).
- Întocmești un plan de afaceri.
- Stabilești locația pentru derularea activităților.
- Stabilești numele.
- Pregătești dosarul de înființare a firmei.
- Înregistrezi firma pentru a obține codul fiscal.
- Obții avizele și autorizațiile necesare funcționării.

REȚINE! Manifestarea spiritului antreprenorial este, cel mai adesea, consecința învățării și apoi a experienței.

4. Radu are o mică patiserie, iar locuitorii din zonă sunt clienții lui. În apropiere se deschide un hipermarket, iar Radu se teme că poate pierde o parte dintre clienți. Pentru a elimina acest risc, el poate alege:

- să mute patiseria în alt loc;
- să reducă prețurile;
- să negocieze cu proprietarii hipermarketului și să-i convingă să cumpere produsele de patiserie de la el.

Analizează variantele propuse și ajută-l pe Radu să ia o decizie. Cum îl convingi să-ți urmeze sfatul? Prezintă cât mai multe argumente.

5. Imaginează-ți că intenționezi să începi propria afacere.

- Analizează ce oportunități există pentru a crea/a aduce pe piață noi produse sau servicii pe care consumatorii le doresc, au nevoie de ele și sunt dispuși să le plătească.
- Prezintă două oportunități identificate.
- Analizează la ce surse de finanțare poți apela.
- Evaluează riscurile existente.

6. Michael Dell, fondator al *Dell Technologies* (companie multinațională în domeniul computerelor), consideră că: „Nu trebuie să fii un geniu sau un vizionar, și nici măcar absolvent de facultate, pentru a avea succes.

Ai nevoie doar de un scenariu și de un vis.” Spune **START** ideii tale! Prezintă propriul tău vis de antreprenor într-un eseu de cel mult o pagină. Găsește un titlu potrivit.

Info + Mă inspir!

Competențele unui antreprenor implică acțiune, resurse, idei și oportunități.

Acțiune	Resurse	Ideii și oportunități
• Inițiativă • Planificare și conducere • Lucrul în echipă • Învățare prin experiență	• Conștiință de sine • Motivație • Perseverență • Mobilizarea resurselor	• Găsirea oportunităților • Creativitate • Viziune • Valorificarea ideilor • Gândire pe termen lung

Antrenament economico-financiar

Invită, alături de profesorul diriginte sau cel de *Educație socială*, un antreprenor local pentru a prezenta în grupul clasei povestea sa de succes. Pregătește cel puțin trei întrebări pe care ai vrea să i le adresezi. Adaugă-le în *Portofoliul personal*.

■ Fișa: Acțiunile filantropice ale unor mari antreprenori

În manualul digital

Campania *Sunt consumator: am drepturi și responsabilități!*

Proiect

Srijin și consultanță
pentru consumatori
în Europa

Centrul European al Consumatorilor Romania

<http://www.eccromania.ro/sesizari/>

„Statul, prin mijloacele prevăzute de lege, protejează cetățenii în calitate de consumatori, asigurând cadrul necesar accesului neîngrădit la produse și servicii, informării lor complete despre caracteristicile esențiale ale acestora, apărării și asigurării drepturilor și intereselor legitime ale persoanelor fizice împotriva unor practici abuzive, participării acestora la fundamentarea și luarea deciziilor ce îi interesează în calitate de consumatori.”

Art. 1 din Ordonanța nr. 21/1992 privind protecția consumatorilor

De ce să vă implicați într-un proiect de promovare a drepturilor și responsabilităților consumatorilor?

Drepturile consumatorului sunt protejate atât prin reglementări naționale, cât și europene.

Drepturile consumatorilor sunt evidențiate de o serie de acte normative:

- Ordonanța nr. 21/1992 privind protecția consumatorilor;
- Legea 193/2000 privind clauzele abuzive în contractele încheiate între profesioniști și consumatori;
- Legea 449/2003 privind vânzarea produselor și garanțiile asociate acestora;
- Legea 158/2008 privind publicitatea înșelătoare și publicitatea comparativă;
- Ordonanța de Urgență 34/2014 privind drepturile consumatorilor în cadrul contractelor încheiate.

Pentru a preveni încălcarea drepturilor consumatorilor, inițiați un proiect care să includă activități de promovare a **drepturilor și responsabilităților consumatorilor în școala și comunitatea voastră.**

I. Alegerea temei proiectului

Proiectul propus vizează organizarea unor activități de cunoaștere și promovare a drepturilor și responsabilităților consumatorilor. Aveți la dispoziție patru săptămâni să organizați și să implementați această campanie.

Decideți în ce măsură vreți să vă implicați:

- ✓ să participați *indirect* la activitățile derulate;
- ✓ să participați *activ*, venind cu propuneri de realizare a activităților, sugestii, recomandări sau testimoniale dacă au fost situații când v-au fost încălcate drepturile de consumatori.

Informează-te pentru a fi protejat!

Implică-te!

Astfel vei deveni consumator responsabil!

Este important să parcurgeți împreună pașii definitorii pentru reușita campaniei. Pașii propuși sunt orientativi, ei putând fi adaptați contextului școlii și al comunității voastre. De asemenea, acești pași pot fi urmați și în situația implementării altor proiecte și/sau activități de protecție a consumatorilor.

II. Elaborarea fișei de proiect

Elaborați *Fișa proiectului* care trebuie să conțină o serie de aspecte absolut necesare bunei derulări a proiectului, precum:

1. Denumirea proiectului, logoul potrivit și perioada de desfășurare

2. Inițiatorii proiectului

Grupul de inițiere a proiectului poate fi format din 9-11 elevi, îndrumați de profesorul de *Educație socială*, alți profesori și reprezentanți ai partenerilor. Acest grup va avea rolul de a organiza activitățile și de a asigura derularea proiectului.

3. Beneficiarii proiectului

Toți elevii clasei vor fi beneficiari pentru că:

- își vor exersa abilitățile de cetățeni responsabili pentru prevenirea încălcării drepturilor consumatorilor;
- își vor dezvolta abilitățile de comunicare și de lucru în echipă cu ceilalți;
- vor dobândi experiență în organizarea de campanii;
- vor învăța să se informeze cu privire la drepturile și responsabilitățile consumatorilor;
- vor putea folosi competențele și aptitudinile dezvoltate, precum și materialele produse, în alte tipuri de activități.

În plus, ceilalți elevi ai școlii, personalul școlii, părinții și alți membri ai comunității vor beneficia de mesajele transmise pe parcursul campaniei.

4. Scopul proiectului

Scopul acestui proiect este de a informa elevii și alți membri ai comunității că, în calitate lor de consumatori de bunuri și servicii, au responsabilități și își pot apăra drepturile; astfel, pot lua atitudine când acestea le-au fost încălcate.

5. Activitățile proiectului

Activitățile pot fi prezentate sub forma unui tabel sau grafic și vor fi detaliate odată cu implementarea proiectului. *Exemplu:*

Activitatea	Termen	Responsabil
Derularea campaniei	Octombrie	Echipele de proiect

6. Partenerii proiectului

Pentru ca proiectul să se bucure de succes, este nevoie să apelați la sprijinul unor parteneri, precum:

- profesori care să vă îndrume;
- specialiști în domeniul protecției consumatorului;
- ONG-uri, părinți care să susțină activitățile împreună cu elevii.

7. Produsele activității și elementele de vizibilitate

Pe parcursul derulării campaniei vor fi realizate:

- afișul de promovare a proiectului care, împreună cu logoul propus, vor fi elementele de vizibilitate ale campaniei;
- pliante/postere de prezentare a activităților propuse, prin care sunt lansate activitățile;
- un set de recomandări pentru a lua atitudine, atunci când drepturile sunt încălcate.

8. Criteriile de evaluare a proiectului

Scopul proiectului va fi realizat dacă la finalul acestuia se va constata că:

- elevii s-au implicat în derularea proiectului, îndeplinindu-și rolurile asumate;
- toți elevii care au dorit să se implice au fost bine-veniți;
- prezența la activități a fost foarte mare;
- elevii sunt mai atenți, mai responsabili și au adoptat o atitudine nouă în calitate lor de consumatori.

III. Derularea proiectului

Săptămânile 1-2

1. Grupul de inițiativă anunță lansarea campaniei și perioada de derulare.

2. Elevii doritori se pot înscrie cu propuneri de activități pentru a participa la implementarea proiectului.

Este important ca persoanele care propun activitățile din proiect să respecte câteva reguli:

- să comunice cu ușurință cu ceilalți colegi din proiect, cu profesorii sau cu ceilalți parteneri implicați;
- să fie deschise, tolerante, creative, responsabile.

Activitățile din cadrul proiectului vor fi realizate în echipă, în urma consultării colegilor cu privire la așteptările și nevoile lor. În acest sens, puteți aplica un chestionar pentru identificarea intereselor legate de tema campaniei. Pentru promovarea drepturilor și a responsabilităților consumatorilor, trebuie să vă informați, să adaptați o atitudine deschisă.

Pentru ca activitățile să aibă impact cât mai mare, consultați-vă cu specialiști din domeniul protecției consumatorilor.

3. Echipa de proiect stabilește și promovează activitățile campaniei prin lipirea de afișe în școală, în comunitate, prin intermediul rețelelor de socializare, la avizier, la radioul școlii, după caz etc.

Săptămânile 3-4

4. Activitățile campaniei se derulează conform unui grafic bine stabilit.

Graficul activităților trebuie să fie cunoscut la nivelul școlii și al comunității, astfel încât elevii, profesorii, părinții și specialiștii să poată participa.

Printre activitățile derulate, se pot număra:

- a.** Promovarea proiectului prin purtarea în piept de către fiecare participant a unei insigne/ecuson cu logoul proiectului care să le amintească că fac parte dintr-o campanie de promovare a drepturilor și responsabilităților consumatorilor.
- b.** Pavoazarea școlii cu desene și mesaje de promovare a drepturilor și responsabilităților consumatorilor, realizate de elevi la orele de arte sau tehnologii, precum:
 - realizarea unor tricouri cu mesaje privind drepturile și responsabilitățile consumatorului;
 - inscripționarea unor mesaje sugestive în diverse locuri din școală.

- c.** Simularea unor situații (joc de rol, piesă de teatru) de încălcare a drepturilor consumatorilor, redactarea și depunerea reclamațiilor pentru fiecare situație.
- d.** Organizarea unor întâlniri și discuții cu reprezentanți ai unor instituții specializate în domeniul protecției consumatorilor, cu părinți specializați în drepturile consumatorilor.

- e. Participarea la un *flashmob*. Este o modalitate de a atrage atenția asupra unei probleme precum încălcarea drepturilor consumatorilor, caracterizată prin mișcări sincronizate ale unui grup de persoane pentru 2-5 minute, într-un loc public, după care grupul se împrăștie.

- f. Prezentarea unor testimoniale de către elevii cărora le-a fost încălcat dreptul de consumator și care pot povesti despre modul cum au reușit să rezolve problemele apărute.

- g. Inițierea unui concurs de pliante cu tema **Sunt cetățean european și am o 9 atitudine!** Pliantul va respecta următorii indicatori:

- menționarea drepturilor și a responsabilităților consumatorilor;
- organizarea informației pe spațiul de lucru;
- formularea unui mesaj sugestiv;
- atractivitatea pliantului prin propunerea de simboluri, desene etc.

- h. Realizarea unui scurt mesaj video, publicitar, de 1-2 minute maximum, de promovare a drepturilor și responsabilităților consumatorilor.

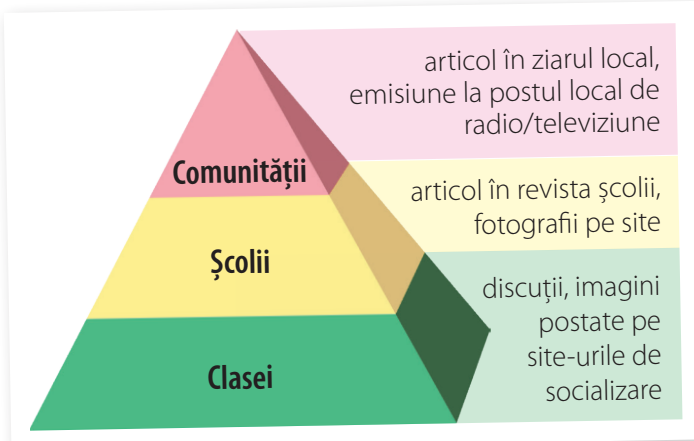
Atenție! Toate activitățile campaniei trebuie să respecte drepturile și libertățile participanților. Aceștia trebuie să-și dea acordul scris, prin intermediul reprezentanților legali, pentru expunerea imaginii în media, on-line etc.

IV. Evaluarea proiectului și diseminarea rezultatelor

1. Evaluarea gradului de reușită a campaniei și posibilitățile de îmbunătățire

Sub îndrumarea profesorului coordonator, analizați gradul de realizare a criteriilor de evaluare a proiectului, incluse în *Fișa proiectului*. Stabiliți ce s-a realizat, ce nu a funcționat, ce trebuie îmbunătățit.

2. Diseminarea experienței din proiect la nivelul:

3. Completarea *Jurnalului proiectului* cu aspecte, precum:

- cea mai importantă idee reținută;
- cel mai interesant mesaj transmis;
- activitatea cea mai interesantă;
- ce ați învățat;
- ce veți aplica în viață;
- ce veți schimba în calitatea voastră de consumatori responsabili.

Puteți nota în cadrul jurnalului și alte aspecte, precum: unele întâmplări, la cine ați apelat pentru diferite forme de sprijin sau ce posibilități de îmbunătățire a activităților viitoare pot exista.

4. Completarea *Portofoliului personal*

Fiecare elev poate adăuga în portofoliul său:

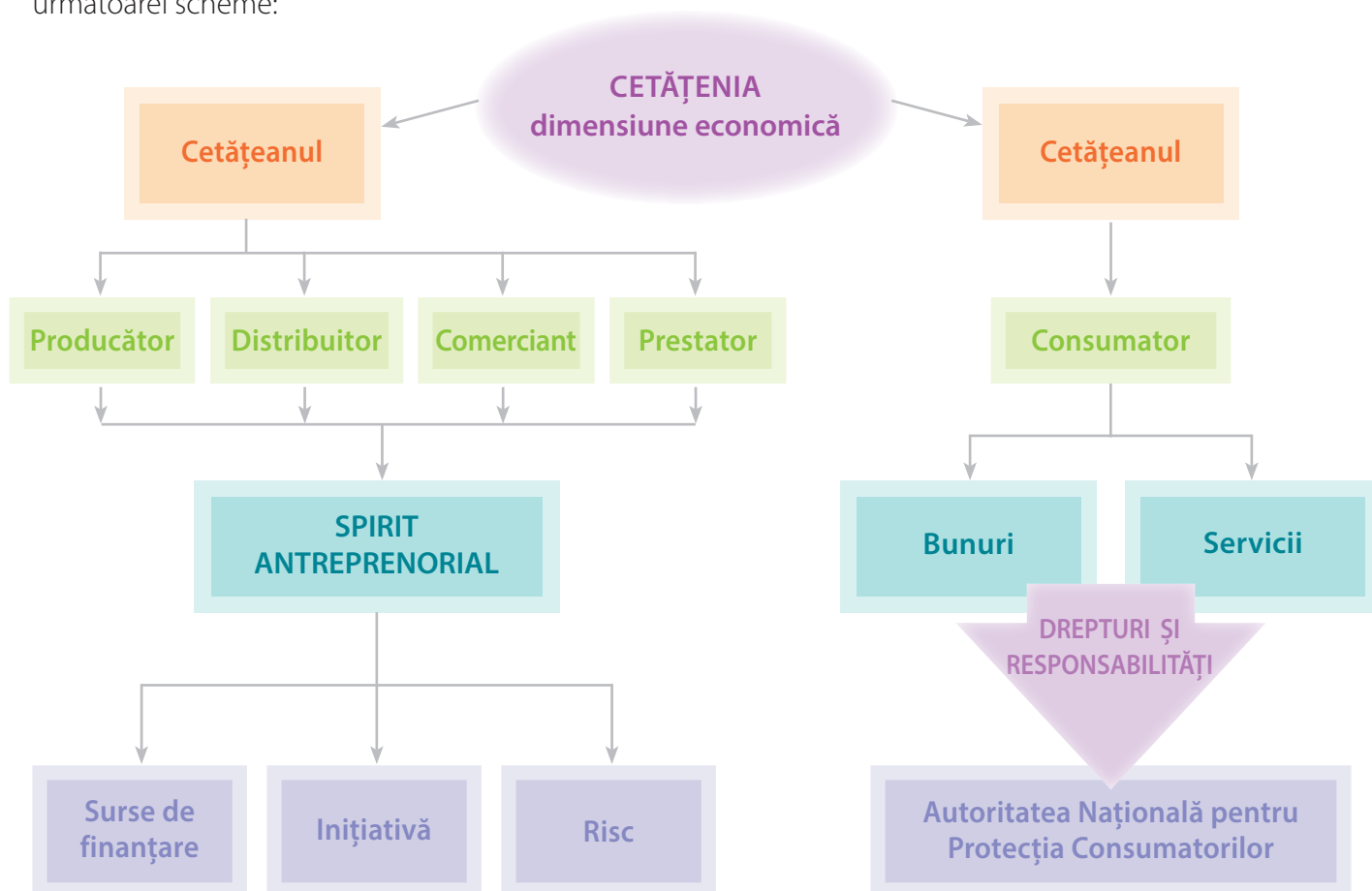
- fișa proiectului;
- produsul/produsele proiectului (după caz);
- fotografii;
- modele de reclamații și sesizări;
- alte materiale care exemplifică activitățile realizate în cadrul proiectului.

Cetățeanul – producător și consumator responsabil

Sinteză

1. Analizează, în grupul clasei, principalele aspecte discutate pe parcursul acestei unități, pe baza următoarei scheme:

2. Completează schema cu exemple concrete referitoare la:

- calitatea ta și a membrilor familiei tale de producători și consumatori;
- bunurile și serviciile pe care le utilizați frecvent tu și membrii familiei tale;
- drepturile și responsabilitățile tale în calitate de consumator;
- rolul Autorității Naționale pentru Protecția Consumatorilor (ANPC).

3. Gândește-te la o eventuală afacere pe care ai vrea să o inițiezi, apoi răspunde la întrebări:

- Care sunt sursele de finanțare a afacerii?
- Care sunt riscurile?

4. Realizează, într-un grup de 3-4 colegi/colage, un poster cu tema **Cunoaște-ți drepturile! Fii un consumator informat!**, având în vedere următoarele aspecte:

- a. Prezentarea unui conținut corect și sintetizat
- b. Organizarea informației pe spațiul de lucru
- c. Formularea unui mesaj-titlu potrivit
- d. Adăugarea unor elemente de atractivitate sugestive: desene, simboluri etc.

Expuneți posterele în clasă și formulați aprecieri cu privire la calitatea acestora.

Cetățeanul – producător și consumator responsabil

Evaluare

1. Stabilește valoarea de adevăr a următoarelor enunțuri. Selectează **A**, dacă afirmația este adevărată, și **F**, dacă afirmația este falsă.

- I. Bunurile au aspect imaterial. **A / F**
- II. Consumatorul are dreptul de a fi despăgubit pentru pagubele generate de calitatea necorespunzătoare a produselor și serviciilor. **A / F**
- III. Producătorul furnizează un serviciu. **A / F**
- IV. Datoriile și lipsa muncitorilor calificați reprezintă riscuri interne în activitatea unei firme. **A / F**

2. În coloana **A** sunt prezentați factorii care influențează comportamentul consumatorilor de bunuri și servicii, iar în coloana **B** sunt menționate exemple. Asociază fiecărei cifre din coloana **A**, litera corespunzătoare din coloana **B**.

A	B
I. culturali	a. atitudini
II. personali	b. clasă socială
III. psihologici	c. credite
IV. sociali	d. familie
	e. ocupație

3. Observă imaginea de mai sus, citește textul următor, apoi răspunde cerințelor. Irina a văzut reclama produsului de mai sus, cu mesajul: *Acest produs vă ajută să slăbiți 10 kg în numai două săptămâni; produsul nostru este testat.* Irina a cumpărat produsul, dar acesta nu numai că nu a avut efectul menționat, dar a avut și termenul de garanție depășit. Precizează:

- I. două forme de abuz practicate în acest caz de producător;
- II. două drepturi pe care le are Maria în calitate de cumpărător.

4. În data de 5.06.2019, Sorin a cumpărat on-line de la o firmă din București o pereche de pantofi sport. Firma a confirmat comanda cu nr. 12/5.06.2019. Sorin a plătit cu cardul bancar și a primit dovada plății cu nr. 17/5.06.2019. Termenul de livrare era de maximum șapte zile de la data efectuării plății. Până în data de 20 august, produsul nu a fost livrat. Între timp, Sorin a mai vorbit de trei ori la telefon cu reprezentanții firmei și de fiecare dată a primit răspunsul că va fi contactat. Transmite-i lui Sorin o scrisoare în care formulezi o recomandare cu privire la modul în care poate proceda pentru a remedia această situație. Vei avea în vedere:

- I. respectarea structurii unei scrisori (formulă de adresare, conținut, dată, semnătură);
- II. menționarea unui drept care i-a fost încălcat;
- III. recomandarea de a face o reclamație;
- IV. menționarea corectă a instituției unde se depune reclamația;
- V. precizarea unei dovezi care trebuie atașată reclamației;
- VI. precizarea celor două forme în care poate depune reclamația.

Autoevaluare

Total ex. 1: 2 puncte

- I. – 0,50 puncte
- II. – 0,50 puncte
- III. – 0,50 puncte
- IV. – 0,50 puncte

Total ex. 2: 2 puncte

- I. – 0,50 puncte
- II. – 0,50 puncte
- III. – 0,50 puncte
- IV. – 0,50 puncte

Total ex. 3: 2 puncte

- I. $2 \times 0,50 = 1$ punct
- II. $2 \times 0,50 = 1$ punct

Total ex. 4: 3 puncte

- I. – 0,50 puncte
- II. – 0,50 puncte
- III. – 0,50 puncte
- IV. – 0,50 puncte
- V. – 0,50 puncte
- VI. – 0,50 puncte

Se acordă 1 punct din oficiu.

Total: 10 puncte

Rolul banilor în viața noastră

EXERSEAZĂ COMPETENȚE ÎN DOMENIUL ECONOMIC-FINANCIAR!

- Vei recunoaște formele banilor contemporani.
- Vei înțelege rolul și valoarea banilor.
- Te vei familiariza cu informații interesante despre moneda națională.
- Vei compara instrumentele de plată.

DESCOPERĂ NOI CONCEPTE!

- monedă
- bancnotă
- numerar
- monedă scripturală
- bani electronici
- cupiură
- instrumente de plată
- card
- internet banking
- mobile banking

PARTICIPĂ LA PROIECTUL:

Expoziția de monedă din școala mea

Vei stimula interesul colegilor tăi pentru cunoașterea banilor din prezent și trecut.

Descoperă la paginile 40-43 cum te poți implica în acest proiect.

Provocare

Banca Națională a României (BNR) este o instituție a statului român, singura care are dreptul să tipărească bancnote și să emită monede, având ca obiectiv fundamental asigurarea și menținerea stabilității prețurilor. Aceasta a fost înființată în anul:

a. 1880

b. 1918

c. 1990

Să vorbim despre bani

Forme actuale ale banilor

Repere economico-financiare

Banii sau moneda reprezintă totalitatea mijloacelor de plată utilizate în economie.

Banii au apărut cu mult timp în urmă, ca o necesitate a facilitării schimbului care s-a realizat la început sub formă de troc (un bun era schimbat cu un alt bun).

De-a lungul evoluției lor, banii au îmbrăcat diverse forme, de la piei de animale, dinți de rechin, scoici etc., la monede din metale prețioase și bancnote.

Banii contemporani pot fi clasificați în:

I. Numerar sub formă de:

a. monede: sunt bani din metal care au imprimate anumite însemne pentru a fi ușor de recunoscut și folosit;

b. bancnote: sunt realizate din hârtie sau din polimeri (plastic), având anumite însemne de siguranță.

II. Moneda scripturală sau *banii de cont*: nu au o existență fizică (materială) și reprezintă sumele de bani aflate în conturile bancare înscrise pe numele persoanelor fizice sau/și juridice.

Exersează responsabilitatea economico-financiară!

1. Observă imaginile de mai sus. Asociază fiecare imagine cu una dintre formele de bani prezentate la rubrica *Repere*, apoi răspunde cerințelor.

- Ordonează formele de bani, după perioada apariției lor de-a lungul timpului.
- Prezintă câte un avantaj și câte un dezavantaj care poate apărea în utilizarea lor, pentru fiecare formă a banilor identificată.
- Tu ce formă a banilor utilizezi în mod obișnuit?

2. Realizează corespondența dintre caracteristicile banilor și descrierile acestora.

Caracteristicile banilor	Descriere
I. durabilitate	a. posibilitatea de a da rest
II. divizibilitate	b. acceptarea banilor în tranzacții
III. acceptabilitate	c. rezistența la uzură

3. Pentru a putea produce bunuri și servicii, pentru a realiza tranzacții, banii trebuie să circule. Menționează cum ar putea pune banii în circulație următoarele categorii:

- o familie
- o companie
- un ONG
- o comunitate locală

4. Lucrează în pereche cu un coleg/o colegă. Prezentați semnificația expresiilor din tabel: *Exemplu: a face bani = a câștiga bani.*

• <i>bani</i> de buzunar	• a arunca <i>banii</i> pe fereastră
• de <i>bani</i> gata	• a nu <i>face</i> doi bani

Banii (monede și bancnote) pot fi utilizați și în formă electronică (**banii electronici sau e-money**), pe internet sau prin intermediul cardului pentru plăți cu valoare mai mică.

III. Moneda virtuală sau criptomoneda (*bitcoin, ethereum, ripple, litecoin*) este o monedă nebancaară care se utilizează în tranzacții virtuale prin intermediul unei aplicații software.

Banii reprezintă o denumire generică pentru toate felurile de monedă. În acest sens, cele mai multe țări au monedă proprie care poartă denumiri diferite: *dolar, leva, liră, franc, rublă, coroană, yen etc.* Unitatea monetară a altui stat se numește **valută**.

Fiecare monedă are un cod internațional de recunoaștere, precum: *Leul românesc – RON, Euro – EUR, Dolarul american – USD, Leul moldovenesc – MDL, Lira sterlină – GBP etc.*

Moneda Uniunii Europene (**euro**) a fost pusă în circulație la 1 ianuarie 2002 și este folosită astăzi în majoritatea statelor membre.

Bancnotele euro au același design în toate statele care îl folosesc, însă monedele au o față imprimată cu însemnul național al fiecărui stat.

Aproximativ 25% din economiile întregii planete se păstrează acum în euro.

România urmează să adopte moneda euro în viitorul apropiat.

5. Lucrează într-un grup de 3-4 colege/colegi. Rezolvați sarcinile următoare:

a. Identificați pe hartă țările:

Bulgaria,
Austria,
Ucraina,
Croatia,
Ungaria.

b. Atribuți fiecărei țări de mai sus moneda specifică:

euro, leva,
kuna, grivna,
forint.

c. Alegeți câte două țări de pe fiecare continent și descoperiți în mediul on-line moneda lor națională. Prezentați în grupul clasei monedele identificate.

6. Caută în mediul on-line codul internațional al altor 5 valute de pe continente diferite, alese de tine. Menționează denumirea monedei, țara care o emite și codul internațional al monedei.

7. Începând cu data de 27 aprilie 2019, s-a luat hotărârea să nu se mai tipărească noi bancnote de 500 de euro. Care crezi că sunt motivele luării acestei decizii?

8. Există state care, deși sunt membre ale Uniunii Europene, nu adoptă moneda euro. Recunoaște aceste state după drapelul național și descoperă moneda lor națională.

Info + Mă inspir!

Fondul Monetar Internațional (FMI) a fost înființat în anul 1945, în urma Conferinței monetare și financiare a Națiunilor Unite de la Bretton Woods (SUA). Este o instituție financiară internațională care reunește 189 de state membre.

Printre obiectivele FMI se numără acordarea de împrumuturi statelor membre, care la rândul lor participă cu o cotă parte la acest fond.

România este membră a FMI din 15 decembrie 1972.

Antrenament economico-financiar

Solicită, cu ajutorul profesorului de *Educație socială*, intermedierea unei vizite la *Biroul Parlamentului European* în România din București sau la *Centrul Europe Direct* din județul tău. Aici poți afla mai multe informații despre istoria monedei euro.

Scrie câteva impresii în *Portofoliul personal*.

Fișa: *Scurt istoric al banilor*

În manualul digital

Ce rol au banii?

Valoarea și funcțiile banilor

Repere economico-financiare

Banii nu au o valoare proprie, ci una care le este atribuită.

Valoarea banilor poate fi determinată de:

a. Valoarea nominală a monedei (cupiura) care este înscrisă pe fața (aversul) și/sau pe spatele (reversul) bancnotei/monedei. De exemplu, această bancnotă are valoarea de 100 de lei.

b. Valoarea bunurilor și serviciilor care pot fi cumpărate cu *unitatea monetară a fiecărei țări* (1 leu, 1 euro, 1 dolar etc.); ce și cât poți cumpăra cu bani, în funcție de preț.

Prețurile se schimbă. Valoarea banilor se află într-o relație invers proporțională cu prețul bunurilor. De exemplu, dacă prețul unui obiect crește/este mai mare, atunci cu o unitate monetară (1 leu) poți cumpăra o cantitate mai mică din acel obiect. Aceasta înseamnă că banii au o valoare mai mică. Procesul este valabil și invers: dacă prețul scade, atunci valoarea banilor crește.

Exersezi responsabilitatea economico-financiară!

- Observă imaginile ilustrate mai sus, apoi răspunde cerințelor.
 - Care este rolul pușculiței din prima imagine?
 - Ce ar putea plăti la ghișeu domnul din a doua imagine?
 - Imaginează-ți că persoana din a treia imagine achită rata la bancă cu numerar. Analizează cu atenție bancnota și descoperă denumirea monedei. Cărei țări îi aparține? Ce valoare nominală are?
 - Privește balanța din cea de-a patra imagine și spune dacă banii sunt de ajuns pentru a cumpăra planta. Banii au valoare mai mică sau mai mare, în raport cu prețul plantei?
- Citește la rubrica *Repere* despre funcțiile banilor, apoi asociază fiecare imagine cu funcția potrivită.

I. Măsură a valorii	a. Imaginea 1
II. Mijloc de plată	b. Imaginea 2
III. Mijloc de schimb	c. Imaginea 3
IV. Mijloc de economisire	d. Imaginea 4

3. Pornind de la funcția banilor ca mijloc de schimb, enumeră două bunuri și două servicii ce pot fi plătite cu bani, pe care le folosești în mod frecvent.

4. Atunci când facem un cadou, avem tendința de a cumpăra produse scumpe, considerând că sunt valoroase. Însă nu întotdeauna un produs scump este și valoros.

- Care sunt criteriile după care te ghidezi în alegerea cadourilor?
- Te lași influențat/influențată de emoții, plătind un produs mai scump deoarece știi că sărbătoritul îl adoră?

c. Valoarea alegerilor pe care le fac oamenii, modul în care gândesc și folosesc banii pe care îi au. De exemplu, banii au o valoare mai mică în raport cu un *smartphone* (telefon inteligent) și mai mare în raport cu un telefon clasic, cu butoane.

d. Valoarea muncii prestate de individ. Banii sunt mai puțin valoroși în raport cu munca aferentă unei profesii bine plătite.

Banii îndeplinesc mai multe FUNCȚII, printre care:

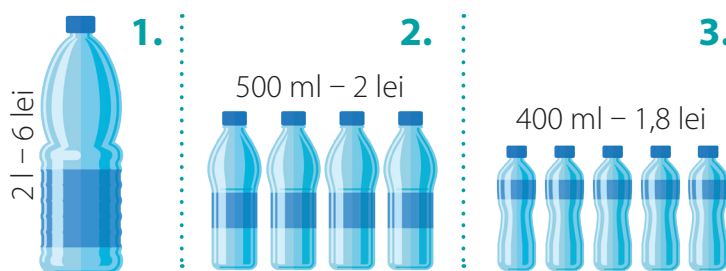
I. Măsură a valorii. Cu ajutorul banilor, măsurăm valoarea tuturor bunurilor/serviciilor și apreciem activitățile economice, cheltuielile și rezultatele trecute, prezente și viitoare.

II. Mijloc de schimb. Banii sunt folosiți pentru a cumpăra bunuri și servicii: alimente, rechizite, case, mașini, cărți, servicii medicale sau de transport etc.

III. Mijloc de plată. Prin intermediul banilor se plătesc: salarii, impozite, chirii, amenzi, datoriile către bănci etc.

IV. Mijloc de economisire. Atât persoanele fizice, cât și cele juridice (firmele) economisesc banii în plus de care dispun în prezent, pentru a fi folosiți în viitor.

5. Pentru a evita cheltuirea în plus a banilor, e bine să știi cât costă un produs. Funcția de măsură a valorii bunurilor te ajută să compari prețurile. Observă ilustrația care prezintă sticle cu apă având diferite cantități și prețuri, apoi răspunde cerințelor, selectând una dintre situațiile 1, 2 sau 3.

- Ce alegere ai face dacă ai avea nevoie de 2 litri de apă? De ce?
- Ce alegere ai face dacă ai avea nevoie de 1,5 litri de apă? Explică.
- Imaginează-ți că mergi în parc cu alți trei prieteni. Ce alegere faceți? De ce?

Tu de ce ții cont atunci când cumperi un produs: preț, calitate, cantitate etc.?

6. Valoarea banilor este dată și de alegerile pe care le facem. De exemplu, Mircea ar plăti un preț mai mare pentru un bilet la un concert al unei trupe rock, pe când colegul său, Ioan, care nu este pasionat de muzică, nu ar plăti nimic.

- Cine atribuie o valoare mai mare banilor în raport cu biletul la concert: Mircea sau Ioan?
- Prezintă o situație în care tu atribui o valoare mai mică banilor în raport cu un bun sau serviciu.

7. Compune un mesaj scris (*maximum 30 de cuvinte*) sau realizează un mesaj video (*maximum 30 de secunde*) în care să menționezi care este valoarea banilor pentru tine: de ce și pentru ce sunt importanți banii? Prezintă mesajul în grupul clasei. Prin ce se aseamănă/diferențiază de celelalte mesaje?

Info + Mă inspir!

Benjamin Franklin a trăit între anii 1706 și 1790 și este figura emblematică de pe bancnota de 100 de dolari. De numele lui se leagă organizarea primei biblioteci din Statele Unite ale Americii, semnarea *Declarației de Independență a SUA* și a Constituției americane, precum și inventarea paratrăsnetului și a ochelarilor bifocali.

Este autorul celebrei expresii „*Time is money*”. Realizează traducerea acestei expresii din limba engleză în limba română, cu ajutorul profesorilor sau al aplicațiilor de pe internet. Explică sensul acestei expresii.

Antrenament economico-financiar

- Alege două produse preferate. Urmărește evoluția prețurilor lor în magazine sau on-line timp de o lună. Notează cum au variat prețurile și dacă a scăzut/crescut valoarea acestora după o lună.
- Adaugă în *Portofoliul personal* mesajul realizat la exercițiul 7.

■ Fișa: *Recomandări pentru cumpărături inteligente*

În manualul digital

Valoarea monetară a LEULUI

Moneda națională a României

Repere economico-financiare

Pe teritoriul țării noastre au circulat din cele mai vechi timpuri mai multe tipuri de monede, cea mai veche fiind *drahma de argint*, emisă de orașul grecesc Histria, în anul 480 î.H.

De-a lungul timpului, ca urmare a schimburilor comerciale și a dominațiilor străine, au pătruns pe teritoriul românesc o multitudine de monede, precum: *denari romani, parale turcești, carboave rusești, țechini venețieni, galbeni, zloți austrieci și ungurești, taleri olandezi, sfanți, creițari nemțești etc.*

Strămoșul monedei naționale a fost **leeuwendaalder-ul olandez** sau **talerul-leu**, pus în circulație în anul 1575, în provincia Holland. Moneda avea reprezentată pe revers un leu rampant (*ridicat pe labele din spate*).

În anul 1867 este stabilită moneda națională cu denumirea **leu**, o monedă metalică având 100 de diviziuni, numite **bani**.

Exersez responsabilitatea economico-financiară!

1. Observă bancnotele din țara noastră, ilustrate mai sus. Fiecare prezintă portretul unei personalități românești care a contribuit la dezvoltarea culturii și civilizației naționale. Lucrează într-un grup de 4-5 colegi/colege. Completați tabelul cu informațiile solicitate, după modelul următor, apoi prezentați în grupul lărgit al clasei informațiile descoperite despre bancnota aleasă de grupul vostru.

Valoarea bancnotei	1 leu
Personalitatea reprezentată pe fața bancnotei	Nicolae Iorga
Statutul	istoric, critic literar, ministru, profesor universitar
Contribuții	Lucrări: <i>Istoria românilor, Învierea lui Ștefan cel Mare</i> etc.
Clădirea monument/simbolul reprezentat pe spatele bancnotei	Mănăstirea Curtea de Argeș Stema Țării Românești

2. Pe baza informațiilor de la rubrica *Repere*, stabilește valoarea de adevăr a enunțurilor următoare. Selectează **A** dacă afirmația este adevărată și **F** dacă afirmația este falsă.

- Strămoșul leului a fost denarul roman. **A / F**
- În țara noastră a apărut mai întâi bancnota și apoi moneda. **A / F**
- Cupiura arată valoarea monetară înscrisă pe bancnotă. **A / F**
- Moneda divizionară a leului este banul. **A / F**
- Orice bancă poate emite bancnotă sau monedă. **A / F**

Primii bani românești de hârtie, cu valoare nominală de 5, 10, 20, 50, 100 și 500 de lei, au fost emiși în anul 1877 pentru acoperirea cheltuielilor rezultate în urma *Războiului de Independență*.

În zilele noastre, **leul** reprezintă unitatea monetară a României, având ca subdiviziune **banul (1 leu = 100 bani)**.

În prezent, sunt în circulație următoarele bancnote și monede:

- 1 ban, 5 bani, 10 bani, 50 bani
- 1 leu, 5 lei, 10 lei, 50 lei, 100 lei, 200 lei, 500 lei

Atât monedele, cât și bancnotele au mai multe elemente de siguranță și de identificare, printre care:

- anul fabricației;
- semnătura guvernatorului Băncii Naționale a României și a casierului central;
- cupiura, adică valoarea monetară înscrisă pe bancnotă.

Cursul valutar este prețul de schimb al unei monede într-o valută. Cursul valutar al leului stabilit de BNR la data de 20 ianuarie 2020 a fost:

- 1 EUR = 4,7788 RON
- 1 USD = 4,3105 RON
- 1 GBP = 5,5968 RON
- 1 MDL = 0,2458 RON

3. Analizează cu atenție o bancnotă reală și identifică elementele de siguranță ale acesteia.

4. Completează tabelul cu echivalentul corespunzător al banilor, în lei, și invers, conform modelului.

Bani → Lei	Calcul	Lei → Bani	Calcul
1 ban	0,01 lei	1 leu	100 bani
5 bani		5 lei	
10 bani		10 lei	
50 bani		50 lei	

5. În anul 1999 a fost emisă pentru prima oară în România, dar și în Europa, prima bancnotă realizată pe suport de plastic (polimer). Observă bancnota prezentată mai jos, informează-te și numește evenimentul cu ocazia căruia a fost emisă această bancnotă.

6. Banca Națională a României emite, pe lângă moneda de circulație, și monede comemorative, care celebrează anumite personalități sau evenimente. De exemplu, în 2019, una dintre monedele comemorative a marcat 30 de ani de la Revoluția Română din decembrie 1989.

- Identifică pe site-ul www.bnr.ro și alte momente sau personalități comemorate prin lansarea unor asemenea monede.

7. Caută pe site-ul BNR cursul valutar al leului pentru ziua de astăzi, în raport cu următoarele valute: euro, dolar american, franc elvețian, coroană norvegiană, leul moldovenesc, lira turcească.

Sursa: www.bnr.ro

Info + Mă inspir!

Banca Națională a României este singura instituție autorizată să emită bancnote și monede, ca mijloace legale de plată pe teritoriul țării noastre.

Monedele sunt confecționate la **Monetăria Statului**, înființată la 24 februarie 1870, cu o capacitate de producție de un miliard de monede pe an.

Bancnotele sunt imprimate la **Imprimeria Băncii Naționale a României**, prima și singura tipografie din Europa care tipărește în mod curent bancnote pe suport polimeric.

Antrenament economico-financiar

- Vizitează sau caută imagini în mediul on-line cu expoziția banilor aflată la *Muzeul Băncii Naționale a României*. De asemenea, *Muzeul de Istorie al României* are o secție dedicată istoriei banilor.
- Vizionează în mediul on-line două dintre filmele realizate de Banca Națională a României: *Să vorbim despre bani și bănci*, precum și *Elemente de siguranță ale bancnotelor*.
- Accesează aplicația oficială a BNR, *Leul Românesc*. Poți descoperi aici detalii despre bancnote, elementele de siguranță și poți crea o bancnotă personalizată cu chipul tău, cu ajutorul unui joc interactiv.

Fișa: Scurt istoric al apariției leului

În manualul digital

Cum se pot efectua plățile?

Mijloace și instrumente de plată: numerar, card, internet și mobile banking

1.

2.

3.

4.

5.

Repere economico-financiare

Plata reprezintă un transfer de fonduri prin care se stinge o obligație, adică se achită o datorie.

Pentru efectuarea plăților, oamenii folosesc o serie de **mijloace și instrumente de plată**, precum:

Numerarul: este un mijloc direct de plată pentru achiziționarea bunurilor și a serviciilor. Se compune din totalitatea bancnotelor și monedelor aflate în circulație. În limbajul curent, numerarul este cunoscut și sub denumirea de *cash* sau *bani lichizi*.

Cardul: este un instrument de plată confecționat din material plastic. În interior are un dispozitiv electronic (*cip*) pe care sunt stocate informații despre posesorul cardului și suma de bani aflată la bancă.

Cardurile pot fi:

a. carduri de debit: extrag banii direct din contul deschis la bancă pe numele beneficiarului, pentru efectuarea unor plăți;

b. carduri de credit: permit efectuarea plăților cu bani împrumutați de la bancă, care trebuie restituiți la o dată ulterioară.

Exersează responsabilitatea economico-financiară!

1. Observă imaginile de mai sus, apoi răspunde cerințelor.
 - Denumeste fiecare modalitate de plată ilustrată și menționează în ce situații poate fi utilizată.
 - Identifică cel puțin două asemănări și două deosebiri între modalitățile de plată ilustrate.
 - Prezintă avantaje și dezavantaje ale modalităților de plată ilustrate.
2. Analizează obiceiurile de efectuare a unor plăți de către familia ta, colegii tăi sau cunoscuți, apoi răspunde la întrebări.
 - Tu ce modalitate de plată preferi atunci când achiziționezi bunuri și servicii?
 - Care este modalitatea prin care primești alocația de stat pentru copii? Dar alte tipuri de venituri, precum: bursa, cadouri în bani etc.?
 - Ce modalități de plată preferă colegii, părinții și bunicii tăi? Există diferențe între aceste categorii în ceea ce privește modalitățile de efectuare a plăților?
 - Cunoști persoane care preferă plata exclusiv în numerar? Care crezi că sunt motivele unei asemenea alegeri?
3. Analizează imaginea unui card bancar și numește care sunt elementele de identificare ale acestuia. Care dintre ele crezi că sunt obligatorii și care sunt opționale?
4. Accesează site-ul unei bănci din țara noastră, studiază serviciile și produsele acestuia și află care sunt condițiile de emisie a unui card.

Prin intermediul **instrumentelor de plată** se realizează transferul fondurilor (banilor) de la cel care plătește (plătitor) la cel căruia îi sunt destinați, căruia i se cuvin.

În prezent, plățile se pot efectua și prin:

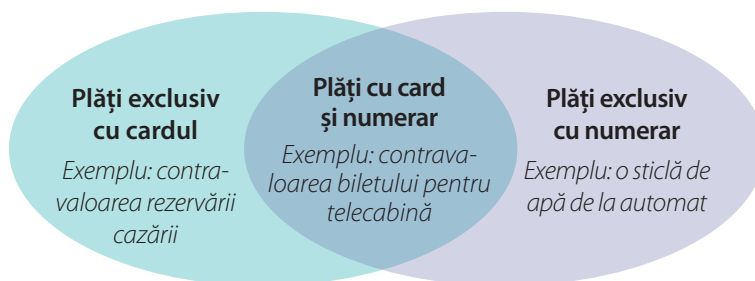
Internet banking: este un serviciu on-line oferit de bancă gratuit sau contra unei taxe lunare, care facilitează efectuarea plăților prin intermediul unei platforme ce poate fi accesată pe baza unei **parole**.

Mobile banking: este o variantă simplificată a platformei de *internet banking*, care permite accesul rapid la efectuarea tranzacțiilor on-line, prin instalarea unei aplicații pe telefonul mobil (*smartphone*) sau pe tabletă.

Aceste servicii oferă o **gamă largă de tipuri de plăți** care pot fi efectuate la distanță (**servicii on-line**):

- *transferuri între conturile proprii, deschise la aceeași bancă;*
- *plăți facturi, virare salarii, plăți taxe și impozite;*
- *plăți în lei sau valută către conturi deschise în țară sau străinătate etc.*

5. Imaginează-ți că pleci cu familia într-o excursie de două zile la munte. Având în vedere că părinții tăi primesc salariul pe card, încearcă să identifici ce tipuri de plăți, ocazionate de această excursie, pot fi făcute cu cardul și care cu numerar. Alcătuește o listă provizorie, utilizând schema următoare:

6. Completează următoarele enunțuri cu ajutorul cuvintelor: *parolă, bancomat, numerar, card, on-line*.

- Cel mai utilizat mijloc de plată la piață este ...
- Automatul bancar se mai numește și ...
- Mobile banking permite efectuarea rapidă a plăților ...
- Instrumentul de plată confecționat din material plastic este ...
- Cuvântul-cheie care permite accesul la un cont se numește ...

7. Urmărește o reclamă difuzată în mass-media care prezintă un instrument de plată, apoi participă într-un grup de 3-4 colegi la realizarea unui poster prin care să promovezi instrumentul respectiv, arătând beneficiile oferite de acesta.

8. Prezintă, într-un text de 8-10 enunțuri, utilitatea folosirii *internet banking* atunci când vrei să cumperi un produs dintr-o altă țară. Menționează avantajele, dar și posibilele riscuri ce ar putea să apară, precum și modalități de a te proteja împotriva acestor riscuri.

Info + Mă inspir!

Bancomatul sau ATM-ul (Automated Teller Machine sau *casier automat*)

Cu ajutorul bancomatului se pot realiza operațiuni diverse: interogare sold, plată facturi, retragere numerar, transfer și depunere de bani etc.

Primul bancomat din lume a fost inaugurat în 27 iunie 1967 la Enfield Town, în nordul Londrei, de către banca britanică Barclays. Meritul de a fi creat această mașină îi aparține scoțianului John Shepherd-Barron.

Primul bancomat din România a fost inaugurat în anul 2005.

Antrenament economico-financiar

Roagă un adult să îți arate cum funcționează un ATM. Asistă cu atenție la modul de desfășurare a unor operații de plată prin intermediul lui. Notează în *Portofoliul personal* principalele măsuri de siguranță pentru utilizarea cardului la ATM.

Fișele: ■ Alte instrumente de plată
■ Cum poți să plătești în siguranță pe internet?

În manualul digital

Expoziția de monedă din școala mea

Proiect

De ce să vă implicați într-un proiect de cunoaștere și de promovare a monedelor de ieri și de azi?

- Pentru a cunoaște mai bine monedele și bancnotele de la noi din țară, din Europa și din întreaga lume.
- Pentru a corela informații din mai multe discipline, apărute în contextul proiectului.
- Pentru a lucra împreună la organizarea unei expoziții etc.

Vă propunem să participați la realizarea în școala voastră a unei expoziții de monedă diversă care să cuprindă: bancnote, monede și orice alt mijloc de plată din diferite perioade și locuri ale lumii.

I. Alegerea temei proiectului

Proiectul propus urmărește organizarea unor activități de cunoaștere și de promovare a monedelor și a bancnotelor din trecut și a celor din prezent.

Decideți în ce măsură vreți să vă implicați:

- ✓ să participați *indirect* la activitățile derulate;
- ✓ să participați *activ*, venind cu propuneri de realizare a activităților, sugestii, recomandări sau testimoniale legate de monedele și bancnotele pe care le aveți în colecția personală.

Puteți păstra titlul sau, prin dezbateri în grupul clasei, îi puteți da o altă denumire potrivită conținutului pe care voi îl stabiliți.

Vă propunem să organizați o expoziție interactivă, în care să vă implicați în mod direct, să participați la concursuri și momente artistice, deopotrivă.

Veți avea la dispoziție patru săptămâni pentru a parcurge pașii care urmează. Aceștia sunt orientativi; puteți propune modificări, în funcție de contextul școlii și de situațiile pe care le veți descoperi pe parcurs.

II. Elaborarea fișei de proiect

Elaborați *Fișa proiectului* care trebuie să conțină o serie de aspecte, precum:

1. Denumirea proiectului și logoul potrivit

Discutați în colectivul clasei dacă păstrați denumirea de **Expoziția de monedă din școala mea** sau găsiți alta care vi se pare mai potrivită. Găsiți un logo și un motto care să sintetizeze activitatea pe care voi o veți desfășura în următoarele săptămâni.

2. Inițiatorii proiectului

Grupul de coordonare a proiectului poate fi format din 7-9 elevi coordonați de profesorul de *Educație socială*. Aceștia vor colabora permanent cu restul elevilor și cu alți profesori implicați în derularea proiectului. Fiecare dintre cei 7-9 membri va coordona câte un grup de lucru, alcătuit din ceilalți elevi ai clasei.

3. Beneficiarii proiectului

Proiectul se adresează întregului colectiv al clasei voastre, colegilor din întreaga școală, membrilor comunității, dar și membrilor familiilor voastre, pe care îi puteți invita la expoziție.

4. Scopul și utilitatea proiectului

Scopul acestui proiect este de a face cunoscute diverse colecții de monedă, monede comemorative, de a prezenta monedele altor state, precum și curozități legate de apariția acestora, mai puțin cunoscute de către colegii voștri. Informațiile vor fi utile și interesante pentru participanți. Monedele vechi vor spune „o poveste” a acelor vremuri, iar monedele actuale îi vor ajuta să realizeze schimburi corecte din punct de vedere financiar.

5. Activitățile proiectului

Activitățile se pot prezenta sub forma unui tabel care cuprinde și termenele de realizare și responsabilii, astfel încât să puteți parcurge etapele pe care vi le propunem în continuare. *Exemplu:*

Activitatea	Termen	Responsabil
Organizarea expoziției	1-15 noiembrie	Echipe de proiect

6. Produsul proiectului

Produsul constă în realizarea unei expoziții de monedă prin participarea întregului colectiv al clasei și cu invitați din alte clase și din comunitate etc.

7. Partenerii/colaboratorii

Pentru ca proiectul să se bucure de succes, este nevoie să apelați la sprijinul unor parteneri, precum:

- profesori care să vă îndrume;
- specialiști în numismatică (*ramură a istoriei care se ocupă cu studiul monedelor și al medaliilor vechi*);
- colecționari de monedă;
- specialiști în domeniul financiar: reprezentanți ai Monetăriei Statului, Imprimeriei BNR, consilieri, părinți etc.

8. Criteriile de evaluare a proiectului

Scopul proiectului va fi realizat dacă, la finalul acestuia, se constată că:

- elevii s-au implicat în derularea activităților și realizarea sarcinilor primite;
- elevii au colaborat în cadrul grupului și în colectivul clasei;
- elevii au participat într-un număr foarte mare;
- expoziția de monedă stârnește interesul participanților.

9. Elementele de vizibilitate și de diseminare a proiectului

Pe parcursul etapei premergătoare realizării expoziției, se vor populariza:

- afișul de promovare a expoziției, care, împreună cu logoul propus, vor fi elementele de vizibilitate ale proiectului;
- pliante de promovare a activităților din cadrul expoziției, inclusiv informații referitoare la monedele și bancnotele care vor fi expuse.

Expoziția de monedă ar putea constitui un articol în revista școlii sau/și ar putea fi replicată și în alte școli din vecinătatea comunității voastre.

III. Derularea proiectului

Săptămânile 1-2

1. Constituirea echipei de proiect, alcătuită din 7-9 membri

Se constituie echipa de coordonare a proiectului, în funcție de preferințe și abilități. Ceilalți elevi ai clasei se constituie în grupuri de lucru, în funcție de specificul activităților, fiecare grup având un coordonator din echipa de proiect.

2. Stabilirea și promovarea activităților proiectului

Este important ca activitățile în cadrul proiectului să fie realizate în echipă, în urma consultării colegilor cu privire la așteptările și nevoile lor. Este bine de știut cum poate contribui fiecare participant, de exemplu prin oferirea unor monede și bancnote pentru a fi expuse. Promovarea expoziției se poate face prin:

- lipirea de afișe și pliante în școală, în comunitate, prin intermediul rețelelor de socializare, la avizier, la radioul școlii, după caz etc.;
- purtarea de către fiecare participant a unei insigne/ecuson cu logoul proiectului;
- pavoazarea școlii cu desene și mesaje de promovare a expoziției de monedă, realizate de elevi la orele de arte sau tehnologii.

3. Organizarea expoziției

Spațiul identificat cu ajutorul conducerii școlii va fi dedicat, timp de 2 săptămâni, expoziției permanente de monedă. Elevii, profesorii și alți membri ai comunității vor expune în spațiul dedicat monedele și bancnotele pe care le dețin, însoțite de o scurtă prezentare de maximum 200 de cuvinte scrise pe un cartonaș cu dimensiuni clar stabilite anterior. Consultați în manualul digital un format al cartonului de prezentare.

În lipsa exponatelor originale, se pot utiliza variantele tipărite ale bancnotelor și monedelor. Este important ca fiecare continent să fie reprezentat în expoziție.

În organizarea expoziției, aveți în vedere și **resursele necesare:**

- spațiul (sala de clasă, laboratorul, cabinetul etc.), și dimensiunea acestuia: suficient de mare pentru a primi vizitatorii;
- dotările spațiului: rafturi, mese pentru expunere;
- elevii care coordonează activitatea de expunere, într-un anumit interval de timp, clar stabilit și transmis expozanților etc.

Săptămânile 3-4

4. Derularea activităților proiectului, conform unui grafic bine stabilit și popularizat

Graficul activităților trebuie să fie cunoscut la nivelul școlii și comunității, astfel încât elevii, profesorii, părinții, specialiștii să poată participa.

Printre activitățile derulate, se pot număra:

- a. vizitarea expoziției de către doritori în timpul unor ore de geografie, istorie etc., în grup organizat, cu participarea unor reprezentanți ai echipei de organizare;
- b. realizarea și expunerea unor colaje de monede sau a unor desene.

Atenție! După ce utilizați bani numerar (monede sau bancnote), este foarte important să vă asigurați o igienă corespunzătoare a mâinilor!

- c. Organizarea unor întâlniri și discuții cu reprezentanți ai Băncii Naționale sau/și ai Monetăriei Statului, Imprimeriei BNR sau cu persoane pasionate de numismatică.
- d. Inițierea unor prezentări, discuții cu membri ai familiilor, funcționari care au utilizat monede și bancnote ieșite din uz, care să povestească despre valoarea banilor în acele timpuri.
- e. Prezentarea unor scurte momente artistice (muzică, dans) specifice țărilor ale căror monede/bancnote sunt expuse.
- f. Inițierea unui concurs de recunoaștere a unor monede/bancnote, în funcție de țara sau continentul de proveniență, personalitatea sau simbolurile înscrise pe ele. Se formează echipe de 3-5 elevi provenind din diverse clase, care trag la sorți numărul corespunzător unei monede și al unei bancnote, conform numărării exponatelor. Vor răspunde uneia sau mai multor întrebări legate de țara/continentul de proveniență, valoarea nominală, forma de guvernare a țării (monarhie, republică), culorile drapelului etc. Aveți în vedere premiarea câștigătorilor.
- g. Inițierea unui concurs de traducere, cu ajutorul platformelor on-line, a unor mesaje înscrise pe bancnote/monede. *Exemplu: In god we trust (lb. engleză) sau E pluribus unum (lb. latină).*

- h. Realizarea, în grup, a unei picturi cu reprezentarea hărții lumii și semnalizarea principalelor monede.

IV. Evaluarea proiectului și diseminarea rezultatelor

1. Evaluarea succesului expoziției și a posibilităților de îmbunătățire

Sub îndrumarea profesorului coordonator, analizați gradul de realizare a criteriilor de evaluare a proiectului, incluse în *Fișa proiectului*.

Stabiliți ce s-a realizat, ce nu a funcționat, ce trebuie îmbunătățit și ce credeți că veți face în situația în care ați mai repeta experiența organizării unei expoziții.

2. Diseminarea experienței din proiect

Diseminarea se poate realiza la nivelul clasei, al școlii, al comunității. Promovați expoziția cât mai mult, prin organizarea unor întâlniri cu elevii școlii voastre, din alte școli, cu părinții și membrii comunității.

3. Completarea *Jurnalului proiectului* cu aspecte precum:

- cea mai interesantă monedă/bancnotă expusă;
- cel mai interesant mesaj înscris pe monedă/bancnotă;
- activitatea cea mai interesantă;
- ce ați învățat;
- ce veți îmbunătăți în obiceiurile voastre de utilizare a banilor.

4. Completarea *Portofoliului personal* – Fiecare elev poate adăuga în portofoliul său:

- fișa proiectului;
- fotografiile cu diverse monede/bancnote;
- alte materiale care exemplifică activitățile realizate în cadrul proiectului.

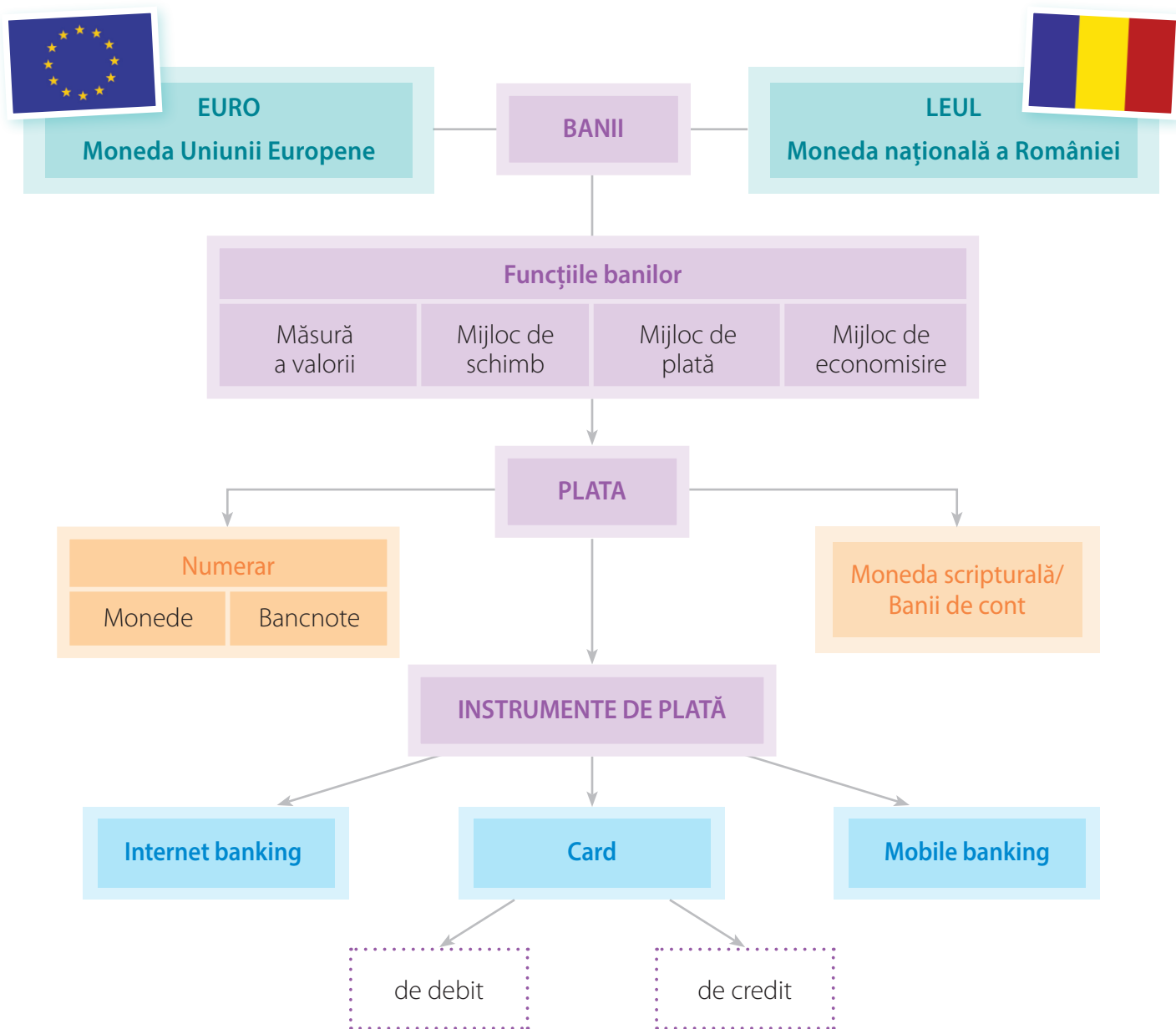

Rolul banilor în viața noastră

Sinteză

1. Discută și analizează, în grupul clasei, noțiunile despre bani studiate în cadrul acestei unități, pe baza următoarei scheme:

2. Completează schema cu detalii despre:

- denumirea monedelor altor țări;
- codul internațional de recunoaștere al unor valute;
- strămoșul leului contemporan;
- alte instrumente de plată;
- descrierea tipurilor de carduri.

3. Observă imaginea alăturată, apoi discută, în pereche, avantajele și dezavantajele plății cu numerar și plății cu card. Stabiliți de comun acord maximum 3 avantaje și 3 dezavantaje pentru fiecare categorie. Reluați discuțiile într-un grup mai mare de 8 colegi. Prezentați concluziile în grupul largit al clasei.

Rolul banilor în viața noastră

Evaluare

1. Alege variantele corecte de răspuns. Încercuiește litera corespunzătoare răspunsului potrivit fiecărei afirmații.

- I. Primele forme de bani au fost:
- a. bancnotele;
 - b. monedele;
 - c. cardul.
- II. Strămoșul monedei naționale a fost:
- a. leeuwendaalder-ul olandez;
 - b. paralele turcești;
 - c. creițarii nemțești.
- III. Termenul *cash* se referă la:
- a. banii de cont;
 - b. banii numerar;
 - c. banii virtuali.
- IV. Valoarea monetară înscrisă pe bancnotă se numește:
- a. cupiură;
 - b. inscripționare;
 - c. criptografiere.

2. Observă imaginea. Asociază (→) personalitățile menționate în coloana A cu valorile bancnotelor corespunzătoare, din coloana B :

A Personalități	B Valoarea bancnotelor (lei)
I. Lucian Blaga	a. 1 leu
II. Ion Luca Caragiale	b. 5 lei
III. Nicolae Iorga	c. 10 lei
IV. Mihai Eminescu	d. 50 lei
V. Nicolae Grigorescu	e. 100 lei
VI. Aurel Vlaicu	f. 200 lei
VII. George Enescu	g. 500 lei
VIII. Titu Maiorescu	

3. Menționează cele două funcții ale banilor, ilustrate în cele două imagini.

4. Elaborează un eseu de cel mult o pagină în care să prezinți instrumentele de plată digitale *versus* numerar. Pentru aceasta, vei avea în vedere:

- I. Menționarea a două instrumente de plată studiate.
- II. Menționarea a două avantaje ale plăților digitale, în comparație cu numerarul.
- III. Formularea unui mesaj de încurajare a utilizării mijloacelor de plată digitale.

Autoevaluare

Total ex. 1: 2 puncte

- I. – 0,50 puncte
- II. – 0,50 puncte
- III. – 0,50 puncte
- IV. – 0,50 puncte

Total ex. 2: 3,50 puncte

- a. – 0,50 puncte
- b. – 0,50 puncte
- c. – 0,50 puncte
- d. – 0,50 puncte
- e. – 0,50 puncte
- f. – 0,50 puncte
- g. – 0,50 puncte

Total ex. 3: 1 punct

- I. – 0,50 puncte
- II. – 0,50 puncte

Total ex. 4: 2,50 puncte

- I. $2 \times 0,50 = 1$ punct
- II. $2 \times 0,50 = 1$ punct
- III. 0,50 puncte

Se acordă 1 punct din oficiu.

Total: 10 puncte

3

UNITATEA

Bugetul – planul de acțiune pentru realizarea unui scop

EXERSEAZĂ COMPETENȚE ÎN DOMENIUL ECONOMIC-FINANCIAR!

- Vei diferenția nevoile de dorințe.
- Vei înțelege importanța resurselor pentru atingerea scopurilor propuse.
- Vei formula scopuri personale.
- Îți vei planifica banii cu ajutorul bugetului.
- Vei descoperi modalități de economisire.

DESCOPERĂ NOI CONCEPTE!

- nevoi
- dorințe
- resurse
- venituri
- cheltuieli
- buget de familie
- buget personal
- economisire
- consum

PARTICIPĂ LA PROIECTUL:

Scopul meu - CLUBul NOSTRU

Vei învăța cum să transformi un scop personal într-unul al grupului de colegi.

Descoperă la paginile 56-59 cum te poți implica în acest proiect.

Provocare

Palatul Casei de Depuneri, Consemnațiuni și Economie, cunoscut ca **Palatul CEC**, este o clădire monument de pe Calea Victoriei, a cărei construcție a fost finalizată în anul 1900. De-a lungul timpului, CEC-ul s-a implicat în educația economico-financiară a populației, oferind soluții de economisire. Palatul CEC se află în:

a. Craiova

b. Iași

c. București

Ce îmi trebuie? Ce îmi doresc?

Alegerea unui scop. Nevoi *versus* dorințe

Maria, Alexandra și Ilinca sunt trei prietene care merg la cumpărături. Maria trebuie să își cumpere un tricou alb pentru ora de educație fizică și sport, iar Alexandra își dorește o geantă nouă. Ilinca are nevoie de un șevalet și pensule, deoarece tocmai a început cursurile de pictură.

Maria își cumpără tricoul alb, dar și unul colorat, pentru că i-a plăcut foarte mult. Alexandra renunță la geantă, dar își achiziționează un ghiozdan, pentru că cel vechi s-a rupt. Ilinca este fericită că are acum instrumentele necesare pentru cursul de pictură.

Repere economico-financiare

Nevoile (trebuințele) sunt necesități ale oamenilor, manifestate sub diferite forme; ele sunt satisfăcute prin consum de bunuri și servicii.

După gradul de complexitate, se identifică următoarele tipuri de nevoi:

- **nevoi elementare**, fundamentale;
- **nevoi superioare**, complexe.

Psihologul Abraham Maslow, încercând să descifreze motivațiile care stau la originea acțiunilor umane, a ierarhizat nevoile sub forma unei piramide care îi poartă numele, **Piramida lui Maslow**.

La baza piramidei se află nevoile elementare, în timp ce în vârful piramidei se află nevoile superioare, de autorealizare, nevoi la fel de importante, dar nu atât de stringente.

1. Apă, hrană, adăpost - Nevoi fiziologice primare (de supraviețuire)
2. Siguranță și securitate personală
3. Nevoi sociale și de apartenență
4. Nevoia de recunoaștere socială
5. Autorealizarea, dezvoltarea personală

Exersez responsabilitatea economico-financiară!

1. Observă imaginea de mai sus, citește textul, apoi completează tabelul, conform cerințelor.

Fetele	Nevoile fetelor	Dorințele fetelor
Maria		
Alexandra		
Ilinca		

- Care sunt diferențele dintre nevoile și dorințele fetelor?
- Care dintre obiecte sunt absolut necesare? Care pot fi amânate?

2. Analizează *Piramida lui Maslow* și asociază imaginile următoare cu tipurile de nevoi pe care le satisfac.

- Pot fi transformate aceste nevoi în dorințe? Cum? Cu ce costuri? Oferă un exemplu concret.

Dorințele sunt stări sufletești ale oamenilor care tind, aspiră către ceva. (Exemplu: vizionarea unui spectacol, participarea la o excursie etc.)

Dorințele și nevoile nu sunt similare pentru toți. Ceea ce pentru unii reprezintă o dorință, pentru alții reprezintă o necesitate.

În strânsă legătură cu dorințele și ca o materializare a acestora, se conturează scopurile personale.

Scopurile personale reprezintă țintele către care tinde cineva prin acțiunile sale, ceea ce-și propune să realizeze. Acestea oferă o viziune pe termen lung și o motivație pe termen scurt.

Stabilirea scopurilor este importantă deoarece:

- ajută la alegerea a ceea ce este cu adevărat important în viață;
- motivează;
- întărește încrederea în forțele proprii.

Pentru a deveni realizabil, fiecare scop trebuie să fie susținut de planuri de acțiune pentru perioade mai scurte de timp.

3. Discută, apoi răspunde cerințelor.

Trei exemple de bunuri/servicii fără de care nu poți trăi	Trei exemple de bunuri/servicii pe care ți le dorești chiar acum
Trei exemple de cheltuieli utile (plata unui curs)	Trei exemple de cheltuieli inutile (plata unor pantofi incomozi, dar la modă)
Ce se poate întâmpla dacă nu ai acces la aceste bunuri/servicii?	Ce se poate întâmpla dacă nu ai acces la aceste bunuri/servicii?
Ce expresii folosești pentru a avea acces la aceste bunuri?	
a. Am nevoie, îmi trebuie. b. Îmi doresc, îmi plac.	a. Am nevoie, îmi trebuie. b. Îmi doresc, îmi plac.
Ce reprezintă aceste intenții?	
a. nevoi b. dorințe	a. nevoi b. dorințe

4. Observă obiectul alăturat. Menționează pentru cine ar putea reprezenta o nevoie și pentru cine o dorință. Oferă alte trei exemple asemănătoare.

5. Întocmește o listă în care să prezinți nevoile și dorințele tale ca adolescent/adolescentă. Dezbate în grupul clasei nevoile și dorințele voastre și stabiliți opțiunile comune.

6. Stabilește-ți un scop personal. Realizează un eseu de cel mult o pagină în care îți prezinți scopul, având în vedere fișa disponibilă în manualul digital și/sau următoarele întrebări:

Care este scopul?	Ce nevoi și dorințe au stat la baza acestui scop?	De ce îmi propun acest scop?	Este realist scopul meu?

Info + Mă inspir!

DĂRUIESTE VIAȚĂ

#NoiFacemUnSpital. Este important ca scopurile personale să nu încalce drepturile celorlalți, ci, dimpotrivă, să le susțină. **Carmen Uscatu** și **Oana Gheorghiu** sunt două prietene, fondatoare ale **Asociației Dăruiește Viață**, care au transformat un **scop personal**, acela de a ajuta copiii bolnavi, într-un **scop al comunității naționale** din care fac parte: construirea primului spital oncologic pentru copii, din România.

Amândouă visează ca spitalul pe care îl construiesc să fie un model care să fie copiat în mai multe orașe din țară.

Ce scop personal al tău poate fi util comunității din care faci parte?

Antrenament economico-financiar

- Participă la o **discuție** cu psihologul/consilierul școlar despre nevoile, dorințele și scopurile în viață ale adolescenților. Notează în *Portofoliul personal* cinci idei importante pe care le-ai reținut în urma discuțiilor purtate.

Fișa: Cum îmi stabilesc scopul personal?

În manualul digital

Ce și cine mă ajută să-mi realizez scopul?

Resurse necesare pentru atingerea unui scop

1.

2.

4.

3.

- Resurse materiale
- Resurse informaționale
- Resurse financiare
- Resurse umane

Repere economico-financiare

Pentru realizarea unui scop este nevoie de câteva resurse importante:

Resursele materiale sunt resurse elementare ce conturează calitatea vieții:

- locuința adecvată nevoilor persoanei și membrilor familiei din care face parte, în ceea ce privește suprafața și amenajările de care dispune;
- dotarea cu aparatură electrocasnică;
- autoturismul personal etc.

Resursele financiare

- Sunt reprezentate de venituri, indiferent de sursa de proveniență a acestora.
- Contribuie la asigurarea celorlalte resurse.

Resursele umane sunt reprezentate de persoanele care contribuie la atingerea scopurilor (de carieră, de performanțe în diverse domenii de activitate etc.). Din această categorie fac parte și *resursele personale* care se referă la trăsăturile personale de caracter: voință, încredere, creativitate, echilibru etc.

Exersezi responsabilitatea economico-financiară!

1. Observă imaginile, apoi răspunde la următoarele cerințe.
 - a. Denumește, apoi prezintă importanța fiecărei categorii de resurse de mai sus.
 - b. Asociază fiecare resursă cu un scop la realizarea căruia poate contribui.
 - c. Analizează tipurile de resurse de la rubrica *Repere* și oferă cel puțin trei exemple din fiecare categorie.
2. Participă, în grup, la o dezbatere în care să oferiți răspuns la întrebările următoare:
 - a. Reprezintă școala condiția de bază pentru atingerea unui scop în domeniul medicinei? Dar în domeniul afacerilor?
 - b. Ce rol are familia unui adolescent, respectiv condițiile materiale pe care aceasta i le oferă, în alegerea scopului în viață? Dar grupul de prieteni?
3. Analizează, în pereche, care sunt avantajele și dezavantajele extinderii utilizării tehnologiilor de informare și comunicare cu ajutorul calculatorului și al telefonului mobil, ca resurse informaționale.
4. Gândește-te la resursele financiare la care ai acces, apoi răspunde la întrebări.
 - a. Sunt acestea suficiente pentru realizarea unui scop personal?
 - b. Cum poți accesa alte resurse financiare?
 - c. Consideri că există scopuri care se pot realiza fără resurse financiare? Oferă un exemplu concret din experiența ta sau a familiei tale.

La realizarea unui scop pot contribui și următoarele categorii de resurse:

Resursele informaționale au devenit indispensabile în societatea contemporană, indiferent de domeniul în care se dorește atingerea unui scop.

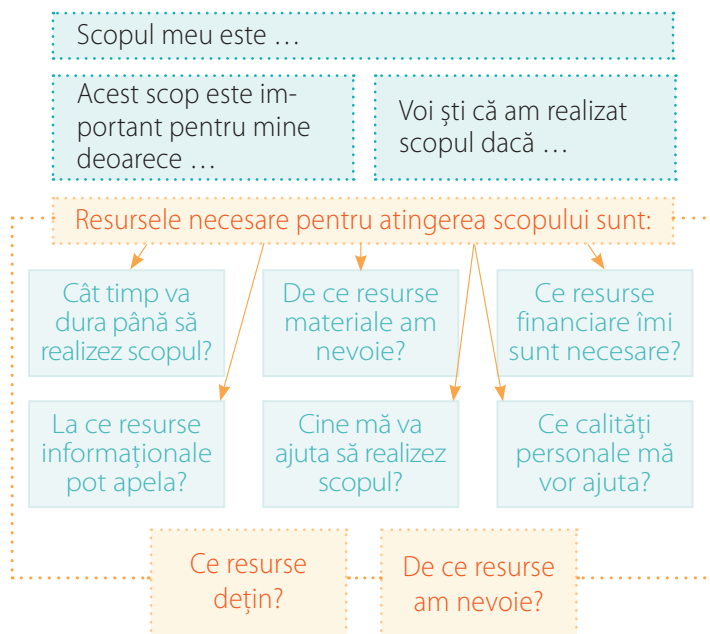
Nivelul cunoștințelor asimilate, accesul la toate sursele de informație și de comunicare (cărți, ziare, reviste, televiziune prin cablu, telefon mobil, internet etc.), prezența în spațiul de locuit a aparaturii necesare, contribuie la pregătirea profesională și conectarea permanentă la toate elementele de noutate, permițând astfel atingerea mai rapidă și facilă a scopului propus.

Resursele de timp sunt, de asemenea, foarte importante, deoarece orice scop necesită un anumit timp în care poate fi realizat. Timpul trebuie foarte bine estimat, astfel încât să fie evitat riscul nerealizării la termen a rezultatului final.

Măsura în care fiecare dintre resurse contribuie la atingerea unui scop depinde în primul rând de domeniul vizat: educație, carieră, afaceri, artă, sport, timp liber etc.

5. Formulează un scop personal, apoi analizează resursele care te pot ajuta să îl realizezi. Urmărește indicațiile din schema de mai jos.

- Completează schema detaliată, disponibilă în manualul digital.

6. Scrie un eseu de maximum o pagină, pornind de la răspunsul pe care îl consideri potrivit următoarei întrebări:

Ce crezi că ar trebui să facă o persoană care a eșuat în realizarea unui scop, deoarece nu a dispus de toate resursele necesare?

- Să renunțe definitiv.
- Să mai aștepte un timp până asigură resursele necesare.
- Să găsească o soluție de compromis, precum renunțarea la anumite resurse.

Info + Mă inspîr!

Carmen Uscatu și **Oana Gheorghiu** sunt două femei hotărâte, aprige și foarte muncitoare. Scopul lor de a construi primul spital oncologic pentru copii, din România, a presupus mobilizarea multor resurse.

Spitalul este finanțat exclusiv din donații și sponsorizări, cu o investiție estimată inițial la 8 milioane de euro.

Cele două prietene au mobilizat mulți voluntari, astfel că peste 1 700 de companii și peste 260 000 de donatori persoane fizice s-au alăturat proiectului până în momentul de față.

Proiectul a început în 2015, urmând să fie inaugurat în 2020, când va funcționa ca spital public, în cadrul Spitalului *Marie Curie*.

Ce tipuri de resurse identifici în textul de mai sus?

Antrenament economico-financiar

- Completează *Portofoliul personal* cu prezentarea unei personalități care a excelat într-un anumit domeniu de activitate. Menționează cum crezi că a reușit să ajungă la performanța dorită și la ce resurse a apelat.
- Participă la o **întâlnire** în grupul clasei cu un om de afaceri de succes. Propune trei întrebări referitoare la resursele pe care le-a utilizat.

■ Fișa detaliată:
Scopul meu – resursele mele

În manualul digital

Bugetul familiei

Venituri și cheltuieli ale familiei

1.

Relațiile de familie se bazează pe prietenie și afecțiune reciprocă între membrii ei, care sunt datori să-și acorde unul altuia sprijin moral și material.

Codul Familiei, art. 2

2.

Repere economico-financiare

Sursele de venituri ale unei familii pot fi:

- veniturile obținute de fiecare membru, indiferent de vârstă, sub formă de salarii, alocații, indemnizații, pensii etc.;
- venituri din activități independente;
- venituri din chirii;
- venituri din dobânzi;
- alte venituri.

Obiectivele pentru cheltuieli ale unei familii sunt:

1. Cheltuieli pentru consum

- alimentație;
- îmbrăcăminte;
- întreținerea și dotarea locuinței;
- automobilul familiei;
- produse pentru îngrijire personală;
- sănătate;
- educație;
- petrecerea timpului liber;
- socializare;
- plata serviciilor de transport, telefonie etc.

Exersează responsabilitatea economico-financiară!

1. Analizează imaginea din stânga, apoi discută în pereche cu colegul/colega de bancă. Prezintă în clasă răspunsurile la următoarele cerințe:

- a. Ce activitate desfășoară persoana din imagine?
- b. Analizează sursele de venituri de la rubrica *Repere* și spune ce tip de venit consideri că obține în urma acestei activități?
- c. Prezintă trei exemple de venituri din activități independente.
- d. Ce alte venituri mai cunoști, din experiența familiei tale?

2. Analizează imaginea din dreapta, apoi discută în pereche cu colegul/colega de bancă. Prezintă în clasă răspunsurile la următoarele cerințe:

- a. La ce activitate participă membrii familiei din imagine?
- b. Ce tip de cheltuieli presupune această activitate?
- c. Oferă, din experiența familiei tale, câte un exemplu pentru fiecare categorie menționată la capitolul cheltuieli pentru consum, dacă este cazul.
- d. Propune câte o soluție de reducere a cheltuielilor menționate anterior.

3. Prezintă, într-un text de maximum cinci enunțuri, punctul tău de vedere față de articolul din *Codul familiei* prezentat în introducerea lecției.

2. Cheltuieli pentru investiții

- cumpărări de bunuri, terenuri și alte valori;
- manopera pentru construcții noi și reparații mari.

3. Cheltuieli de producție pentru:

- dotarea și întreținerea gospodăriilor din mediul rural;
- manopera lucrărilor cu caracter industrial.

4. Impozite și taxe

5. Alte cheltuieli

Bugetul de familie reprezintă estimarea pe o perioadă de timp a veniturilor și cheltuielilor unei familii.

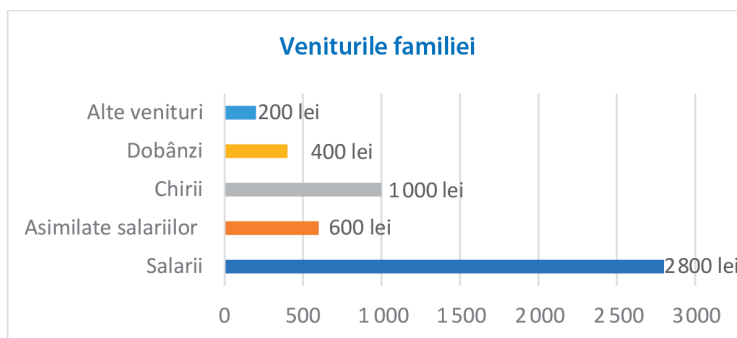
În funcție de raportul dintre venituri și cheltuieli, bugetul poate fi:

- **excedentar** – veniturile sunt mai mari decât cheltuielile;
- **echilibrat** – veniturile sunt aproximativ egale cu cheltuielile;
- **deficitar** – veniturile sunt mai mici decât cheltuielile.

Planificarea bugetului unei familii este importantă pentru:

- evitarea problemelor financiare;
- atragerea unor surse noi de venituri;
- economisirea unor sume de bani;
- investirea unor sume de bani.

4. O familie a înregistrat pe parcursul unei luni veniturile menționate în graficul următor:

- a. Menționează veniturile cu cea mai mare valoare.
- b. Stabilește valoarea totală a veniturilor pe parcursul lunii.
- c. Determină ponderea fiecărei categorii de venit în totalul veniturilor realizate, după modelul următor.

$$\text{Ponderea salariilor} = \frac{2800}{\text{Venitul total}} \times 100 = x\%$$

5. O familie a înregistrat pe parcursul a trei luni consecutive următorul nivel al veniturilor și cheltuielilor:

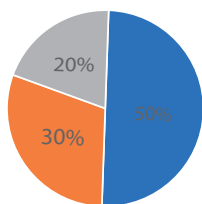
Luna	Nivelul veniturilor (lei/lună)	Nivelul cheltuielilor (lei/lună)
martie	5 795	6 348
aprilie	6 177	6 100
mai	6 788	5 913

- a. Analizează cele trei tipuri de buget de la rubrica *Repere* și stabilește în ce tip de buget s-a încadrat familia în fiecare dintre cele trei luni.
- b. Ce măsuri propui în cazul existenței unui buget deficitar? Care pot fi consecințele acestuia la nivelul unei familii?
- c. Cum poate fi utilizat surplusul rezultat dintr-un buget excedentar?

Info + Mă inspir!

Cum să gestionezi mai bine bugetul familiei? Respectă Regula 50/30/20!

Recomandarea este să nu cheltuiești din venitul total al familiei mai mult decât procentele indicate în grafic pentru fiecare categorie de cheltuieli.

REGULA 50/30/20

- **AM NEVOIE!** Cheltuieli esențiale: locuință, alimente, transport etc.
- **VREAU!** Cheltuieli dorite: vacanțe, plăceri vestimentare, timp liber etc.
- **ECONOMISESC!** Priorități financiare: investiții, economii, plan de studii etc.

Antrenament economico-financiar

Discută cu membrii familiei tale despre venituri și cheltuieli. Estimați împreună **bugetul familiei** voastre pentru o lună, stabilind veniturile și cheltuielile, conform tabelului disponibil în manualul digital. Adaugă în *Portofoliul personal*:

- modalități de reducere a cheltuielilor familiei.

■ Fișa: *Bugetul familiei mele*

În manualul digital

Bugetul personal

Venituri și cheltuieli personale

Adela și-a propus să își cumpere o bicicletă în valoare de 650 lei. Vrea să o cumpere din banii proprii în luna iunie și își face un plan în acest sens: notează într-o agendă ce venituri și ce cheltuieli personale va avea în lunile martie, aprilie și mai. Astfel, va ști dacă va avea bani îndeajuns pentru bicicletă.

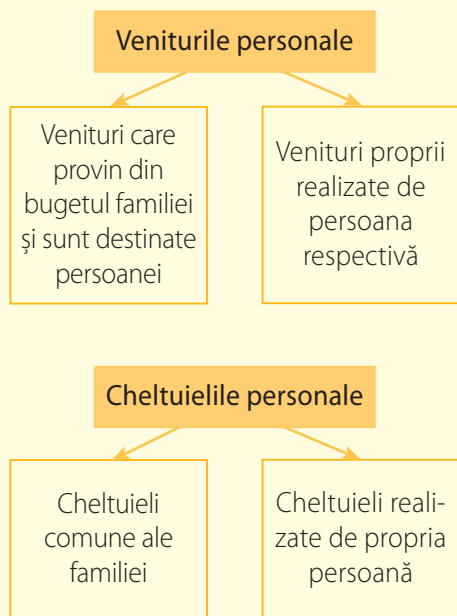
În prezent are 250 lei, bani obținuți în perioada colindatului. Alocația lunară este în valoare de 150 lei/lună pe care o va adăuga la buget. În martie speră să câștige 50 lei din vânzarea măștișoarelor la Târgul școlii. În luna aprilie va plimba câinele vecinilor timp de 4 zile, pentru care va primi suma totală de 40 lei. Părinții i-au promis Adelei suma de 150 lei, în locul cadoului pentru ziua sa de naștere din luna mai.

Adela are în vedere că îi va oferi mamei sale un buchet de flori cu ocazia Zilei de 8 Martie, care costă 35 de lei, și își va plăti biletul la spectacolul de teatru, în valoare de 20 de lei.

Repere economico-financiare

Ca parte a bugetului de familie, **bugetul personal** reprezintă estimarea pe o perioadă de timp a veniturilor și a cheltuielilor unei persoane.

Veniturile și cheltuielile sunt corelate cu scopurile personale.

Atunci când veniturile sunt mai mari decât cheltuielile, diferența exprimă partea necheltuită din venit, purtând numele de economii.

Exersează responsabilitatea economico-financiară!

1. Citește textul de mai sus, completează *bugetul Adelei* din tabelul următor, conform indicațiilor, apoi răspunde cerințelor.

Lunile:		
Scopul personal:		
Veniturile provenite din:	Valoare	Valoarea totală a veniturilor:
Bani existenți		
Alocație		
Vânzarea măștișoarelor		
Plimbarea câinilor		
Cadoul de la părinți		Valoarea totală a cheltuielilor:
Cheltuieli	Valoare	Valoarea economiilor:
Buchetul de flori		
Biletul la teatru		

- Suma totală economisită de Adela este suficientă pentru a-și achiziționa bicicleta?
- Dacă suma nu este suficientă, ce soluție îi propui adolescentei? Prezintă avantajele și dezavantajele fiecărei soluții.
 - Creșterea veniturilor prin alte activități. Care?
 - Creșterea veniturilor din bugetul familiei.
 - Economisirea banilor pentru încă o lună.
 - Achiziționarea unei alte biciclete cu o valoare mai mică.
- Tu ce recomandare i-ai face Adelei? Explică alegerea ta.

Economisirea servește pentru:

- acumularea unor sume de bani necesare realizării de investiții;
- alocarea unor sume pentru situații neprevăzute.

Dacă veniturile sunt mai mici decât cheltuielile, bugetul personal se află într-o situație de impas, ceea ce impune fie atragerea de noi venituri, fie reducerea sau reorientarea cheltuielilor.

Avantajele planificării bugetului personal

Planificarea bugetului personal te poate ajuta:

- să conștientizezi sursele de venit și să reflectezi asupra modalităților de suplimentare a venitului;
- să faci diferența dintre nevoi și dorințe;
- să nu cheltuiești mai mult decât veniturile, adică să nu te îndatorezi;
- să îți planifici cheltuielile;
- să economisești.

Estimarea corectă a cheltuielilor și a veniturilor și corelarea lor permanentă conduc la obținerea unui buget optim, ce conferă persoanei siguranță și stabilitate financiară.

2. Analizează propriile comportamente cu privire la venituri și cheltuieli personale, apoi răspunde cerințelor.

- Ai venituri proprii? Cum le obții?
- Dacă ai primi cadou de ziua ta 100 lei, ce ai alege să faci cu ei? Argumentează răspunsul.
- Atunci când achiziționezi un produs nou, ceri sfatul părinților? De ce este importantă opinia lor?

3. Exprimă-ți acordul (DA) sau dezacordul (NU) cu privire la următoarele afirmații, oferind cel puțin un argument.

Afirmații	DA	NU
a. Achiziționez numai produse vestimentare la modă.		
b. Dacă îmi place în mod deosebit un produs scump, îl cumpăr, fără să aștept perioada de reduceri.		
c. Cumpăr numai din magazin, nu și on-line.		
d. Orice produs aflat la reducere într-un magazin merită cumpărat.		
e. Tot ce este scump este bun.		
f. Cu bani pot cumpăra orice.		
Scorul total înregistrat		

Reține scorul înregistrat și află din manualul digital dacă ești o persoană dispusă să reducă cheltuielile.

4. Care sunt veniturile și cheltuielile pe care le include bugetul tău din această lună și care este valoarea lor? Discută în grupul clasei pe aceeași temă, apoi răspunde la următoarele întrebări:

- a. Care sunt veniturile și cheltuielile personale regăsite frecvent în majoritatea bugetelor adolescenților? Dar cele mai rar întâlnite?
- b. Care tendință este cel mai des identificată: cea de economisire sau cea de a cheltui toți banii disponibili?
- c. Pentru care dintre categoriile de cheltuieli alocați lunar cei mai mulți bani? Dar colegii tăi?
- d. Cum influențează bugetul familiei bugetul unui adolescent?

Info + Mă inspir!

Soluții pentru creșterea veniturilor unui adolescent/unei adolescente

- Reciclează hârtie, sticlă etc.
- Oferă diverse servicii vecinilor/cunoscuților: plimbarea câinilor, cumpărarea unor produse alimentare, a ziarului.
- Participă cu diverse produse confecționate/preparate de tine la târgurile locale.
- Valorifică-ți talentele personale (abilități artistice, sportive etc.) la diverse concursuri.
- Studiază constant și cu seriozitate pentru a obține bursă de merit.
- Vinde on-line, cu ajutorul unui adult, obiecte vechi: jucării, instrumente muzicale, cărți, CD-uri, schiuri etc.

Antrenament economico-financiar

Planifică **bugetul personal** pentru o lună sau o perioadă mai lungă, stabilind veniturile și cheltuielile, conform tabelului disponibil în manualul digital. Adaugă în *Portofoliul personal*:

- modalități de reducere a cheltuielilor personale;
- soluții de creștere a veniturilor personale.

Fișele: ■ *Bugetul personal*

■ *Ești dispus/dispusă să reduci cheltuielile?*

În manualul digital

Scopul meu – CLUBul NOSTRU

Proiect

Școala trebuie să întâmpine dorința copiilor de a petrece momente de relaxare alături de colegi, de a se destinde, de a se juca, de a socializa într-un loc sigur și plăcut, schimbând astfel vechea mentalitate potrivit căreia școala este considerată un loc dedicat exclusiv învățării în cadrul lecțiilor de curs.

De ce să te implici într-un proiect care transformă un scop personal într-unul al grupului de colegi?

Fiecare elev își propune nenumărate **scopuri personale** pentru realizarea cărora se mobilizează și apelează la variate **resurse**. Uneori, scopul unui adolescent este comun cu al celorlalți: mulți vor să aibă rezultate bune la școală, să dețină un telefon, să aibă vestimentație „la modă” etc. Dar cu privire la spațiul școlii? Mulți dintre adolescenți își doresc un spațiu de relaxare și socializare, își doresc să facă parte dintr-un club, să beneficieze de o curte a școlii sau holuri amenajate cu jocuri adecvate vârstei, să aibă o sală de clasă „verde” etc.

Astfel, **scopul personal al fiecărui adolescent devine scopul comun al grupului din care face parte.**

Vă supunem atenției un proiect prin care să **propuneți o soluție de punere în aplicare a unui scop comun al mai multor colegi.**

Proiectul este în același timp și un exercițiu util de educație economico-financiară, deoarece voi, elevii, veți stabili resursele necesare pentru punerea în aplicare a proiectului, veți elabora bugetul proiectului și veți înainta propunerea conducerii școlii.

I. Alegerea temei proiectului

Voi veți alege tema proiectului, pornind de la nevoile și dorințele exprimate de cât mai mulți dintre voi.

Noi vă propunem o temă care pornește de la dorința mai multor elevi de a avea în școala lor **un spațiu dedicat activităților de recreere și de petrecere a timpului liber în afara orelor de curs sau în pauze**. Vom numi acest spațiu „CLUBul NOSTRU”. Vom parcurge toate etapele proiectului, exemplificând cu tema propusă. Voi veți putea alege ce temă se potrivește specificului școlii voastre, nevoilor și dorințelor celor mai mulți dintre colegi, precum decorarea curții școlii sau amenajarea parcurii pentru biciclete.

Decide în ce măsură vrei să te implici în realizarea acestui proiect:

- ✓ Vrei să faci parte din echipa de proiect?
- ✓ Îți place să fii liderul echipei?
- ✓ Vei investiga dorințele colegilor din școală?
- ✓ Ai idei de amenajare și de dotare a clubului?
- ✓ Ai un talent special pe care vrei să-l pui în practică?

II. Elaborarea fișei de proiect

Începeți prin a elabora *Fișa proiectului*, care trebuie să conțină o serie de aspecte absolut necesare bunei derulări a proiectului, precum:

1. Denumirea proiectului și logoul potrivit. Discutați în grupul clasei despre tema aleasă și găsiți un titlu și un logo potrivite.

2. Componența echipei de proiect

Din echipa de proiect pot face parte 5-7 elevi, îndrumați de profesorul de *Educație socială* și profesorul diriginte.

Aceștia vor colabora permanent, vor coopta și alți elevi care doresc să se implice în proiect, cadre didactice, părinți. Fiecare elev din echipă va coordona un grup de lucru format din elevi ai clasei. Pot fi invitați în grupurile de lucru și elevi din alte clase.

3. Beneficiarii proiectului sunt:

a. Elevii implicați direct în realizarea proiectului:

- își exersează capacitatea de dialog și de a lucra în echipă, își asumă decizii și responsabilități;
- își dezvoltă imaginația și creativitatea, capacitatea de a-și susține punctul de vedere;
- își descoperă abilitățile pe care le dețin în diverse domenii: organizare și planificare, design, matematică, comerț etc.;
- își pun în valoare trăsăturile de caracter de care dau dovadă: conștiințiozitate, punctualitate, cooperare, toleranță etc.

b. Toți elevii școlii sunt beneficiari prin realizarea unei dorințe/nevoi, respectiv accesul liber la spațiul de socializare, dotat conform preferințelor lor.

4. Scopul și utilitatea proiectului

Scopul proiectului vostru va deriva din tema aleasă, ca urmare a dorințelor exprimate. În cazul temei propuse, scopul proiectului este: **realizarea unei propuneri de amenajare la nivelul școlii a unui spațiu pentru socializare și relaxare, denumit „CLUBul NOSTRU”**, dotat conform preferințelor elevilor.

5. Activitățile proiectului

Stabilirea activităților din cadrul proiectului este o etapă importantă, de care depinde succesul acestuia.

Activitățile vor fi prezentate într-un tabel, corelate cu termenul de realizare și persoanele responsabile. *Exemplu:*

Activitatea	Termen	Responsabil
Centralizarea opiniilor elevilor în urma sondajului efectuat	Februarie	Echipa de proiect

Prezentarea detaliată a activităților se va face pe parcursul implementării proiectului.

6. Partenerii proiectului

Pentru ca *propunerea de amenajare* să devină realizabilă ulterior, este necesar să aveți o serie de colaboratori, precum:

- profesori;
- reprezentantul Comitetului Reprezentativ al Părinților și al Asociației de Părinți, dacă aceasta există;
- membri ai comunității locale;
- specialiști în amenajări etc.

7. Resursele materiale și financiare necesare realizării propunerii de amenajare

- *resurse materiale:* hârtie, creioane colorate, cabinetul TIC, laptop etc.;
- *resurse financiare.* Estimați costurile și identificați modalitatea de obținere a sumelor, fără a încălca regulamentul școlii.

8. Criteriile de evaluare a proiectului

Scopul proiectului va fi realizat, dacă la finalul acestuia *propunerea de amenajare* va fi înaintată conducerii școlii care va lua în considerare punerea ei în aplicare. De asemenea, veți analiza dacă:

- elevii au colaborat și s-au implicat conform angajamentului luat inițial;
- s-au respectat termenii convenite;
- propunerea de amenajare stărnește interesul conducerii școlii, al elevilor și al părinților.

III. Derularea proiectului

Săptămânile 1-2

1. Constituirea echipei de proiect și efectuarea sondajului în rândul elevilor școlii cu sprijinul profesorilor cooptați

Pentru a se stabili detaliile de amenajare, se vor investiga dorințele elevilor din școală, pe baza unui sondaj, astfel încât de acest spațiu să beneficieze toți elevii doritori.

Sondajul este o tehnică de investigare care are drept scop cunoașterea preferințelor exprimate de un număr de persoane, referitoare la un aspect de interes general. Sondajul se poate realiza cu ajutorul interviului (discuții cu elevii) sau al chestionarului (o serie de întrebări), adresate beneficiarilor pe tema aleasă.

În cazul propunerii de față, vor fi investigate dorințele elevilor referitoare la activitățile pe care doresc să le desfășoare și echipamentele care le sunt necesare în cadrul clubului.

2. Identificarea unui spațiu adecvat pentru amenajarea clubului se face împreună cu profesorii, administratorul sau directorul școlii. Poate fi o sală, un cabinet, un colț al sălii de festivități unde elevii au acces permanent.

3. Lansarea și derularea unui concurs la nivelul școlii, adresat elevilor din clasele VII-VIII, care constă în propunerea unei idei de amenajare a clubului

Fiecare grup/clasă care dorește să participe la concurs va prezenta o schiță a clubului, însoțită de explicații.

Lansarea concursului va fi însoțită de detalii cu privire la așteptările elevilor.

Săptămânile 3-4

4. Centralizarea ideilor elevilor

În urma sondajului, se stabilește lista activităților și dotărilor necesare clubului pentru satisfacerea tuturor dorințelor.

5. Stabilirea formei finale de amenajare și de dotare a clubului și declararea câștigătorilor concursului

De comun acord, membrii echipei de proiect analizează propunerile și declară câștigătoare cea mai bună idee de amenajare.

Membrii echipei realizează propunerea finală de amenajare și dotare, care conține nominalizarea clară a obiectelor dorite, inclusiv informații referitoare la:

- culoarea în care vor fi zugrăviți pereții;
- sursa de iluminare;
- caracteristicile mobilierului;
- specificațiile tehnice ale echipamentelor electronice și de IT etc.

Săptămâna 5

6. Planificarea bugetului proiectului

După ce planul proiectului a fost stabilit, se trece la alegerea celor mai bune oferte pentru produse/serviciile necesare și se întocmește bugetul.

a. Alegerea celei mai bune oferte

Pentru toate produsele necesare, alegerea celei mai bune oferte se va face de către elevii care dețin cele mai bune competențe în domeniul comerțului on-line. Aceștia vor căuta și vor selecta acele produse care satisfac toate condițiile legate de calitate și preț.

Vor fi studiate site-urile mai multor firme, se vor urmări promoții, reduceri de preț, astfel încât prețul final care va fi achitat să fie cât mai mic.

b. Stabilirea bugetului

După alegerea celor mai bune oferte și cunoașterea prețului final al fiecărui produs, se trece la calcularea valorii totale a cheltuielilor.

Tot în determinarea cheltuielilor se va ține cont și de resursa umană care va fi implicată în procesul de igienizare, amenajare, decorare.

De asemenea, se vor avea în vedere și eventualele cheltuieli de transport și de punere în funcțiune a unor echipamente.

Gândiți-vă cum puteți reduce aceste cheltuieli, prin implicarea voluntară a elevilor, părinților sau a membrilor comunității. Valorificați talentele fiecăruia dintre voi!

c. Determinarea bugetului final

Elevii vor calcula totalul cheltuielilor, astfel încât sursele de venituri care vor fi atrase să acopere toate costurile.

Gândiți-vă la soluții de obținere a resurselor financiare necesare.

7. Înaintarea propunerii de amenajare a clubului către conducerea școlii și Asociația de părinți

După ce au fost puse la punct toate detaliile de ordin material și financiar, se înaintează conducerea școlii un dosar cu schițele, desenele, obiectele și bugetul propunerii de amenajare. Însoțiți dosarul de o cerere scrisă în care motivați nevoia unui spațiu de socializare și relaxare pentru elevi.

Propunerea voastră trebuie să fie una realistă, să se poată pune în practică și să pornească de la nevoile și dorințele pe care le au cei mai mulți dintre elevi.

Asigurați-vă, cu ajutorul *Asociației de părinți*, că ideea voastră de amenajare se va transforma în realitate. Dacă este cazul, participați la o întrevvedere cu directorul școlii, în care să oferiți toate detaliile.

IV. Evaluarea proiectului și diseminarea rezultatelor

1. Evaluarea reușitei proiectului

Cea mai importantă modalitate de evaluare a reușitei proiectului o constituie aprobarea de către conducerea școlii a proiectului de amenajare și demararea lucrărilor.

În grupul clasei, alături de profesorul coordonator, analizați modul de implicare și contribuția fiecărui coleg la realizarea obiectivelor propuse, ce nu a funcționat și ce ar putea fi îmbunătățit.

Este important ca fiecare elev să analizeze contribuția personală la derularea proiectului.

2. Diseminarea experienței din proiect și reușita acestuia prin articole în revista școlii, în diverse publicații la nivel local și județean, pe site-ul școlii, rețele de socializare, subliniind contribuția elevilor pe tot parcursul derulării proiectului, entuziasmul dovedit atât pe parcurs, cât și la final.

De asemenea, este important să premiați participanții la concursul de idei de amenajare, într-un cadru festiv, cu evidențierea câștigătorilor (cei care au furnizat cele mai multe idei care se regăsesc în propunerea finală).

3. Realizarea Jurnalului proiectului

Notați în *Jurnal* impresii referitoare la:

- cum v-ați simțit;
- ce ați învățat;
- cu cine ați colaborat cel mai bine;
- cât ați crezut în șansele de aprobare a propunerii;
- ce activitate vi s-a părut cea mai grea;
- ce v-a impresionat.

4. Completarea Portofoliului personal

Fiecare elev adaugă la *Portofoliul personal*:

- fișa proiectului;
- schița proiectului;
- fotografii etc.

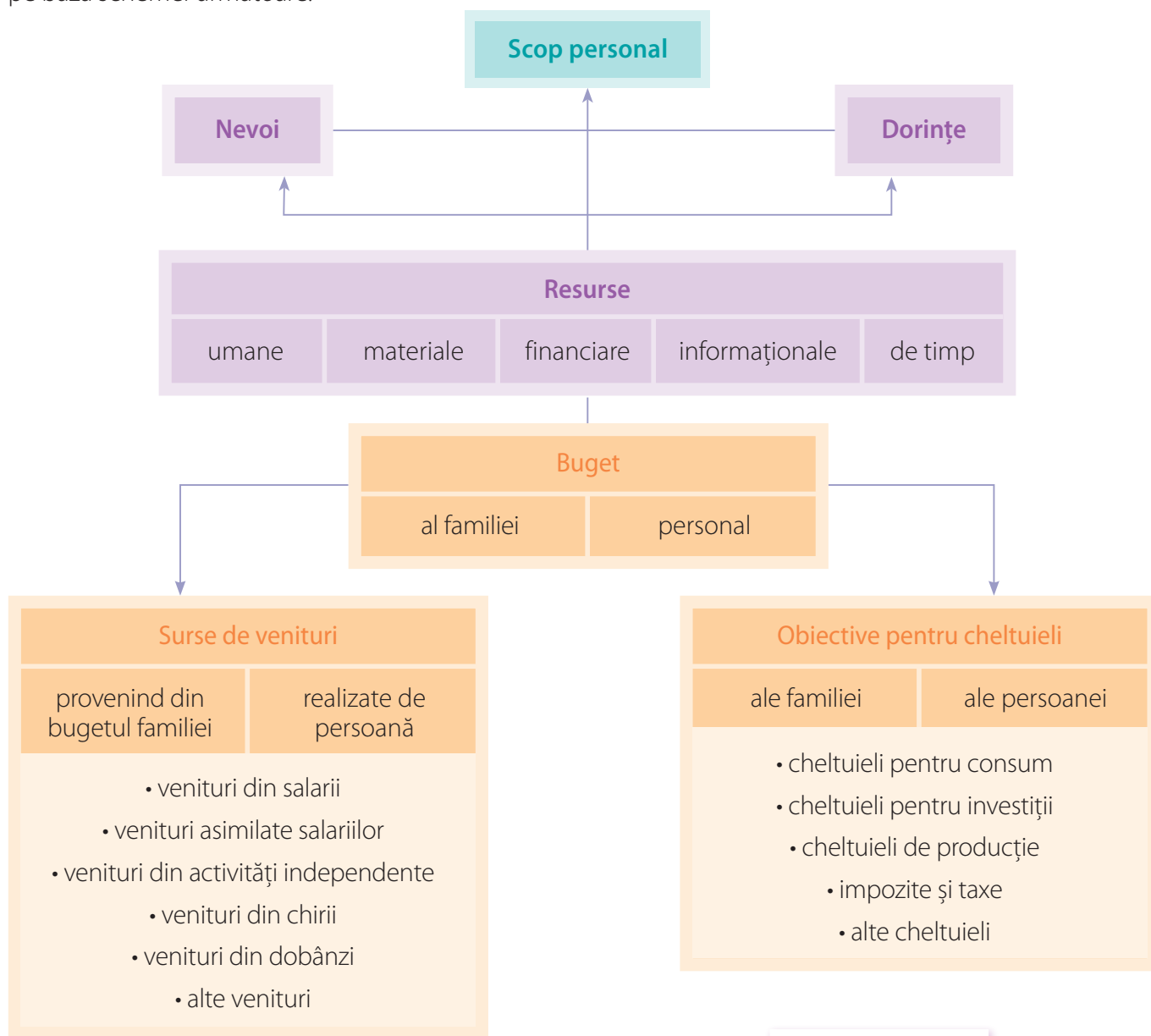

Bugetul – planul de acțiune pentru realizarea unui scop

Sinteză

1. Analizează, în grupul clasei, corelațiile dintre principalele noțiuni studiate în cadrul acestei unități, pe baza schemei următoare:

2. Completează schema cu:

- tipuri de nevoi identificate la nivelul unei persoane;
- exemple de venituri din activități independente;
- exemple de cheltuieli pentru consum.

3. Discută în pereche, apoi prezintă cel puțin trei argumente referitoare la importanța întocmirii bugetului personal și a celui de familie.

4. Privește imaginea de mai sus, apoi răspunde la următoarea întrebare, oferind câte un exemplu.

În ce situație este un autoturism o necesitate? Dar o dorință?

Bugetul – planul de acțiune pentru realizarea unui scop

Evaluare

1. Alege variantele corecte de răspuns. Încercuiește litera corespunzătoare răspunsului potrivit fiecărei afirmații.

- I. Reprezintă o nevoie primară:
- a. autorealizarea;
 - b. recunoașterea socială;
 - c. hrana.
- II. Deținerea permisului de conducere auto este o nevoie pentru:
- a. un tânăr de 18 ani;
 - b. un șofer de taxi;
 - c. un croitor.
- III. Reciclarea este o modalitate:
- a. de creștere a veniturilor;
 - b. de creștere a cheltuielilor;
 - c. de scădere a veniturilor.
- IV. Cu ajutorul bugetului personal, o persoană își estimează:
- a. veniturile;
 - b. cheltuielile;
 - c. veniturile și cheltuielile.

2. Asociază tipurile de resurse cu exemple concrete. Realizează pe caiet corespondența dintre simbolurile aflate în cele două coloane:

Tipuri de resurse	Exemple de resurse
I. materiale	a. antrenorul de fotbal
II. financiare	b. manualul școlar
III. umane	c. o lună
IV. informaționale	d. salariul
	e. mobilierul

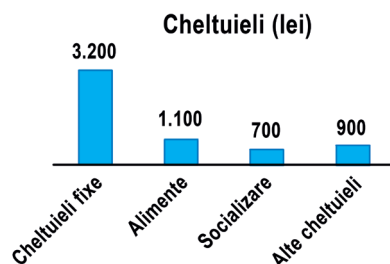
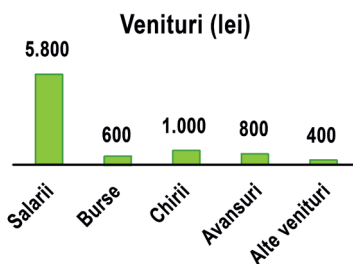
3. Observă imaginea, apoi răspunde următoarelor cerințe:

- I. La ce tip de nevoi face referire, conform Piramidei lui Maslow?
- II. Numește alte două categorii de nevoi.

4. Analizează datele din graficele următoare, care prezintă veniturile și cheltuielile unei familii pe parcursul unei luni, apoi răspunde cerințelor.

- I. Stabilește valoarea totală a veniturilor și cea a cheltuielilor.

- II. Calculează diferența dintre venituri și cheltuieli.
- III. Menționează tipul de buget al familiei (*excedentar, echilibrat sau deficitar*).
- IV. Oferă familiei o recomandare pentru gestionarea responsabilă a banilor, în funcție de tipul bugetului identificat.

Autoevaluare

Total ex. 1: 2 puncte

- I. – 0,50 puncte
- II. – 0,50 puncte
- III. – 0,50 puncte
- IV. – 0,50 puncte

Total ex. 2: 2 puncte

- I. – 0,50 puncte
- II. – 0,50 puncte
- III. – 0,50 puncte
- IV. – 0,50 puncte

Total ex. 3: 1,5 puncte

- I. – 0,50 puncte
- II. – 2 x 0,50 = 1 punct

Total ex. 4: 3,5 puncte

- I. – 2 x 1 = 2 puncte
- II. – 0,50 puncte
- III. – 0,50 puncte
- IV. – 0,50 puncte

Se acordă 1 punct din oficiu.

Total: 10 puncte

4

UNITATEA

Relația consumatorului cu instituțiile bancare și financiare nebankare

Provocare

Palatul Oscar Maugsch este un monument istoric din București, construit în anul 1906 după modelul unor palate din Paris. Clădirea a fost sediul uneia dintre primele companii de asigurare din România – Societatea Generală de Asigurări *GENERALA*, înființată la Brăila, în anul 1832. Clădirea se află în aceeași piață în care este situată și Universitatea București:

- a. Piața Unirii
- b. Piața Universității
- c. Piața Constituției

DESCOPERĂ NOI CONCEPTE!

- *depozit bancar*
- *credit*
- *dobândă*
- *comision*
- *clauze contractuale*
- *asigurări*
- *instrumente financiare*
- *pensii private*

PARTICIPĂ LA PROIECTUL:

Primul meu *Ghid financiar*

Vei participa la realizarea unui minighid financiar destinat adolescenților.

Descoperă la paginile 76-79 cum te poți implica în acest proiect.

EXERSEAZĂ COMPETENȚE ÎN DOMENIUL ECONOMICO-FINANCIAR!

- Vei afla cum să alegi banca pentru primul tău cont de economii.
- Vei învăța să calculezi dobânda pentru economiile tale.
- Vei descoperi cum să optezi pentru primul tău credit.
- Vei înțelege necesitatea unei asigurări pentru tine și familia ta.

Ce este o bancă și ce oferă aceasta?

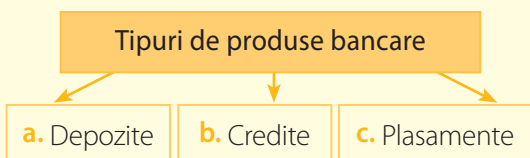
Produse și servicii bancare

Repere economico-financiare

Banca este o instituție financiară care acordă credite și asigură circulația banilor.

1. Produsul bancar este ceea ce oferă banca pentru clienții săi. De exemplu, banca poate păstra banii unei persoane sau ai unei firme.

a. Depozitul bancar este o sumă de bani depusă la bancă de către o persoană fizică sau o firmă. Banca păstrează banii, aceștia aparținând deponentului. Oricărui depozit bancar i se atribuie un câștig numit **dobândă**. Aceasta este plătită de către bancă.

Tipul dobânzii	Formula de calcul
Dobândă simplă	$D_s = S \times d \times n$
Dobândă compusă	$D_c = S[(1+d)^n - 1]$

S = suma depusă;
 d = rata anuală a dobânzii, în procente;
 n = perioada de depunere, în ani.

Exersează responsabilitatea economico-financiară!

1. Menționează sensurile diferite ale cuvântului *bancă*. Identifică în dicționar sau în mediul on-line definiția băncii, în sensul de *instituție financiară*.
2. Observă imaginile de mai sus. Formulează, în pereche sau în grupul clasei, întrebări și răspunsuri cu privire la activitatea și serviciile pe care le oferă o bancă, pornind de la indicațiile următoare:

3. Caută pe internet și realizează o listă cu cel puțin cinci bănci care își desfășoară activitatea în România.
 - Compară lista cu cea a kolegei tale/colegului tău.
 - Stabiliți împreună care dintre aceste bănci există în localitatea voastră sau în cel mai apropiat oraș de aceasta.
4. Pentru un depozit bancar în valoare de 5 000 lei, cu durata de 4 ani și rata anuală a dobânzii de 2%, dobânda simplă va fi de 400 lei, calculată, după formula alăturată, astfel:

$$D_s = 5\,000 \text{ lei} \times 2\% \times 4 \text{ ani} = 5\,000 \text{ lei} \times 2/100 \times 4 \text{ ani} = 400 \text{ lei}$$
 - Calculează dobânda simplă pentru un depozit bancar în sumă de 7 000 lei, cu durata de 3 ani și rata anuală a dobânzii de 2%.

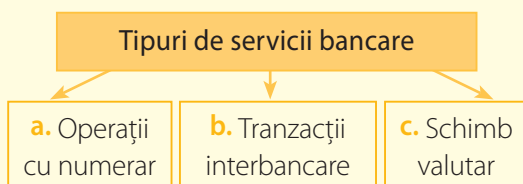
b. Creditul bancar este un împrumut pe care banca îl acordă unui client. Suma împrumutată se restituie la o dată prestabilită, numită **termen** sau **scadență**.

Clientul va plăti băncii **dobândă**.

Banca poartă numele de **creditor**, iar cel care primește împrumutul se numește **debitor**.

c. Plasamentul este investirea unei sume bănești, prin care se urmărește obținerea unui **profit** (câștig suplimentar).

2. Serviciul bancar este activitatea pe care o efectuează un angajat al băncii, la cererea clientului.

a. Operațiile cu numerar constau în încasarea de la clienți sau plata către aceștia a unor sume de bani. Se folosesc bancnote și monede.

b. Tranzacțiile bancare sunt transferurile de sume bănești între diferite bănci. Ele se realizează electronic.

c. Schimbul valutar constă în transformarea unei sume din lei într-o altă monedă sau invers.

5. La ghișeul unei bănci sunt afișate următoarele cursuri de schimb valutar:

Valuta	Cod valută	Curs de schimb la cumpărare	Curs de schimb la vânzare
Euro	EUR	4,79	4,81
Dolar american	USD	4,21	4,37
Franc elvețian	CHF	4,70	4,83
Leu moldovenesc	MDL	0,23	0,25

• Participă, în pereche, la un joc de rol care constă în efectuarea următoarelor operații de schimb valutar:

- Clientul cere să i se schimbe suma de 50 de dolari în lei.
- Clientul cere să i se schimbe suma de 100 de euro în lei.
- Clientul cere să i se schimbe suma de 100 de lei în lei moldovenești.
- Clientul cere să i se schimbe suma de 500 de lei în franci elvețieni.

• O persoană va juca rolul lucrătorului de la ghișeul băncii, iar cealaltă persoană este clientul.

• Calculează ce sumă va primi clientul după fiecare operație efectuată.

• Schimbați rolurile după fiecare tranzacție.

Info + Mă inspir!

Băncile cărora li se pot adresa persoanele fizice și agenții economici se numesc **bănci comerciale**. Această denumire se datorează faptului că, la apariția lor, ele sprijineau schimbul de mărfuri și plățile, pe scurt – comerțul și pe comercianți. Ele își desfășoară activitatea sub supravegherea băncii centrale, **Banca Națională a României**.

În ianuarie 2020, conform informațiilor de pe site-ul oficial al BNR, existau în România 26 de bănci comerciale și 7 sucursale ale unor societăți de credit din străinătate.

Clădirea unei bănci comerciale din Republica Mauritius

Antrenament economico-financiar

- Vizitează Muzeul Băncii Naționale a României sau consultă broșura cu același nume.

■ Fișa: Scurt istoric al apariției primelor bănci în lumea antică

În manualul digital

Ce facem cu economiile?

Mijloace moderne de economisire. Economiiile copiilor

*Cui economisește, acela
niciodată nu-i lipsește!*
(proverb italian)

*Economisește trei monede și a
patra îți va cădea în mână.*
(proverb indian)

Repere economico-financiare

Economiile reprezintă ceea ce rămâne după ce, din resursele financiare ale unei persoane sau familii, se scad cheltuielile.

Economiile se pot investi într-o afacere sau se pot păstra. Pentru siguranță și câștigul din dobândă, ele se pot păstra la bancă.

Operația prin care se depune o sumă la bancă reprezintă **deschiderea unui cont bancar**. În cont se păstrează depozitul bancar.

Tipuri de depozite bancare:

Depozitul la vedere

- Ai acces oricând la sumele depuse.
- Nivelul dobânzii este scăzut.

Depozit la termen cu dobândă:

a. simplă – se acordă la sfârșitul fiecărei perioade;

b. compusă sau cu capitalizare – se adaugă la depozitul inițial la sfârșitul fiecărei perioade.

- Suma se depune pentru un termen prestabilit.
- Dobânda este mai mare, deoarece suma este imobilizată o perioadă.

Exersezi responsabilitatea economico-financiară!

1. Citește proverbele de mai sus. Explică mesajele transmise.
 - Găsește pe internet alte proverbe despre economisire. Ce mesaj transmit? Argumentează!
2. Lucrează, în pereche, pentru a găsi împreună cel puțin trei argumente în favoarea păstrării economiilor la bancă, nu acasă.
 - Citiți argumentele fiecărei perechi în grupul clasei.
 - Alcătuiți o listă cu toate argumentele comune pe care le-ați descoperit.
3. Două bănci propun următoarele oferte privind *depozitele pentru copii*:

Oferta 1	Oferta 2
• Rata dobânzii este fixă pe toată perioada de constituire a depozitului (2.30% la 12 luni). • Retragerile parțiale presupun penalități. • Contul poate fi alimentat doar la ghișeuul băncii.	• Dobânda este de 2.50% pe an, calculându-se din prima zi a deschiderii depozitului. • Retragerile parțiale nu presupun penalități. • Contul poate fi alimentat și prin serviciul Internet Banking.

- a. Compară cele două oferte și stabilește avantajele și dezavantajele fiecărei oferte.
- b. Stabilește ce ofertă ai alege dacă ai deschide un cont. Argumentează alegerea ta.

Conturile de economii pentru copii

Băncile au cuprins în oferta lor posibilitatea constituirii unor **depozite pentru copii**, chiar dacă ei nu sunt majori.

Scopul este acela ca, la împlinirea vârstei de 18 ani, tânărul să poată avea o sumă de bani pe care să o poată folosi pentru studiile ulterioare, pentru a începe o afacere etc.

Cum poți deschide primul tău cont de economii?

1. Mergi cu unul dintre părinți sau tutore la banca pe care ai ales-o.
2. Prezentați lucrătorului bancar actul de identitate al adultului și certificatul tău de naștere.
3. Cereți lucrătorului bancar să deschidă un cont pe numele tău.

Alte mijloace moderne de economisire pot fi:

a. fondurile de investiții – oferă câștiguri mai mari decât dobânda, dar au și riscuri;

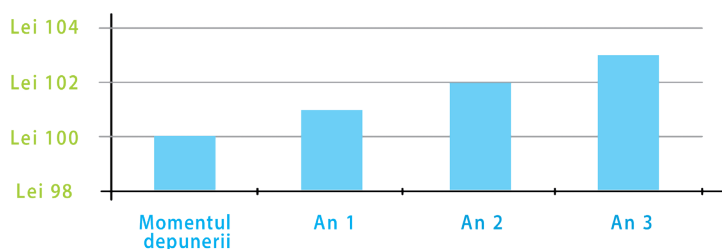
b. pensiile private – sunt contribuții la un fond din care se primesc pensii suplimentare, adică în plus față de cele plătite de stat.

4. Imaginează-ți că peste 6 luni ai vrea să îți cumperi o bicicletă care costă 500 de lei. Acum dispui de suma de 400 de lei. Lunar, poți economisi maximum 15 lei. Citește următoarele variante, apoi alege varianta potrivită. Prezintă avantajele alegerii tale.

- a. Aștepti mai mult timp până vei economisi diferența necesară.
- b. Apelezi la părinți, cu condiția să le restitui banii din economiile tale.
- c. Constitui un depozit bancar de 400 de lei, pentru 6 luni, cu o dobândă anuală de 5%. Calculează dobânda simplă încasată.

5. Lucrează în echipă cu 3-4 colegi/colege. Imaginați-vă că sunteți reprezentanții unei bănci și că realizați un afiș publicitar de prezentare a unui *cont de economii pentru copii*. Alegeți o denumire potrivită pentru produsul bancar promovat și un motto atractiv. Prezentați afișele în clasă.

6. În graficul următor se prezintă evoluția sumei pe care tu ai depus-o la bancă pentru 3 ani.

Analizează graficul și răspunde la următoarele întrebări:

- a. Ce sumă ai depus la bancă?
- b. Cât ai încasat dobândă în fiecare an? Dar la sfârșitul celor 3 ani?
- c. Ce tip de depozit bancar ai constituit? Argumentează!
- d. Ce fel de dobândă ai primit pentru depozitul tău bancar?

Info + Mă inspir!

Fondul de Garantare a Depozitelor Bancare (FGDB)

Sumele pe care le-ai încredințat unei bănci pentru a ți le păstra sunt în siguranță. Există un Fond de Garantare a Depozitelor din sistemul bancar, creat de către stat. Dacă banca intră în faliment, persoanelor care aveau banii depuși la acea bancă li se restituie de către stat sumele depuse până la limita a 100 000 de euro, echivalentul în lei. Pe site-ul FGDB (<https://www.fgdb.ro/>) poți afla:

Cine și ce se asigură?

Cât se asigură?

Care sunt băncile participante?

În cât timp se restituie suma asigurată?

Antrenament economico-financiar

Completează *Portofoliul personal* cu lista eventualelor întrebări pe care urmează să le adresezi lucrătorului bancar în situația în care ai deschide un cont bancar pentru economisire, adresat copiilor.

Fișele:

- *Recomandări pentru economisire*
- *Planul personal de economisire*

În manualul digital

Alegerea băncii potrivite intereselor mele

Contractul bancar – condiții contractuale

La deschiderea unui cont bancar sau pentru obținerea unui credit, clienții se gândesc la:

– Cât de aproape este situată banca, astfel încât accesul să fie rapid?

– Ce program de lucru are banca?

– Cât de repede efectuează banca operațiile care îi sunt solicitate?

– Care sunt dobânzile oferite?

– Ce comisioane încasează banca?

Repere economico-financiare

Contractul bancar este un acord scris încheiat între bancă și clientul său în momentul deschiderii unui depozit sau al contractării unui credit.

Contractul conține informații privind: durata, valoarea dobânzii, comisioanele, penalitățile, condițiile de reziliere a contractului etc.

Toate aceste informații poartă numele de **clauze contractuale**:

a. Durata contractului reprezintă perioada pentru care se încheie acordul între bancă și client.

- În cazul depozitelor, durata este importantă pentru calcularea dobânzii.
- În cazul creditelor, durata se referă la perioada în care clientul restituie băncii, eșalonat, sumele primite și dobânzile datorate.

b. Dobânda este suma pe care clientul o primește în plus de la bancă, pentru depozitul constituit.

Exersează responsabilitatea economico-financiară!

1. Citește întrebările de mai sus.

- La care dintre întrebări poți să răspunzi fără să discuți cu un angajat al băncii? Cum poți obține aceste informații?
- Ce document trebuie să studiezi pentru a afla răspunsul la celelalte întrebări?

2. Lucrează în pereche cu un coleg sau o colegă, unul fiind clientul, iar celălalt, angajatul băncii.

- Stabiliți împreună clauzele unui contract de constituire a unui depozit bancar, pornind de la enunțurile de mai jos.
- Completați varianta optimă pentru ambele părți, fiecare urmărindu-și interesele și argumentând.

Comisionul de deschidere a contului este de ... lei.

Depozitul bancar se constituie pe o perioadă de ... ani.

Dobânda acordată pentru depozitul constituit este de ... pe an.

În cazul retragerii de sume din cont înainte de termen, clientul va plăti băncii o penalizare de ... lei.

Comisionul de retragere de numerar la ghișeu la băncii este de ... % din suma retrasă, iar la bancomat este 0 lei.

De asemenea, **dobânda** este și suma pe care banca o încasează de la client, ca urmare a creditului acordat acestuia.

c. Comisionul este suma încasată de către bancă de la clienții săi pentru diverse servicii solicitate de aceștia.

Comisionul poate fi o sumă fixă sau se calculează ca procent aplicat sumei.

Tipuri de comision

- de deschidere sau închidere cont
- de administrare cont
- de retragere numerar
- de efectuare operații on-line
- de efectuare plăți între bănci

d. Penalitățile sunt sumele plătite de oricare dintre cele două părți (bancă sau client) celeilalte părți, pentru nerespectarea contractului.

e. Rezilierea contractului este o clauză care precizează în ce condiții poate înceta contractul. Aceasta se întâmplă înainte de termenul stabilit inițial și are loc din vina uneia dintre părți. Partea vinovată va suferi costurile suplimentare, adică **penalități**.

3. Ana intenționează să deschidă un cont bancar pentru a constitui un depozit de 1 000 de lei, pe o perioadă de 3 ani. Primește următoarele informații de la două bănci:

Clauze contractuale	Banca A	Banca B
Rata anuală a dobânzii	4%	3%
Comision de deschidere	0 lei/an	8 lei/an
Comision de administrare cont	30 lei/an	20 lei/an

- Calculează dobânda pe care ar putea să o primească de la fiecare bancă în cei 3 ani.
- Calculează comisioanele pe care i le-ar putea încasa cele două bănci.
- Ce bancă îi recomanzi să aleagă? Argumentează.

4. Imaginează-ți că soliciți unei bănci un credit în valoare de 2 000 lei pentru 4 ani. Restituirea creditului se va face anual, în rate egale. Dobânda anuală este de 10%. După modelul primilor 2 ani, calculează ce sume vei plăti băncii în anul al treilea și al patrulea.

An	Credit rămas (lei)	Dobânda (lei)	Rata anuală din credit (lei)	Suma plătită băncii anual (lei)
1	2 000	$2\,000 \times 10\% = 200$	$2\,000 : 4 \text{ ani} = 500$	$500 + 200 = 700$
2	1 500	$1\,500 \times 10\% = 150$	$2\,000 : 4 \text{ ani} = 500$	$500 + 150 = 650$
3	1 000		$2\,000 : 4 \text{ ani} = 500$	
4	500		$2\,000 : 4 \text{ ani} = 500$	

Info + Mă inspir!

Biroul de Credite

Persoanele care nu respectă clauzele unui contract de credit și care nu restituie ratele la timp sunt introduse de către băncile creditoare într-o platformă on-line, numită *Biroul de Credit* (<https://www.birouldecredit.ro/>). La această platformă au acces toate băncile. Acest lucru înseamnă că persoanele numite *rău-platnice* nu vor mai putea solicita credit altor bănci, fiind refuzate.

Antrenament economico-financiar

Invită la ora de curs, împreună cu profesorul de *Educație socială*, un lucrător bancar pentru a vă explica care sunt clauzele contractuale în cazul încheierii unui contract bancar.

■ Fișa: Model de contract bancar

În manualul digital

Mihai studiază oferta unei bănci pentru constituirea unui depozit. Din informațiile de pe internet află că:

- depozitul este garantat de către stat;
- dobânda este atractivă;
- poate avea acces rapid la suma depusă.

Repere economico-financiare

În cadrul parteneriatului dintre bancă și client, ambele părți trebuie să aibă **avantaje**. Avantajul unuia se poate transforma ușor în dezavantajul celuilalt. De aceea, la încheierea contractului, fiecare, dar mai ales clientul, trebuie să fie atent la clauze. Dezavantajele se pot transforma în **riscuri**.

Avantaje pentru client

Depozite bancare

- garantarea depozitelor de către stat;
- existența accesului rapid la sumele depuse;
- efectuarea operațiilor bănești on-line, folosind telefonul, tableta, computerul personal;
- utilizarea cardului bancar atașat contului;
- existența dobânzilor atractive.

Credite

- accesul la disponibilitățile bănești;
- posibilitatea alegerii perioadei de restituire;
- obținerea rapidă a banilor pentru nevoile personale;
- existența dobânzilor acceptabile.

Exersează responsabilitatea economico-financiară!

1. Citește textul de mai sus, analizează imaginea, apoi răspunde cerințelor:

- Care sunt avantajele ofertei analizate?
- Menționează alte posibile avantaje ale unui depozit bancar.
- Ce aspecte nu sunt disponibile în ofertă?
- Care ar putea fi dezavantajele constituirii unui depozit?

2. Analizează în mediul on-line ofertele mai multor bănci. Citește următoarele clauze ale unui contract de credit. Reformulează, după model, posibilele dezavantaje sau riscuri, astfel încât să se transforme în avantaje pentru client.

Rata anuală a dobânzii = 15% → sub 10%

Comisionul de analiză a cererii de credit = 150 lei

Comisionul de administrare = 5% pe an

Comisionul pentru încasarea anticipată a ratelor = 20 lei

Penalitățile pentru neplata la termen a ratelor = 1% pentru fiecare zi de întârziere

Comisionul pentru modificarea/reșalonarea creditului la cererea clientului = 100 lei

Dezavantaje pentru client

Depozite bancare

- existența comisioanelor de deschidere sau închidere a contului;
- impozitarea dobânzii ca a oricărui alt venit.

Credite

- existența dobânzii mai mari decât la depozitele bancare;
- existența unui comision pentru analizarea cererii de creditare;
- împovărarea financiară pentru o perioadă de timp.

Riscul pentru client este acela de a pierde suma sau o parte din aceasta.

Depozite bancare

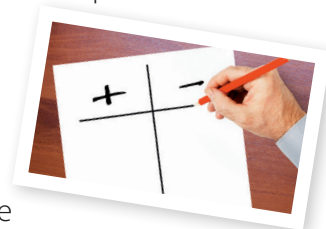
- doar dacă suma depusă este mai mare decât echivalentul în lei a 100 000 de euro;
- dacă dobânzile sunt mai mici decât comisioanele, atunci suma la retragere va fi mai mică decât cea depusă.

Credite

- riscul de a nu putea restitui suma împrumutată. În acest caz, banca va recupera sumele din averea (mobilă și imobilă) a clientului;
- riscul de a fi înregistrat în Biroul de Credit, chiar și în cazul întârzierilor la plată a ratelor.

3. Vizionează un spot publicitar pentru un produs bancar. Discută în grupul clasei despre:

- denumirea produsului;
- cui îi este adresat;
- avantajele produsului;
- posibilele dezavantaje și eventualele riscuri. Sunt acestea prezentate clar?

4. O familie are următorul buget de venituri și cheltuieli:

Venituri lunare (lei)		Cheltuieli lunare (lei)	
Salarii	6 000	Hrană	2 000
Chirii	1 000	Îmbrăcăminte	1 500
Alocațiile copiilor	600	Utilități	1 000
		Servicii (telefonie, internet etc.)	200
		Transport	300
		Educație	500
		Timp liber	400

Membrii familiei ar dori un autoturism nou și s-au gândit la un credit. Oferta băncii conține următoarele date:

Valoarea creditului	48 000 lei
Durata creditului	10 ani
Rata anuală a dobânzii	15%

- Calculează veniturile totale, cheltuielile totale și economiile lunare.
- Calculează rata lunară corespunzătoare creditului și dobânda pentru prima lună.
- Ai recomanda acestei familii achiziționarea creditului? De ce?

Info + Mă inspir!

Informații standard la nivel european privind creditul de consum

Un cetățean european este un consumator informat. Uniunea Europeană a impus tuturor țărilor membre să adopte documentul *Informații standard la nivel european privind creditul de consum*. Fiecare bancă are obligația de a-l prezenta oricărui consumator care solicită credit, înainte de semnarea contractului.

Antrenament economico-financiar

Completează *Portofoliul personal* cu un pliant despre avantajele și riscurile în raport cu instituțiile bancare. Găsește un titlu sugestiv.

Fișele:

- Extras din documentul *Informații standard la nivel european privind creditul de consum*
- *Drepturi și responsabilități ale consumatorului de servicii și produse bancare*

În manualul digital

Ce rol au asigurările în viața noastră?

Produse și servicii de asigurare

Repere economico-financiare

În viața unei persoane sau a unei familii pot apărea evenimente neprevăzute, mai puțin plăcute. Unele dintre acestea pot influența bugetul, adică vor determina efectuarea unor cheltuieli neplanificate. Pentru a diminua sau chiar anula astfel de situații, persoanele pot apela la asigurări.

Asigurarea reprezintă acordul încheiat între un asigurat și un asigurător, prin care asigurătorul preia riscul asiguratului în cazul producerii unui eveniment.

Asiguratul poate fi o persoană fizică sau un agent economic care, în schimbul unei sume de bani, își protejează bunurile sau propria persoană, împotriva unor evenimente neprevăzute.

Asigurătorul este o firmă specializată care preia riscurile asiguraților. În cazul producerii evenimentelor asigurate, acesta plătește valoarea pagubelor produse.

Exersez responsabilitatea economico-financiară!

1. Analizează schema de mai sus. Transformă schema într-un mic text care să răspundă la întrebarea: *De ce încheie oamenii contracte de asigurare?*
2. Completează enunțurile date cu variantele corecte de răspuns din caseta următoare.

de asigurare, firmă, despăgubire, persoană fizică, acord, contract de asigurare

- a. Oamenii încheie un ... pentru a se proteja împotriva unor evenimente neprevăzute.
 - b. Asigurarea este un ... scris.
 - c. Asiguratul poate fi o ... sau un agent economic.
 - d. Asigurătorul este o ... specializată.
 - e. Prima ... este plătită de către asigurat.
 - f. Asigurătorul plătește o ... dacă are loc evenimentul sau riscul asigurat.
3. Lucrează în echipă cu 3–4 colegi/colege.
 - a. Căutați pe internet două oferte privind asigurările de locuințe, de la societăți de asigurare diferite.
 - b. Stabiliți elementele comune ale celor două oferte.
 - c. Găsiți diferențele dintre cele două oferte.
 - d. Dacă ați fi în situația de a încheia o asigurare pentru locuința voastră, pe care ați alege-o? Argumentați.

În **contractul de asigurare** încheiat între cele două părți se prevede **prima de asigurare** pe care asiguratul o plătește și **despăgubirea** pe care o primește de la asigurător, doar dacă are loc evenimentul sau riscul asigurat.

Tipuri de asigurări

a. Asigurările de bunuri au ca obiect locuințele, autoturismele și alte vehicule, electrocasnicele, tablourile, bijuteriile, culturile vegetale sau crescătoriile de animale etc.

Riscurile asigurate pot fi: furt, incendiu, inundație, alunecare de teren, cutremur, spargere, accident etc.

b. Asigurările de persoane au ca obiect persoanele.

Riscurile asigurate pot fi: decesul, accidentul de muncă, invaliditatea totală sau parțială, boala, intervenția chirurgicală etc.

c. Asigurarea de răspundere civilă

Riscul asigurat vizează posibilitatea ca o persoană să producă un prejudiciu neintenționat (*pagubă, daună, vătămare*) unei alte persoane.

4. Imaginează-ți că pleci în vacanță cu familia. Răspunde următoarelor cerințe:

- Consideri că este necesar să închei o asigurare de călătorie?
 - Enumeră obiectele asigurării de călătorie.
 - În ce tip/tipuri de asigurări se încadrează asigurarea pe care ai încheia-o?
 - Precizează avantajele unei astfel de asigurări.
- 5.** Există două categorii de asigurări:

- obligatorii**, prevăzute de lege, pe care toți cetățenii majori care îndeplinesc condițiile din lege trebuie să le încheie;
- facultative**, pe care le contractează cetățenii, la alegere.

a. Stabilește, în pereche, din ce categorii fac parte, în opinia voastră, categoriile de asigurări din tabelul următor.

Tipuri de asigurări	Categorii de asigurări	
	A	B
I. Accident de mașină		
II. Accident/furt de mașină sau din mașină		
III. Cutremur, inundație sau alunecare de teren pentru locuințe		
IV. Pagube produse locuinței de fenomene naturale și nu numai		
V. Câini agresivi din rasele prevăzute de lege		
VI. Animale de companie		
VII. Accident, boală		
VIII. Pierderea bagajelor în vacanță		

b. Consultați site-ul www.asfromania.ro al Autorității de Supraveghere Financiară din România și verificați corectitudinea alegerii categoriilor.

Info + Mă inspir!

Casa Națională de Asigurări de Sănătate (CNAS)

Pe site-ul www.cnas.ro poți obține informații despre sistemul național de asigurări de sănătate.

De asemenea, sunt importante informațiile despre *Cardul Național de Asigurări Sociale de Sănătate* și despre *Cardul European de Asigurări Sociale de Sănătate*.

Antrenament economico-financiar

Completează *Portofoliul personal* cu o fișă referitoare la tipurile de asigurări pe care tu și familia ta le-ați putea încheia. Găsește un titlu potrivit.

■ Fișa: Curiozități despre asigurări

În manualul digital

Alegerea ofertelor de investire a economiilor

Avantaje și riscuri în raport cu instituțiile financiare nebancale

„Nu vă puneți încrederea în bani, ci puneți-vă banii într-un loc de încredere!”

Oliver Wendell Holmes (1841 – 1935) – jurist american, membru al Curții Supreme a Statelor Unite ale Americii

Repere economico-financiare

Instituțiile financiare nebancale (IFN) sunt organizații nebancale care desfășoară activități profesionale de creditare sau alte tipuri de operații financiare.

În România, aceste instituții pot presta servicii pe trei planuri:

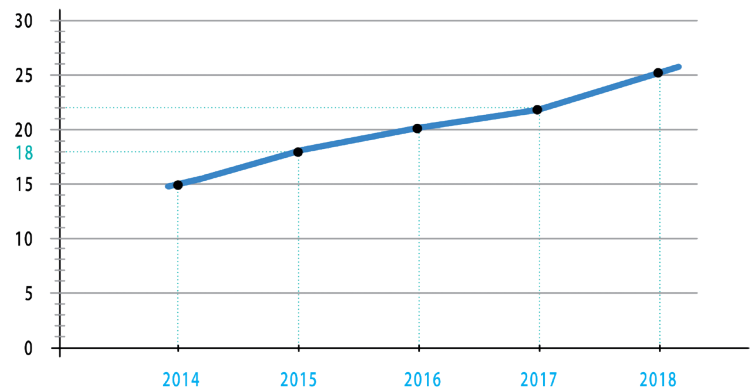

Piața de capital este un termen general folosit pentru a desemna tranzacțiile cu instrumente financiare, precum:

Acțiunea	este hârtia de valoare care dovedește că posesorul său este proprietar la firma sau compania emitentă; câștigul se numește dividend și e parte din profitul firmei.
Obligațiunea	este hârtia de valoare care dovedește că posesorul său a acordat un împrumut firmei sau companiei emitente; câștigul constă în dobândă.
Titlul de stat	este hârtia de valoare care dovedește că posesorul său a acordat un împrumut statului; câștigul constă în dobândă.

Exersez responsabilitatea economico-financiară!

1. Discută în grupul clasei despre semnificația *locului de încredere*, menționat în citatul de mai sus. În ce locuri de încredere ar putea să-și investească oamenii economiile?
2. Potrivit unor publicații financiare, creditele acordate populației din România de către instituțiile financiare nebancale în perioada 2014–2018 au avut valorile din graficul următor, exprimate în miliarde lei:

- a. Stabiliți, conform graficului, valoarea creditelor acordate de instituțiile financiare nebancale în fiecare din cei 5 ani.
- b. Calculați cu cât a crescut valoarea creditelor acordate de la un an la altul.
- c. Calculați cu cât a crescut valoarea creditelor acordate în anul 2018 față de 2014.

3. Adriana a cumpărat un titlu de stat în valoare de 300 de lei, pentru care a încasat 315 de lei la termenul scadent de 6 luni. Stabilește care este valoarea câștigului Adrianei și cum se numește acest câștig (dobândă sau dividend).

Pensiile private se referă la contribuțiile salariaților la fonduri din care vor primi pensia, după încetarea perioadei active în muncă.

Toți salariații contribuie cu 25% din salariul brut la crearea fondului de pensii gestionat de către stat. Cei care doresc să se asigure că vor avea o pensie mai mare pot depune lunar, la o instituție financiară nebanară, o contribuție suplimentară.

Astfel, la pensionare, vor încasa o pensie de la stat și o pensie suplimentară de la instituția respectivă.

Avantaje și riscuri în relația cu IFN

Alegerea de a încheia un contract cu o instituție financiară nebanară poate avea avantaje, dar și riscuri.

Principalele avantaje constau în:

- transferarea unor riscuri către aceste instituții prin asigurări;
- majorarea veniturilor prin tranzacționarea hârtiilor de valoare;
- încasarea de pensii suplimentare.

Riscurile sunt legate de seriozitatea instituției financiare alese. De aceea, înainte de încheierea unui contract, trebuie culese informații despre aceasta de la clienții mai vechi, din publicațiile financiare de specialitate. O reclamă îmbietoare nu este o garanție!

4. Ai 200 de lei și vrei să-i investești pentru o perioadă de maximum 4 ani. Poți alege între a cumpăra o acțiune, o obligațiune sau un titlu de stat, în condițiile de mai jos:

Instrumentul financiar	Valoarea (lei)	Termen (ani)	Câștig (% pe an)
Acțiune	200	nelimitat	neprecizat
Obligațiune	200	2 ani	5
Titlu de stat	200	1 an	3

a. Ce alegere ți se pare potrivită? Argumentează alegerea ta.

5. Lucrează în echipă cu 3-4 colegi/colege pentru a veni în sprijinul părinților voștri care doresc să opteze pentru o pensie privată.

a. Gândiți-vă fiecare la cel puțin trei argumente pentru care ați opta pentru pensia privată.

b. Întocmiți o listă comună și stabiliți o ierarhie a argumentelor identificate, luând în considerare nevoile specifice vârstei de pensionare.

c. Menționați riscurile posibile.

d. Stabiliți cerințele față de instituția aleasă pentru cotizația la pensia privată.

e. Prezentați materialul vostru în clasă și în familie.

Antrenament economico-financiar

Consultă site-ul www.asfromania.ro/edu unde vei găsi informații și curiozități despre asigurări, piața de capital și pensii private, iar la finalul acestora există și câte un quiz denumit *Fii deștept!*

Ce rezultat ai obținut?

■ Fișa: *Curiozități despre piața de capital și pensiile private*

În manualul digital

Info + Mă inspir!

Bursa de valori

Este o piață reglementată pentru tranzacționarea instrumentelor de valoare. Pentru că prețul acestora se schimbă de la un moment la altul, se pot câștiga sume uriașe doar din vânzarea sau cumpărarea lor. Dar, pentru că sunt foarte mulți factori care influențează prețurile și pentru a ști în ce moment să vinzi sau să cumperi, îți trebuie cunoștințe financiare solide. De operațiile la bursă se ocupă persoane specializate, numite brokeri.

BV BURSA DE VALORI BUCUREȘTI

Primul meu *Ghid financiar*

Proiect

De ce să vă implicați într-un proiect de scriere a unui ghid financiar pentru adolescenți?

Sunt importante economiile? Dacă da, cum pot să le obțin? Ce fac cu ele după ce le am? Ce opțiuni am? Cum stabilesc care e cea mai avantajoasă variantă, pentru mine și familia mea? Cu cine trebuie să mă consult și unde? Cui mă adresez? Ce trebuie să studiez? Unde găesc informații corecte?

Sunt întrebări la care probabil v-ați gândit! Răspunsurile se pot obține prin educație economico-financiară. Dar nu toți au șansa sau posibilitatea de a beneficia de această educație.

Vino în ajutorul adolescenților și al celorlalte persoane din jurul tău și participă la proiectul de elaborare a **Primului meu Ghid financiar**.

I. Alegerea temei proiectului

Proiectul propus urmărește sintetizarea ideilor de bază, din domeniul economico-financiar, ale elevilor și familiilor acestora, precum

și formularea de opțiuni pentru a facilita luarea de decizii în acest sens.

Proiectul constă în elaborarea unui mic ghid care să conțină cele mai importante informații, în viziunea voastră, despre comportamentul și deciziile unei persoane în relația sa cu banca și instituțiile financiare nebancale, în domeniul economico-financiar, în general.

Puteți păstra titlul sau, prin dezbateri în grupul clasei, îi puteți da o denumire potrivită conținutului pe care voi îl stabiliți.

Veți avea la dispoziție șase săptămâni pentru a parcurge pașii care urmează. Aceștia sunt orientativi; voi puteți propune modificări, în funcție de contextul școlii și de situațiile pe care le veți descoperi pe parcurs.

II. Elaborarea fișei de proiect

Elaborați *Fișa proiectului* care trebuie să conțină o serie de aspecte absolut necesare bunei derulări a proiectului, precum:

1. Denumirea proiectului și logoul potrivit

Discutați în colectivul clasei dacă păstrați denumirea **Primul meu Ghid financiar** sau găsiți alta care vi se pare mai potrivită. Apoi, găsiți un logo și un motto care să sintetizeze activitatea pe care voi o veți desfășura în următoarele săptămâni.

2. Grupul care coordonează elaborarea ghidului

poate fi format din 5-7 elevi îndrumați de profesorul de *Educație socială*. Aceștia vor colabora permanent cu restul elevilor și cu profesorii cooptați. Fiecare dintre cei 5-7 membri va coordona câte un grup de lucru, alcătuit din ceilalți elevi ai clasei.

3. Beneficiarii ghidului

Proiectul se adresează întregului colectiv al clasei voastre, dar și colegilor/prietenilor voștri, membrilor familiilor voastre, cărora le puteți distribui ghidul pe care îl veți elabora.

4. Scopul și utilitatea proiectului

Scopul acestui proiect este de a sintetiza într-un ghid informațiile financiare pe care le considerați ca fiind de primă importanță în relația cu băncile și cu alte instituții financiare. Acesta va fi util elevilor din școala și comunitatea voastră, în mod direct, dar și altor persoane interesate de această temă.

5. Activitățile proiectului

Activitățile se pot prezenta sub forma unui tabel, care să cuprindă și termenele de realizare și responsabilii, astfel încât să puteți parcurge etapele pe care vi le propunem în continuare. *Exemplu:*

Activitatea	Termen	Responsabil
Culegerea informațiilor financiare	Aprilie	Echipa de proiect

6. Produsul proiectului

Produsul constă într-un ghid financiar elaborat prin cooperarea întregului colectiv al clasei.

7. Resursele necesare realizării activităților și a ghidului financiar

Pentru elaborarea ghidului, veți avea nevoie de:

- *resurse informaționale*: site-uri de promovare a băncilor, legislație, manualul, alte lucrări etc.;
- *resurse umane*: întregul colectiv al clasei împărțit pe echipe, profesorul de *Educație socială*, profesorul de TIC;
- *resurse materiale*: hârtie, creioane colorate, cabinetul TIC, laptop etc.;
- *resurse financiare*. Estimați costurile și identificați modalitatea de obținere a sumelor necesare, fără a încălca regulamentul școlii.

8. Partenerii/colaboratorii

În măsura în care există revista școlii și un colectiv de redacție al acesteia, vă puteți consulta cu privire la modul în care ghidul vostru s-ar putea prezenta, ca formă și aspect. De asemenea, părinții care au experiență în domeniul economico-financiar sau un specialist din localitate pot fi cooptați ca parteneri în proiect.

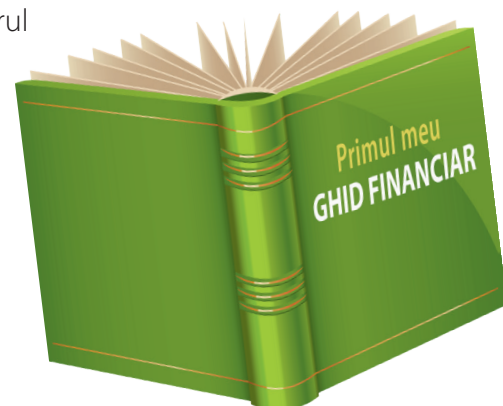
9. Criteriile de evaluare a activităților și a produsului proiectului

Scopul proiectului va fi realizat dacă, la finalul acestuia, se constată că:

- elevii s-au implicat în derularea activităților și realizarea sarcinilor primite;
- elevii au colaborat în cadrul grupului și în colectivul clasei;
- ghidul corespunde cerințelor formulate inițial;
- ghidul financiar stârnește interesul celorlalți.

10. Elementele de vizibilitate și diseminare a proiectului

Rezultatul proiectului va face obiectul unei publicități în cadrul școlii, în rândul familiilor elevilor și al tuturor celor interesați din comunitate și din afara acesteia.

III. Derularea proiectului

Săptămâna 1

1. Constituirea echipei de proiect alcătuită din 5-7 membri

Ceilalți elevi ai clasei se constituie în grupuri de lucru, fiecare grup având un coordonator din echipa de proiect.

2. Elaborarea unui plan al ghidului financiar

Se va stabili conținutul acestuia prin dezbateri în colectivul clasei.

Vă propunem, în continuare, o serie de întrebări care vă pot orienta către un cuprins al ghidului, întrebări pe care le puteți respecta sau le puteți adapta în funcție de opiniile voastre.

Capitolul I. Cetățeanul – antreprenor și consumator

1. Ce înseamnă să fiu antreprenor?
2. Care sunt drepturile și responsabilitățile consumatorului?
3. Cine îți apără drepturile în calitate de consumator?

Capitolul II. Bani și rolul lor în viața persoanei/familiei

1. Care sunt formele și funcțiile banilor?
2. Ce mijloace și instrumente moderne există?

Capitolul III. Bugetul personal și al familiei

1. Care sunt principalele nevoi ale unei persoane/familiei?
2. Ce este *Bugetul de venituri și cheltuieli* și cum se întocmește acesta?
3. Ce înseamnă să economisesc?

Capitolul IV. Relația consumatorului cu băncile și cu instituțiile financiare nebankare

1. Ce este banca și care este oferta acesteia pentru copii și familii?
2. Ce sunt instituțiile financiare nebankare și care este oferta acestora?
3. Care sunt avantajele și riscurile pe care le oferă produsele din ofertele băncilor sau ale instituțiilor financiare nebankare?

Temele sunt orientative. Nu este obligatoriu să le parcurgeți pe toate, ci doar pe cele pe care le considerați utile.

Planul ghidului va fi însoțit de mențiuni cu privire la dimensiune, numărul de pagini, fontul și corpul literei de scriere, calitatea desenelor realizate de către elevi etc.

Săptămâna 2

3. Distribuirea sarcinilor în cadrul grupurilor de lucru:

- culegerea de informații care să fie redade în ghid;
- sintetizarea, redactarea, tehnoredactarea informațiilor;
- executarea de desene sugestive etc.

Țineți cont de talentele fiecăruia dintre voi, în repartizarea sarcinilor. Un elev talentat la desen va elabora desenele, alt elev care are competențe IT avansate va tehnoredacta ghidul etc.

În cadrul fiecărui grup se vor discuta și se vor lua decizii cu privire la materialul ce urmează a fi elaborat.

Săptămânile 3-4

4. Executarea sarcinilor primite

Elevii vor studia materiale de documentare, vor sintetiza și redacta conținuturile ghidului, vor executa desene care să illustreze aceste conținuturi.

5. Cooperarea în cadrul grupurilor pentru realizarea materialului

Se vor finaliza sarcinile pe grupuri de lucru.

Săptămâna 5

6. Realizarea ghidului, a colajului fragmentelor elaborate de către grupurile de lucru

Grupurile de lucru se reunesc și caută soluții de realizare a unui material unic.

7. Finalizarea ghidului

Se finalizează ghidul ca formă, aspect, conținut etc. Vă puteți personaliza ghidul cu datele de identificare, prin introducerea unor informații privind școala, clasa voastră, numele autorilor, ale profesorilor coordonatori, ale partenerilor etc.

Săptămâna 6

8. Imprimarea ghidului

Se printează forma prefinală a ghidului, în situația în care alegeți varianta scrisă. Au loc dezbateri și propuneri de îmbunătățire a acestuia.

9. Corectarea eventualelor erori și tipărirea formei finale

10. Distribuirea ghidului celorlalți elevi ai școlii și altor persoane

Se poate face fie în forma tipărită, fie on-line prin postarea pe site-ul școlii etc.

Atenție! Nu consumați inutil hârtie! Tipăriți atât cât este nevoie!

IV. Evaluarea proiectului și diseminarea rezultatelor

1. Evaluarea gradului de reușită a proiectului

Sub coordonarea profesorului, analizați în colectivul clasei gradul de realizare a criteriilor de evaluare a proiectului, stabilite prin *Fișa de proiect*.

Stabiliți ce s-a realizat, ce nu s-a realizat și din ce motive, ce trebuie îmbunătățit și cum credeți că ați putea acționa în cazul în care ați mai repeta experiența unui astfel de proiect.

Evaluați în ce măsură v-ați implicat în realizarea proiectului, dacă ați fi putut face mai mult și ce anume.

2. Diseminarea experienței din proiect

Se poate face la nivelul clasei/școlii/comunității. Promovați ghidul cât mai mult prin organizarea unor întâlniri cu ceilalți elevi din școală, din alte școli, cu părinți și alți membri ai comunității.

3. Completarea *Jurnalului proiectului* cu aspecte precum:

- întâmplări din timpul derulării proiectului;
- idei interesante;
- talente descoperite în rândul colegilor;
- ce ați învățat;
- ce v-a plăcut;
- ce ați experimenta din nou;
- ce veți aplica în viață etc.

4. Completarea *Portofoliului personal*

Adăugați în *Portofoliul personal*:

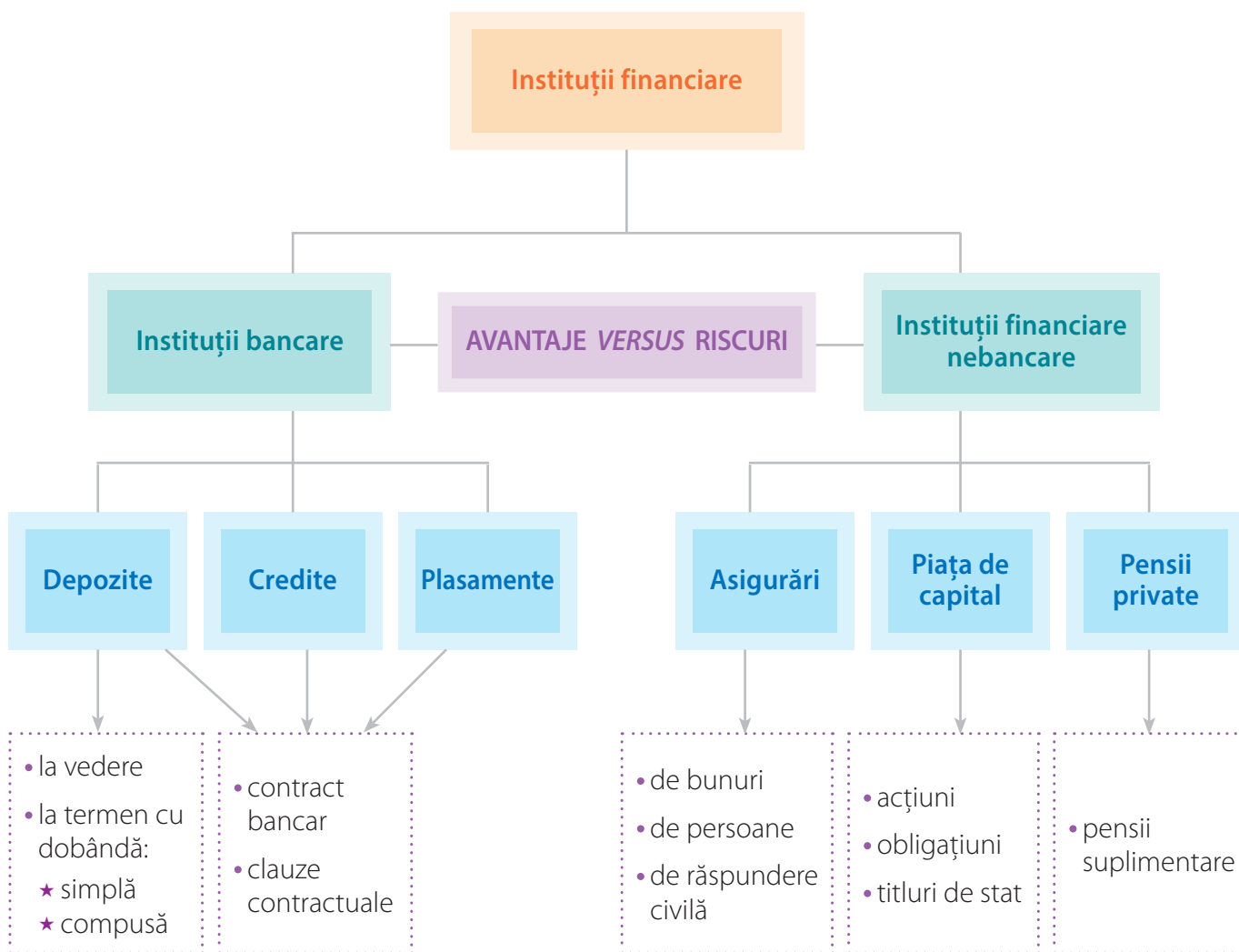
- *fișa proiectului*;
- *Primul meu Ghid financiar*;
- alte materiale care exemplifică activitățile realizate în cadrul proiectului.

Relația consumatorului cu instituțiile bancare și financiare nebankare

Sinteză

1. Discută în grupul clasei, pe baza schemei următoare, aspecte legate de instituțiile financiare, de produsele și serviciile pe care acestea le oferă.

2. Realizează un eseu de maximum o pagină, utilizând conceptele din schema de mai sus și folosind informațiile pe care le-ai aflat pe parcursul acestei unități de învățare. Ai în vedere:

- să surprinzi relația consumatorului cu instituțiile financiare;
- să prezinți avantajele și dezavantajele acestei relații;
- să oferi câteva exemple din experiența ta sau a cunoscuților tăi;
- să găsești un titlu potrivit.

3. Copiii beneficiază de dreptul de a-și putea valorifica economiile prin depozite bancare. Realizați, în grup, un afiș despre economiile copiilor care să conțină:

- pașii pe care trebuie să-i parcurgă un copil pentru a deschide un cont bancar;
- avantajele depozitului bancar;
- un desen sugestiv.

Prezentați afișele în grupul lărgit al clasei, apoi comparați conținutul acestora. Ce constatați?

Relația consumatorului cu instituțiile bancare și financiare nebankare

Evaluare

1. Stabilește valoarea de adevăr a următoarelor enunțuri. Selectează **A**, dacă afirmația este adevărată, și **F**, dacă aceasta este falsă.

- I. Creditul bancar este un împrumut primit de bancă de la clienții săi. **A / F**
- II. Comisionul este suma încasată de bancă de la clienții săi în schimbul unor servicii. **A / F**
- III. Asigurările protejează persoana asigurată împotriva unor evenimente neprevăzute. **A / F**
- IV. Între acțiuni și obligațiuni există doar asemănări, nu și deosebiri. **A / F**

2. Asociază avantajele, dezavantajele și riscurile depozitelor bancare/creditelor din coloana **A** cu modalitățile în care acestea se manifestă, menționate în coloana **B**.

A	B
I. Avantaj depozit bancar	a. Dobânzi mai mici decât comisioanele
II. Avantaj credit	b. Existența comisioanelor
III. Dezavantaj depozit bancar	c. Garantarea depozitului de către stat
IV. Dezavantaj credit	d. Obținerea rapidă a banilor pentru satisfacerea nevoilor personale
V. Risc depozit bancar	e. Nerestituirea ratelor la termen
VI. Risc credit	f. Câștiguri din comisioane
	g. Împovărarea financiară pentru perioada următoare

3. Completează enunțurile cu patru dintre noțiunile date: *nebankară, asigurare, obligațiuni, acțiuni, pensia de la stat*.

- I. Câștigul obținut ca urmare a deținerii de ... se numește dividend.
- II. Câștigul obținut ca urmare a deținerii de ... se numește dobândă.
- III. Pentru a se proteja împotriva unor evenimente neprevăzute, oamenii pot încheia un contract de ...
- IV. Pensia privată este o pensie suplimentară primită de la instituția financiară ... la care a contribuit.

4. Calculează dobânda simplă pentru un credit de 5 000 de lei cu durata de 4 ani, știind că rata anuală a dobânzii este 3%. Pentru aceasta, scrie formula corespunzătoare, calculează și menționează rezultatul final.

Autoevaluare

Total ex. 1: 2 puncte

- I. – 0,50 puncte
- II. – 0,50 puncte
- III. – 0,50 puncte
- IV. – 0,50 puncte

Total ex. 2: 3 puncte

- I. – 0,50 puncte
- II. – 0,50 puncte
- III. – 0,50 puncte
- IV. – 0,50 puncte
- V. – 0,50 puncte
- VI. – 0,50 puncte

Total ex. 3: 2 puncte

- I. – 0,50 puncte
- II. – 0,50 puncte
- III. – 0,50 puncte
- IV. – 0,50 puncte

Total ex. 4: 2 puncte

- formulă – 1,00 punct
- calcul – 0,50 puncte
- rezultat – 0,50 puncte

Se acordă 1 punct din oficiu.

Total: 10 puncte

5 UNITATEA

Antrenat(ă) pentru succes financiar

5

CONTINUĂ SĂ EXERSEZI COMPETENȚE ÎN DOMENIUL FINANCIAR!

- Vei avea un comportament responsabil în calitate de consumator.
- Vei formula scopuri personale în domeniul financiar, bazate pe nevoile reale.
- Îți vei planifica propriul buget.
- Vei folosi banii în mod eficient.
- Vei reduce cheltuielile inutile.
- Vei economisi.

4

EXERSEAZĂ CONCEPTELE STUDIATE!

- protecția consumatorului
- spirit antreprenorial
- scop personal
- buget personal
- instrumente de plată
- instituții financiare

3

CONTINUĂ SĂ TE IMPLICI ÎN PROIECTE!

Reflectează la beneficiile proiectelor în care te-ai implicat pe parcursul anului școlar, în cadrul orei de *Educație socială*.

- Parcurge jurnalul acestor proiecte la pagina 86.
- Participă la propriul proiect financiar pe parcursul vacanței de vară, cu ajutorul schemei de la pagina 87.

2

1

Obeliscul cu
lei din Iași

Palatul Cantacuzino,
Casa Memorială
George Enescu din
București

Provocare

Antrenează-te pentru succes financiar!

Informează-te dacă în localitatea sau județul tău există un monument sau clădire care înfățișează simbolul *leu*. Adaugă, în *Portofoliul personal*, descrierea și semnificația acestuia.

Monumentul eroilor
din arma geniului,
Leul din București

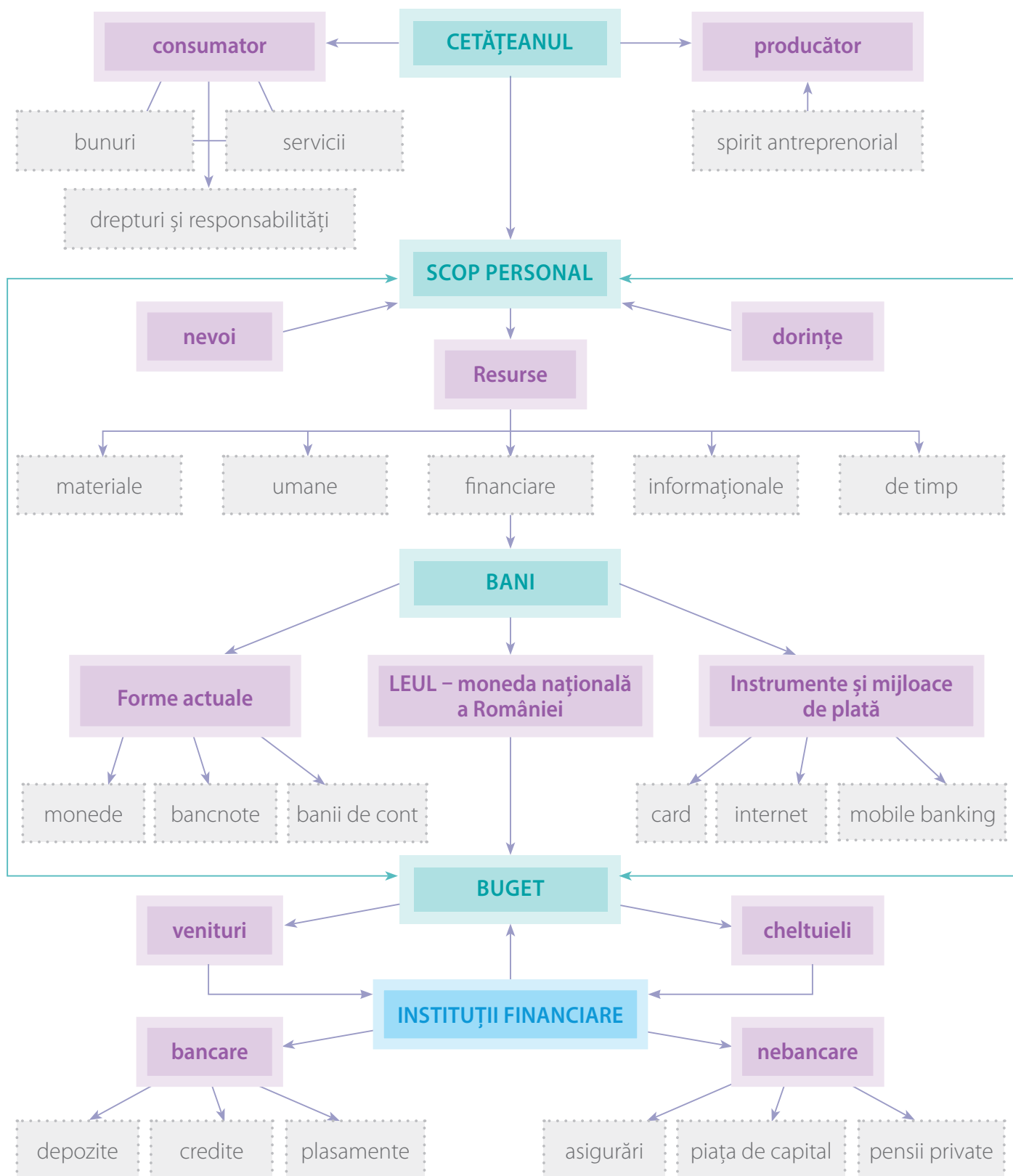
SPUNEȚI
GENERATIILOR VIITOARE
CĂ NOI AM FACUT SUPREMA JERTFA
PE CAMPURILE DE Bătăie
PENTRU ÎNTREGIREA NEAMULUI

Antrenat(ă) pentru succes financiar

Sinteză la finalul clasei a VIII-a

1. Discută, în gupul clasei, conceptele privind educația financiară studiate pe parcursul clasei a VIII-a.

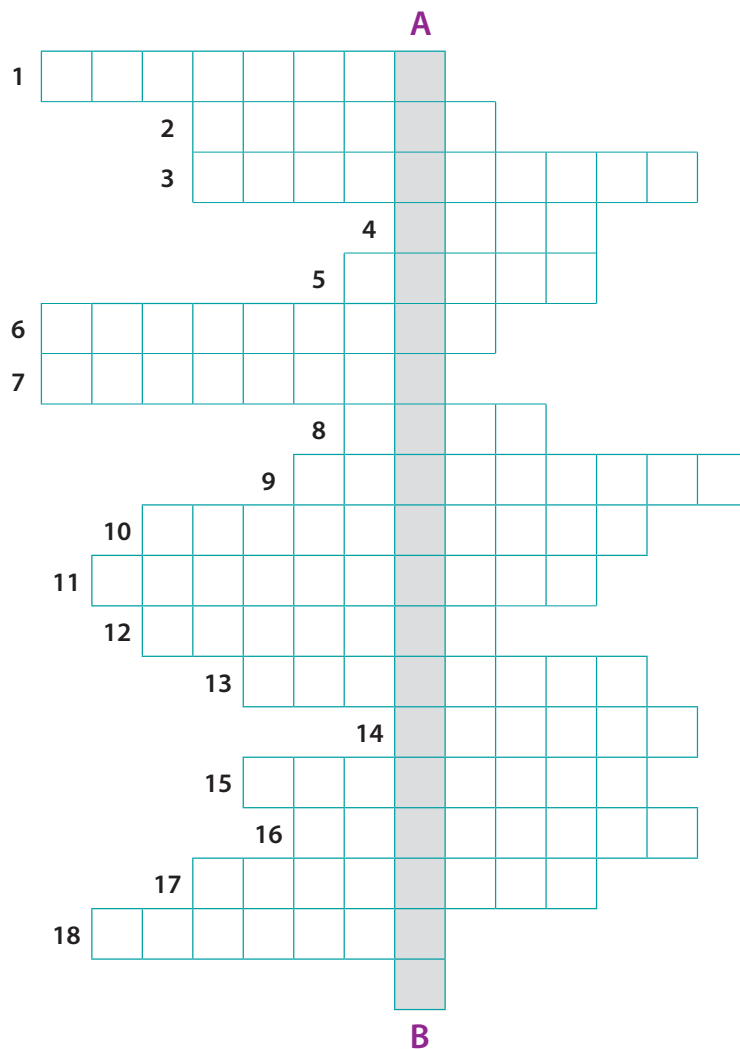

2. Participă la un concurs pe grupe, coordonat de profesorul de *Educație socială*. Fiecare grupă trebuie să prezinte câte o idee importantă despre conceptele din schema anterioară, selectate prin tragere la sorți. Câștigă grupa care a formulat un enunț pentru cât mai multe dintre conceptele selectate.

3. Formulează un mesaj sub forma unei reclame, prin care să promovezi importanța *economisirii* în rândul adolescenților. Mesajul poate să fie scris, sub forma unui text de maximum 4-5 enunțuri, sau unul audio/ video.

4. Dezleagă rebusul. Completează enunțurile cu termenii potriviți. Pe verticala **A – B** vei descoperi tema principală a disciplinei *Educație socială* din clasa a VIII-a.

1. Banii realizați din hârtie sau din polimeri se numesc
2. Banii confecționați din metal se numesc
3. Persoana care utilizează bunuri și servicii se numește
4. Banii scripturali se mai numesc și banii de
5. Subdiviziunea leului este
6. Nevoile se mai numesc și
7. Consumatorii au responsabilități și
8. Moneda națională a României este
9. Când veniturile sunt mai mici decât cheltuielile, bugetul este
10. Când veniturile sunt aproximativ egale cu cheltuielile, bugetul este
11. Când veniturile sunt mai mari decât cheltuielile, bugetul este
12. Transformarea unei sume din lei într-o altă monedă sau invers se numește schimb
13. Ceea ce rămâne după ce, din resursele financiare ale unei persoane, se scad cheltuielile, poartă numele de
14. Împrumutul pe care banca îl acordă unui client se numește
15. Suma încasată de bancă de la clienții săi pentru diverse servicii poartă numele de
16. Data prestabilită la care clientul restituie suma împrumutată de la bancă se numește
17. Acordul scris încheiat între bancă și clientul său se numește
18. Suma pe care clientul o primește în plus de la bancă, pentru depozitul constituit, se numește

Antrenat(ă) pentru succes financiar

Sinteza proiectelor din clasa a VIII-a

1. Discută în gupul clasei despre proiectele derulate pe parcursul clasei a VIII-a, pe baza schemei următoare.

1. Campania *Sunt consumator: Am drepturi și responsabilități!*

- Îți cunoști drepturile și responsabilitățile în calitate de consumator?
- Ai participat la campanie?
- Ce activitate ți s-a părut cea mai interesantă?
- Ce vei schimba în calitatea ta de consumator responsabil?

2. Expoziția de monedă din școala mea

- Te-ai implicat în organizarea expoziției?
- Ai expus vreo monedă personală? Care este aceasta?
- Ai participat la concursurile propuse? Ce rezultat ai obținut?
- Care sunt cele trei monede care ți-au atras atenția? Argumentează alegerile tale.

PROIECTE PENTRU EDUCAȚIE ECONOMICO-FINANCIARĂ

3. Scopul meu - CLUBUL NOSTRU

- Ai formulat vreo idee cu privire la amenajarea clubului?
- Ai participat la planificarea bugetului proiectului?
- Cu cine ai colaborat cel mai bine?
- Ce idee de amenajare te-a impresionat?
- Propunerea voastră a fost aprobată?

4. Primu meu *Ghid financiar*

- Ai participat la realizarea ghidului financiar?
- Ce responsabilități ai avut?
- Ce parte a ghidului ți se pare cea mai interesantă?
- Care sunt cele mai importante trei idei pe care le-ai reținut din ghid?

2. Reconstituie etapele fiecărui proiect la care ai participat, apoi analizează experiența dobândită în proiecte, completând tabelul.

Etapele proiectelor	Experiența dobândită în proiecte
1. Alegerea temei proiectului	• Tema cea mai interesantă a fost ...
2. Elaborarea fișei de proiect	• Logoul care mi-a plăcut cel mai mult este ...
3. Derularea proiectului	• Activitatea fiecărui proiect la care am participat cu mare interes a fost ... • Cel mai interesant produs pe care l-am realizat este ... • Am colaborat foarte bine cu ...
4. Evaluarea proiectului	• Proiectul care a fost pe placul meu este ... • Talentul/abilitatea pe care mi-am descoperit-o pe parcursul proiectelor este ... • Aș fi putut să mă implic mai mult în ...

3. Imaginează-ți propriul proiect pentru vacanța de vară! Formulează un scop personal în domeniul financiar pe care ți-l propui pentru vacanță, pornind de la nevoile și dorințele pe care le ai. De exemplu, vrei să îți mărești veniturile tale sau ale familiei, vrei să economisești, vrei să donezi etc. Elaborează bugetul personal, pe baza schemei următoare.

PROIECTUL MEU – BUGETUL MEU

Lunile:

Scopul personal:

Scopul meu reprezintă: o nevoie o dorință

Beneficiile realizării scopului personal:

Principalele oportunități/avantaje pentru realizarea scopului sunt:

Principalele obstacole/dezavantaje pentru realizarea scopului sunt:

Resursele care mă vor ajuta să realizez scopul sunt:

- a. materiale:
- b. umane:
- c. financiare:
- d. informaționale:
- e. de timp:

Venituri provenite din:	Valoare
Total venituri	

Cheltuieli generate de:	Valoare
Total cheltuieli	

Antrenat(ă) pentru succes financiar

Evaluare finală

1. Alege variantele corecte de răspuns. Încercuiește litera corespunzătoare răspunsului potrivit fiecărei afirmații.

I. Consumatorii au: a. drepturi; b. responsabilități; c. drepturi și responsabilități.	II. Printre nevoile elementare se află: a. hrană, adăpost; b. autorealizare; c. socializare.
III. Veniturile sunt resurse: a. materiale; b. financiare; c. informaționale.	IV. Moneda națională a României e: a. leul; b. euro; c. dolarul.
V. Ziarele, revistele, televiziunea sunt resurse: a. materiale; b. financiare; c. informaționale.	VI. Cheltuielile pentru alimentație sunt cheltuieli: a. pentru consum; b. pentru investiții; c. de producție.
VII. Estimarea veniturilor și a cheltuielilor unei familii reprezintă: a. bugetul personal; b. bugetul de familie; c. bugetul excedentar.	VIII. Când veniturile sunt mai mici decât cheltuielile, bugetul este: a. excedentar; b. echilibrat; c. deficitar.

2. Stabilește valoarea de adevăr a următoarelor enunțuri. Selectează **A**, dacă afirmația este adevărată, și **F**, dacă aceasta este falsă.

I. La achiziționarea unui produs, consumatorul are responsabilitatea de a citi eticheta.	A / F
II. Vânzarea unor produse perimate este o formă de abuz practică de producător.	A / F
III. La baza piramidei trebuințelor se află nevoile superioare.	A / F
IV. Economisirea este posibilă atunci când veniturile sunt mai mici decât cheltuielile.	A / F

3. Completează enunțurile cu patru dintre noțiunile date: *bancă, bunuri, împrumut, hârtie, metal*.

- I. Consumatorul este persoana care utilizează și servicii.
- II. Bancnotele sunt banii confecționați din sau din polimeri.
- III. Depozitul bancar este o sumă de bani depusă la de către o persoană fizică.
- IV. Creditul bancar este un pe care banca îl acordă unui client.

Autoevaluare

Total ex. 1: 2 puncte

- I. – 0,25 puncte
- II. – 0,25 puncte
- III. – 0,25 puncte
- IV. – 0,25 puncte
- V. – 0,25 puncte
- VI. – 0,25 puncte
- VII. – 0,25 puncte
- VIII. – 0,25 puncte

Total ex. 2: 1 punct

- I. – 0,25 puncte
- II. – 0,25 puncte
- III. – 0,25 puncte
- IV. – 0,25 puncte

Total ex. 3: 1 punct

- I. – 0,25 puncte
- II. – 0,25 puncte
- III. – 0,25 puncte
- IV. – 0,25 puncte

4. Observă imaginile, apoi răspunde cerințelor.

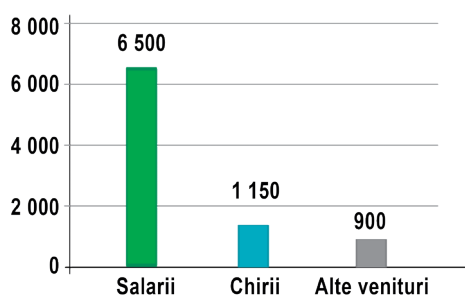

- I. Numește instrumentul de plată ilustrat.
- II. Numește mijlocul de plată ilustrat.
- III. Menționează ce valoare are bancnota ilustrată.

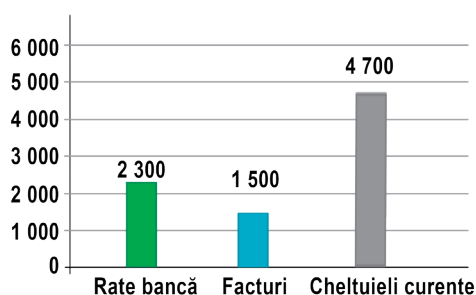
5. Analizează datele din graficele următoare, care prezintă veniturile și cheltuielile unei familii pe parcursul unei luni, apoi determină:

- I. valoarea totală a veniturilor și cea a cheltuielilor;
- II. diferența dintre venituri și cheltuieli;
- III. tipul de buget al familiei (*excedentar, echilibrat sau deficitar*);

Venituri (lei)

Cheltuieli (lei)

6. Calculează, cu ajutorul formulei $D_s = S \times d \times n$, dobânda simplă pentru un credit de 4 000 lei cu durata de 2 ani, știind că rata anuală a dobânzii este 3%. Vei avea în vedere:

- I. aplicarea corectă a formulei;
- II. calculul corect al dobânzii;
- III. menționarea rezultatului final.

7. Inspiră-te din imaginea de mai sus și alcătuește un text de 8-10 enunțuri despre importanța economisirii pentru adolescenți. Vei avea în vedere să formulezi:

- I. două avantaje ale economisirii;
- II. două posibilități de utilizare a banilor economisiți;
- III. două modalități de economisire;
- IV. un mesaj care să îndemne la economisire și un titlu potrivit.

Autoevaluare

Total ex. 4: 0,75 puncte

- I. – 0,25 puncte
- II. – 0,25 puncte
- III. – 0,25 puncte

Total ex. 5: 1 punct

- I. – 0,50 puncte
- II. – 0,25 puncte
- III. – 0,25 puncte

Total ex. 6: 1,25 puncte

- I. – 0,50 puncte
- II. – 0,50 puncte
- III. – 0,25 puncte

Total ex. 7: 2 puncte

- I. – $2 \times 0,25 = 0,50$ puncte
- II. – $2 \times 0,25 = 0,50$ puncte
- III. – $2 \times 0,25 = 0,50$ puncte
- IV. – $2 \times 0,25 = 0,50$ puncte

Se acordă 1 punct din oficiu.

Total: 10 puncte

Provocări financiare

Pe parcursul anului școlar sau în vacanțe, continuă să iei parte la provocări și antrenamente financiare! Acestea te vor ajuta să devii un adult responsabil, capabil să-ți administrezi veniturile într-un mod inteligent.

Antrenează-te prin joc!

1. Participă alături de colegi/colege la jocuri de rol inspirate din scenariile următoare.

a. Antrenați în scenariu cât mai multe personaje pentru a evidenția importanța încheierii unui contract de asigurare, dar și dificultățile pe care le întâmpină în lipsa acestui contract.

Corina este gimnastă de performanță. În vacanța de iarnă a căzut și și-a fracturat bazinul. Nu are asigurare de sănătate, iar costurile operației sunt enorme.

Costin locuiește cu părinții într-un apartament pentru care nu au încheiat un contract de asigurare. Un incendiu a izbucnit în bloc, iar apartamentul lor este distrus.

b. Antrenați în scenariu cât mai multe personaje pentru a evidenția importanța cunoașterii de către consumatori a propriilor drepturi, dar și dificultățile pe care le întâmpină în lipsa nerespectării acestora de către producători.

Dragoș a cumpărat un produs de patiserie. Începe să se simtă foarte rău, imediat ce îl consumă. După 24 de ore de spitalizare, vrea ca alte persoane să nu se găsească în aceeași situație, dar nu știe cum să procedeze.

Delia vrea să returneze o pereche de pantaloni pe care i-a achiziționat în ziua precedentă. Vânzătoarea nu este de acord cu solicitarea Deliei, care nu știe cum să procedeze.

c. Antrenați în scenariu cât mai multe personaje pentru a evidenția importanța cunoașterii valorii banilor.

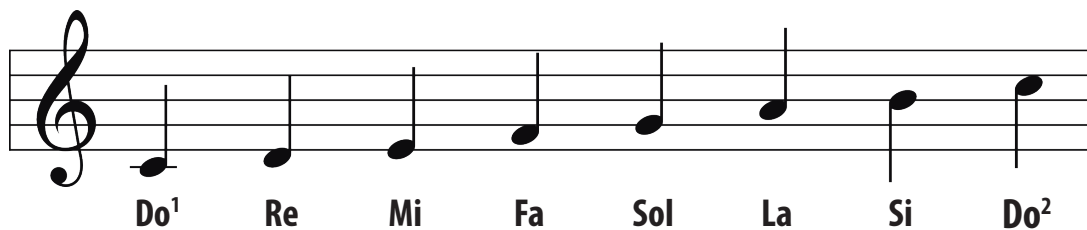
Dinu vrea să-și cumpere un telefon nou, care tocmai a fost lansat, deși a achiziționat unul cu un an în urmă. Este foarte scump, iar părinții nu își permit să cumpere alt telefon. Băiatul nu înțelege că acest telefon nu reprezintă o nevoie.

Miruna este pasionată de modă. Toți banii pe care îi primește pentru gustarea de la școală îi folosește pentru a face diverse cumpărături, ignorând o alimentație sănătoasă. Într-o zi, leșină la școală și își revine după trei zile de spitalizare.

Antrenează-te cu ajutorul muzicii!

2. Așază pe portativ obiceiurile tale financiare, în ordinea frecvenței. Nota Do² reprezintă obiceiul cu cea mai înaltă frecvență, iar Do¹ este obiceiul cu frecvență scăzută sau pe care nu îl ai. Scrie, în dreptul fiecărei afirmații, nota muzicală potrivită. Încearcă să fredonezi melodia compusă chiar de tine.

- Citesc eticheta unui produs înainte să-l cumpăr.
- Verific termenul de valabilitate al unui produs alimentar.
- Achiziționez produsele scumpe în perioada reducerilor.
- Sunt preocupat/preocupată să găesc soluții pentru creșterea veniturilor mele sau ale familiei.
- Când fac cumpărături on-line, mă asigur că plătesc în siguranță.
- Cheltuiesc cu măsură, punând pe primul loc nevoile și apoi dorințele.
- Când îmi propun un scop, mă gândesc la resursele de care am nevoie pentru a-l realiza.
- Economisesc pentru a realiza un scop personal sau al familiei.

Exersează aceste obiceiuri financiare! Adaugă altele pe care le consideri potrivite!

Antrenează-te prin mișcare!

3. Roagă profesorul sau un coleg/o colegă să citească enunțurile de mai jos. Fă un pas în față de fiecare dată când auzi un enunț adevărat. Fă un pas în spate, de fiecare dată când auzi un enunț fals. Observă pe ce poziție te afli la final. Unde se află colegii tăi? Analizați fiecare enunț și reluați mișcarea.

- a. Asigurarea auto este utilă în cazul unui accident.
- b. Cine are foarte mulți bani nu trebuie să-și planifice cheltuielile.
- c. Stabilirea bugetului unei familii este importantă pentru evitarea problemelor financiare.
- d. Este recomandat să cheltuim mai puțin decât câștigăm.
- e. Doar cei care au puțini bani trebuie să economisească.
- f. Economisirea servește pentru acumularea unor sume de bani necesare realizării unui scop.
- g. Dorințele sunt cele mai importante pentru estimarea bugetului.
- h. Copiii nu pot avea cont de economii.

Recomandări pentru gestionarea responsabilă a banilor tăi și ai familiei tale

1. Observă imaginea de mai sus și formulează un mesaj potrivit. Ai în vedere răspunsul la întrebările: *Banii trebuie măsurați? Cum? Cu ce? De ce?*

Informează-te! Atunci când vrei să iei decizii financiare, documentează-te! Cu cât vei obține mai multe informații, cu atât vei lua decizii potrivite.

Compară ofertele instituțiilor bancare! Atunci când vrei să faci un depozit sau să contractezi un credit, compară mai multe oferte în totalitate, nu doar rata dobânzii.

Practică obiceiuri financiare sănătoase! Acordă atenție cheltuielilor pe care le faci, în sensul acordării de prioritate nevoilor și apoi dorințelor.

Controlează-ți datoriile! Atunci când te gândești să cumperi contractând un credit, nu uita să adaugi și dobânda creditului la prețul produsului.

Profită de avantajele tehnologiei! Utilizează internet banking-ul pentru a avea acces permanent la conturile bancare sau gestionează-ți bugetul cu ajutorul aplicațiilor on-line.

Recomandări pentru o mai bună gestionare a banilor tăi și ai familiei tale

2. Pregătește-te pentru o viață independentă din punct de vedere financiar! Nu este prea devreme să te gândești la primele investiții, la primele achiziții importante sau la primul cont de economii!

Aplică ceea ce ai învățat la ora de *Educație socială – Educație economico-financiară*.

Exersează împreună cu membrii familiei tale practicile responsabile în domeniul financiar.

01

06

Păstrează echilibrată balanța venituricheltuieli! Monitorizează cheltuielile, având în vedere și situații neprevăzute: îmbolnăviri, invitații la zile de naștere etc.

02

07

Îndeplinește câte un scop, pe rând! Realizarea mai multor scopuri care necesită suport financiar în același timp poate genera dificultăți în administrarea banilor.

03

08

Găsește un partener financiar de încredere! Poți colabora cu o instituție financiară care să-ți ofere soluții personalizate nevoilor tale.

04

09

Renunță la cheltuieli inutile! Renunță la produse sau servicii pe care nu le folosești, precum: abonamentul la un anumit canal de televiziune, dacă nu îl accesezi.

05

10

Administrează responsabil banii de buzunar! Păstrează bonurile pentru toate cumpărăturile, astfel încât să calculezi corect cheltuielile.

Planifică-ți bugetul! Stabilește bugetul și revizuește-l de fiecare dată când este cazul. Bugetul personal este util deoarece:

- Te ajută să îți cunoști sursele de venit.
- Îți oferă imaginea cheltuielilor pe care le faci.
- Te ajută să-ți planifici cheltuielile.
- Te orientează spre limitarea cheltuielilor, în raport cu veniturile.
- Te ajută să economisești.
- Te motivează să crești veniturile pentru realizarea scopurilor.

Cumpără cu măsură!

- Compară prețurile aceluiași produs în diferite lanțuri de magazine.
- Înainte să faci o achiziție, analizează ofertele în mediul on-line, în magazine sau în revistele promoționale.
- Cumpără lucruri pe care le poți întreține în viitor. De exemplu, poți cumpăra un telefon la un preț bun, dar înlocuirea ecranului care s-ar putea sparge sau achiziționarea unor căști ar putea genera costuri foarte mari.

- Când mergi la hypermarket cu familia ta, faceți o listă de cumpărături pe care să o respectați. În acest fel, nu veți cumpăra mai mult decât aveți nevoie.
- Mergi la cumpărături în perioada reducerilor pentru schimbarea garderobei.
- Amână achiziționarea unor produse mai scumpe. Este posibil să te răzgândești sau să nu mai fii interesat/interesată de achiziție, în doar câteva zile.
- Sfătuiește-te cu adulții din familie atunci când vrei să faci anumite achiziții.

Evită posibilele cheltuieli neprevăzute!

- Dacă familia ta deține un imobil (casă/apartament) în proprietate, un autovehicul sau un câine din rasele prevăzute de lege, recomandă-le adulților să încheie asigurarea de răspundere civilă obligatorie.
- În contractul de asigurare încheiat, fie pentru bunuri, fie pentru propria persoană, marchează cât mai multe evenimente posibile.
- Fii realist/realistă! Înainte de a încheia o poliță de asigurare, chiar dacă ești tentat/ tentată să asiguri cât mai multe riscuri, analizează-ți bugetul. O sumă asigurată mare atrage după sine și costuri.
- Pentru a nu încărca bugetul personal/al familiei la un anumit moment, negociază cu asigurătorul plata primei de asigurare în cel puțin patru tranșe trimestriale.

Limitează cheltuielile! Ai în vedere salvarea planetei prin reducerea consumului de apă și energie!

- Aprinde becurile doar când este nevoie.
- Înlocuiește becurile vechi cu unele economice.
- Oprește computerul, televizorul etc. atunci când nu le folosești.
- Curăță frecvent frigiderul pentru a consuma mai puțin.
- Atunci când familia ta înlocuiește electrocasnicele (frigider, mașină de spălat), achiziționați unele cu consum scăzut de apă și energie.
- Scoate aparatul din priză când pleci în vacanță.
- Folosește un capăt de duș cu găuri mai mici, care consumă mai puțină apă.
- Nu lăsa apa să curgă în timp ce te săpunești sau îți perii dinții.

Economisește! Economii aduc bani, nu îi risipi. Poți face acest lucru în variate forme:

- Economisește regulat! Fă un obicei din a economisi o sumă cât de mică lunar.
- Începe prin a economisi puțin câte puțin. Poți crește suma pe parcurs.
- Nu cheltui toți banii obținuți cu diverse ocazii (cadou de ziua ta, premiu etc.). Economisește o mică parte din bani.
- Stabilește zile pe săptămână/lună în care să nu cheltuiești niciun ban.

Dicționar economico-financiar

abuz – faptă ilegală, depășirea ilegală a atribuțiilor.

afacere – totalitatea activităților care se referă la realizarea, cumpărarea și comercializarea bunurilor și serviciilor, cu scopul obținerii unui profit.

agent economic – nume generic dat oricărui prestator al unei activități economice.

angajat – persoană care lucrează pentru o companie (firmă) în schimbul unei sume de bani, în baza unui contract încheiat cu angajatorul.

angajator – companie, organizație care angajează persoane.

antreprenor (întreprinzător) – persoană/firmă care inițiază o afacere, investind bani, timp, energie, putere de muncă și creativitate, cu scopul de a obține un profit cât mai mare.

asigurare – contract prin care asiguratorul se obligă să-l despăgubească pe cel asigurat, în situația unui risc menționat în contract, în schimbul unei sume de bani plătită periodic.

bancă – agent economic care are ca obiect principal de activitate atragerea disponibilităților bănești (depozite bancare) și acordarea de credite.

bancnotă – ban de hârtie.

bani – obiect folosit de oameni ca mijloc de schimb.

buget – evidența veniturilor și a cheltuielilor unei persoane/familii pe o anumită perioadă de timp.

bun (*bunuri-pl.*) – articol, produs ce poate fi cumpărat și vândut, util oamenilor pentru asigurarea existenței și bunăstării lor.

bursă – instituție în care se desfășoară operații de vânzare-cumpărare de mărfuri, valută, hârtii de valoare.

card – instrument de plată realizat pe suport magnetic, emis de o bancă sau alte instituții financiare autorizate, prin care deținătorul poate efectua diferite tranzacții.

câștig – beneficiu, profit, adică diferența dintre veniturile obținute dintr-o activitate și cheltuielile ocazionate de realizarea acesteia.

cheltuieli – valoarea în bani a unui consum.

clauză – prevedere, condiție, dispoziție specială într-un document.

client – persoană/firmă care achiziționează bunuri și/sau servicii.

consum – folosirea unor bunuri/servicii pentru satisfacerea nevoilor oamenilor.

consumator – persoană care utilizează bunuri și servicii în scopul satisfacerii trebuințelor personale.

cont bancar – instrument deschis la o bancă care permite efectuarea unor operațiuni financiare (plăți, retrageri, depuneri, încasări) într-o anumită monedă.

credit – împrumut; sumă de bani pusă la dispoziția cuiva pentru împrumut.

debit – datoria pe care o are o persoană care a primit un credit (o sumă de bani).

deficit – situație în care oamenii nu pot obține tot ceea ce își doresc deoarece au resurse limitate, veniturile fiind mai mici decât cheltuielile planificate.

depunere – depozitarea banilor într-un cont bancar.

derogare – abatere de la o normă/regulă, excepție.

despăgubire – sumă plătită de asigurator asiguratului pentru acoperirea pagubei.

distribuitor – persoană/firmă care asigură distribuirea unor produse sau a unor servicii în schimbul unei sume de bani.

dividend (*dividende – pl.*) – parte din profitul unei companii/firme care revine fiecărui acționar, proporțional cu acțiunile pe care le posedă.

dobândă – sumă de bani plătită unei persoane/firme pentru a-i utiliza banii.

economisire – utilizarea rațională a banilor și bunurilor, reducerea consumului și a cheltuielilor.

financiar – care ține de organizarea și circulația fondurilor bănești.

impozit pe salariu – partea care se reține din salariu și care se plătește la bugetul statului, reprezentând unul dintre principalele venituri ale acestuia.

inițiativă – punerea în practică a unei idei, demararea unei acțiuni care angrenează mai multe resurse.

invaliditate – infirmitate, incapacitate de muncă.

investiție – alocarea unei sume pentru o activitate, cu scopul obținerii unui profit.

monedă – ban de metal cu valoare mică.

numerar – bani lichizi, care se numără; cash.

pagubă – valoarea stricăciunii produse de un eveniment. Poate fi totală (când bunul a fost distrus în totalitate) sau parțială (pierderea este mai mică decât valoarea bunului asigurat).

perimat – care nu mai corespunde, anulat prin depășirea termenului de valabilitate.

persoană fizică – individ, ființă umană, cetățean cu drepturi și obligații în societate.

persoană juridică – organizație, agent economic, firmă, instituție, companie.

plată (*plăți – pl.*) – sumă de bani care se plătește cuiva pentru munca depusă, pentru prestarea unui serviciu; remunerare, salariu.

poliță de asigurare – document eliberat de asigurător care face dovada încheierii unui contract de asigurare. Cuprinde informații de identificare a asiguratului și asigurătorului, obiectul asigurării, riscul asigurat, durata contractului, suma asigurată, prima de asigurare, modul de plată a primei de asigurare (total sau în rate trimestriale), termene de plată etc.

prestator – persoană care furnizează o activitate/un serviciu.

preț – valoarea în bani a unui bun, produs, marfă; prețul unui serviciu se numește tarif.

primă de asigurare – suma plătită de asigurat asigurătorului, conform contractului/poliței de asigurare.

producător – agent economic, firmă care are ca obiect de activitate producția de bunuri.

producție – activitatea umană prin care se creează bunuri și servicii capabile să satisfacă nevoile și dorințele consumatorilor.

produs – articol creat pentru a fi utilizat sau vândut.

profit – folos, câștig, beneficiu, avantaj, surplus obținut în urma desfășurării unei activități sau unui serviciu economic. Se calculează ca diferență între veniturile (încasările) obținute dintr-o activitate și cheltuielile efectuate pentru desfășurarea acelei activități.

protecție – acțiunea de a proteja, de a ocroti, de a apăra.

rambursare – restituire a unei sume datorate.

resursă – lucru de valoare care satisface o nevoie.

retragere – scoaterea unei sume de bani dintr-un cont bancar.

reziliere – anularea unui contract, a unei convenții, ca urmare a neexecutării obligației de către una dintre părți.

risc – posibilitatea unui eveniment incert, o primejdie sau un pericol care poate produce pagube sau poate afecta sănătatea, capacitatea de muncă, viața unei persoane.

salariu – valoarea muncii depuse de angajat într-o perioadă stabilită, de obicei, o lună.

scop – țintă, obiectiv către care tinde cineva; ceea ce își propune cineva să realizeze.

serviciu – activitatea prestată în folosul altor persoane.

sumă asigurată – suma maximă prevăzută în contractul de asigurare, pe care asiguratul o poate primi de la asigurător, în cazul în care se produce evenimentul asigurat.

tranzacție – schimb, vânzare-cumpărare, înțelegere, convenție între părți, transfer de proprietate sau de drepturi și obligații.

troc – schimbul unui bun cu un alt bun.

unitate monetară – moneda națională a unui stat.

valută – unitatea monetară a altui stat.

vânzător (furnizor) – persoană care transferă bunurile sau serviciile cumpărătorului.

venit – totalitatea sumelor de bani încasate de o persoană pentru munca depusă, pentru plasarea unor fonduri sau cedarea dreptului de utilizare a bunurilor personale, pe o anumită perioadă.

Educația economico-financiară ... răspunsuri

Verifică corectitudinea răspunsurilor formulate pentru o parte dintre sarcinile de lucru pe care le-ai rezolvat pe parcursul anului școlar.

Pași către Educație economico-financiară

pag. 12, ex. 1: I-nu, II-da, III-da, IV-da, V-nu

Unitatea 1. Cetățeanul – producător și consumator responsabil

pag. 15, Provocare – b

pag. 16, ex. 3: I-e; II-a; III-f; IV-b; V-d

pag. 18-19, ex. 3: I-c, II-a, III-c, IV-b

pag. 20, ex. 2: Producători – Mihai, Mara, Luca; Consumatori – tinerii, adolescențele, profesorii

pag. 29, ex. 1: I-b; II-e; III-a; IV-d

pag. 29, ex. 2: I-b, II-d, III-a, IV-c

Unitatea 2. Rolul banilor în viața noastră

pag. 31, Provocare – a

pag. 32, ex. 2: I-c, II-a, III-b

pag. 33, ex. 5/b: Austria – euro, Bulgaria – leva, Croația – kuna, Ucraina – grivna, Ungaria – forint.

ex. 8: I-Danemarca, coroană daneză, II-Suedia, coroană suedeză

pag. 34, ex. 2: I-d, II-b, III-c, IV-a

pag. 36, ex. 2: a-F, b-F, c-A, d-A, e-F

pag. 37, ex. 5: eclipsa de soare

pag. 39, ex. 6: a-numerar, b-bancomat, c-on-line, d-card, e-parolă

pag. 45, ex. 1: I-b, II-a, III-b, IV-a

pag. 45, ex. 2: I-f, II-e, III-a, IV-g, V-c, VI-d, VII-b

pag. 45, ex. 3: I-mijloc de economisie, II-mijloc de schimb

Unitatea 3. Bugetul – planul de acțiune pentru realizarea unui scop

pag. 47, Provocare – c

pag. 53, ex. 4: a-salarii, b-5 000 lei, c-salarii: 56%, asimilate salariilor: 12%, chirii: 20%, dobânzi: 8%, alte venituri: 4%

pag. 53, ex. 5: a – martie: deficitar, aprilie: echilibrat, mai: excedentar

pag. 61, ex. 1: I-c, II-b, III-a, IV-c

pag. 61, ex. 2: I-e, II-d, III-a, IV-b

pag. 61, ex. 4: I-venituri: 8 600 lei, cheltuieli: 5 900 lei, II-2 700 lei, III-excedentar

Unitatea 4. Relația consumatorului cu instituțiile bancare și financiare nebancale

pag. 62, Provocare – b

pag. 64, ex. 4: 420 lei

pag. 65, ex. 5: a – 210,50 RON, b – 479 RON, c – 400 MDL, d – 103,52 CHF

pag. 67, ex. 4: c – 10 lei

pag. 67, ex. 6: a – 100 lei, b – 1 leu/3 lei, c - depozit la termen, d – dobândă simplă

pag. 69, ex. 3: a – Banca A: 120 lei, Banca B: 90 lei, b – Banca A: 90 lei, Banca B: 68 lei

pag. 71, ex. 4: a – venituri: 7 600 lei, cheltuieli: 5 900 lei, economii: 1 700 lei, b – rata lunară: 400 lei, dobânda: 600 lei

pag. 72, ex. 2: a-contract de asigurare, b-acord, c-persoană fizică, d-firmă, e-de asigurare, f-despăgubire

pag. 74, ex. 2: a – 2014: 15 miliarde lei, 2015: 18 miliarde lei, 2016: 20 miliarde lei, 2017: 22 miliarde lei, 2018: 25 miliarde lei, c – 10 miliarde lei

pag. 74, ex. 3: 15 lei, dobândă

pag. 81, ex. 1: I-F, II-A, III-A, IV-F

pag. 81, ex. 2: I-c, II-d, III-b, IV-g, V-a, VI-e

pag. 81, ex. 3: I-acțiuni, II-obligațiuni, III-asigurare, IV-nebancale

pag. 81, ex. 4: 600 lei

Unitatea 5. Antrenat(ă) pentru succes financiar

pag. 88, ex. 1: I-c, II-a, III-b, IV-a, V-c, VI-a, VII-b, VIII-c

pag. 88, ex. 2: I-A, II-A, III-F, IV-F

pag. 88, ex. 3: I-bunuri, II- hârtie, III-bancă, IV- împrumut

pag. 89, ex. 4: I-numerar, II-card, III-100 lei

pag. 89, ex. 5: I-venituri: 8 550 lei; cheltuieli: 8 500 lei, II-50 lei, III-echilibrat

Programa școlară poate fi accesată la adresa: <http://programe.ise.ro>

ISBN: 978-606-528-519-4

6 420620 007922

www.cdpress.ro